

Prihovor

INFORMAČNO-DOKUMENTAČNA I KOMUNIKAČNA ČINNOŠĆ

- 9 Internetový portál kultúry vojvodinských Slovákov 2011
 12 Rozvíjanie elektronickej databázy
 14 Popis historickej zbierky Slovenského vojvodinského múzea
 17 Rozvoj príručnej knižnice ÚKVS v roku 2011

ROZVOJOVO-VÝSKUMNÁ ČINNOŠĆ

- 23 Slováci v Srbsku z aspektu kultúry
 25 Epický priestor a jeho dve podoby v modernej slovenskej novelistike
 28 Sprisahanci – bibliofília Jána Labátha
 29 Chrestomatia slovenskej vojvodinskej literatúry pre deti Medovník
 31 55. literárne snemovanie
 31 Zborník prác VI. muzikologickej konferencie
 31 Renesancia zborového spevu vojvodinských Slovákov – záver VII. konferencie muzikológov a hudobných odborníkov
 31 Chodenie s paničkami – paberky sfilmovaných raritných zvykov v Aradáci

PREZENTÁCIA KULTÚRY SLOVÁKOV V SRBSKU

- 33 Podpora celomenšinových podujatí a festivalov
 39 Výstavná činnosť v ÚKVS
 48 ÚKVS predstavil svoju činnosť v Novom Pazare

MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA

- 53 Ďalšia spolupráca ústavu s vedeckými a vzdelávacími ustanovizňami na Slovensku
 54 Navštívila nás delegácia Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí
 56 Deň zahraničných Slovákov a Dolnozemský jarmok v Bratislave
 57 Slovak Connection
 58 Spoločné uchádzanie sa o dolnozemske projekty v roku 2012

PODPORILI SME

- 61 Na krídlach jubilea
 61 Deväťdesiat rokov Ženského spolku v Kovačici (1920 – 2010)
 61 Boľovce – kultúrne tradície Slovákov v Srijeme

V ÚSTAVE BOLO...

- 62 Zima s knihou 2011
 62 Stretnutie s Nadáciou Milana Rastislava Štefánika
 63 Literatúra v kontaktoch
 63 Večierok venovaný 85. narodeninám spisovateľa Jána Labátha
 63 Prezentácia knihy Majera

Uvodna reč

INFORMATIVNO-DOKUMENTACIONA I KOMUNIKACIONA DELATNOST

- 9 Internet-portal kulture vojvodanskih Slovaka 2011.
 12 Razvoj elektronske baze podataka
 14 Popis istorijskih predmeta u Slovačkom vojvodanskom muzeju
 20 Razvoj priručne biblioteke ZKVS

RAZVOJNO-ISTRAŽIVAČKA DELATNOST

- 23 Slovaci u Srbiji s aspekta kulture
 25 Epski prostor i njegove dve forme u modernoj slovačkoj novelistici
 28 „Sprisahanci“ – Bibliofilija Jana Labata
 29 Hrestomatija slovačke vojvodanske književnosti za decu „Medovník“
 31 55. književno savetovanje
 33 Zbornik radova sa VI muzikološke konferencije
 39 Renesansa horskog pevanja vojvodanskih Slovaka – zaključak VII konferencije muzikologa i muzičkih stručnjaka
 48 Šetnja sa damicama – kratak filmski prikaz raritetnih običaja u Aracu

PREZENTACIJA KULTURE SLOVAKA U SRBIJI

- 53 Podrška svemanjinskim manifestacijama i festivalima
 54 Izložbena delatnost u ZKVS
 54 ZKVS je predstavio svoju delatnost u Novom Pazaru

MEĐUNARODNA SARADNJA

- 57 Još jedna saradnja ZKVS s naučnim i obrazovnim ustanovama u Slovačkoj
 58 Posetila nas je delegacija Ureda za Slovake u inostranstvu
 59 Dan Slovaka u dijaspori i Vašar Slovaka sa Donje zemlje u Bratislavi
 61 Slovak Connection
 61 Zajedničko konkurisanje za projekte Slovaka sa Donje zemlje u 2012. godini

PODRŽALI SMO

- 62 Na krilima jubileja
 62 Devedeset godina Udruženja žena u Kovačici (1920-2010)
 63 Boljevci – Kulturne tradicije Slovaka u Sremu

DOGODILO SE U ZAVODU...

- 62 Zima sa knjigom 2011.
 62 Susret sa Fondacijom „M. R. Štefanik“
 63 Književnost u kontaktu
 63 Književno veče povodom 85. rođendana pisca Jana Labata
 63 Prezentacija knjige „Majera“

Maják

2011, ročník III, nepredajné / 2011., godište III, besplatán primerak

Ročenka Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov/Godišnjak Zavoda za kulturu vojvodanskih Slovaka

- Vydavateľ/Izdavač: Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov/Zavod za kulturu vojvodanskih Slovaka (Njegočeva 16/II/7, 21 000 Novi Sad, Srbija, Tel.: +381 21 54 55 70, +381 21 54 55 71/ Fax: +381 21 54 55 72, e-mail: office@slovackizavod.org.rs, www.slovackizavod.org.rs)

- Za vydavateľa/Za izdavača: Milina Sklabinská

- Ročenku pripravila/Godišnjak sastavila: Katarína Mosnáková

- Autori príspevkov/Autori textova: Milina Sklabinská, Katarína Mosnáková, Anna Struhárová, Nataša Simonović, Žužana Serenčes, Vladimíra Dorčová, Ladislav Lenovský, Peter Jankú, Ivan Baglaš, Pavel Čáni, Vladimír Valentík

- Preklad do srbsčiny/Prevod na srpski jezik: Milina Sklabinská, Katarína Mosnáková, Nataša Simonović, Anna Zlochová, Ivan Baglaš

- Dizajn a grafická úprava/Dizajn i grafička obrada: Đula Šanta

- Fotografie/Fotografije: Arhiv UKVS, Nataša Simonović, Michal Madacký, Ján Hlaváč, Anna Struhárová, Ján Špringel, Vladimír Hudec, Željko Mandić, Daniela Klobušická, Đula Šanta, Daniel Demjen, Andrej Meleg, Juraj Zelník, Miralem Čaušević, Pavel Lavoška.

- Tlač/Štampa: Štamparija Stojkov, Novi Sad

- Registračné číslo/Registarski broj: ISSN 1821-4045

- Distribúcia/Distribucija: Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov/Zavod za kulturu vojvodanskih Slovaka

- Náklad/Tiraž: 400

* Preberanie znovupublikovanie alebo rozširovanie ktorejkoľvek časti ročenky sa povoľuje výhradne za súhlasu vydavateľa.

* Preuzimanje, ponovno publikovanje ili distribucija bilo kojeg dela godišnjaka dozvoljena je samo uz saglasnost izdavača.

CIP - Каталогизација у публикацији

Библиотека Матице Српске, Нови Сад

061.22(497.113=854)

MAJÁK : ročenka Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov = godišnjak Zavoda za kulturu vojvodanskih Slovaka.

- Roč. 1 (2009) - . - Novi Sad : Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov, 2010-. - Ilustr. : 29 cm

Godišnje. - Tekst uporedo na slov. i srp. jeziku.

ISSN 1821-4045

COBISS.SR-ID 246701063

Vážení čitatelia,

dostáva sa vám do rúk tretie číslo ročenky (2011) Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov Maják, ktorý sme pripravili s cieľom textovo a fotograficky zdokumentovať všetko, čím sa ústav počas roka 2011 zaoberal. Ide o výročnú správu o výsledkoch projektov a programov rozvojovo-výskumného, informačno-dokumentačného a prezentačného rázu, ktoré súvisia s ochranou, zveľaďovaním a rozvojom kultúry vojvodinských Slovákov.

V treťom roku existencie ústavu sa naša činnosť rozbehla naplno. Vidieť to najmä na dlhodobých projektoch, ktoré nadobudnú plné opodstatnenie až v neskoršom období. K nim patrí najmä projekt Databáza kultúry vojvodinských Slovákov či Portál kultúry vojvodinských Slovákov, vďaka ktorým sa dnes môžeme pýšiť špičkovou publikáciou s názvom Slováci v Srbsku z aspektu kultúry. Postupne ako informácie databázy narastali, mohli autori aj v publikácii sústrediť na jednom mieste veľa zaujímavých údajov. Kniha prináša v atraktívnej, modernej, pútavej podobe s vedeckým rázom a v širokom zábere dôležité svedectvo o slovenskej vojvodinskej kultúre, ktoré možno ďalej šíriť tak v Srbsku, ako aj na Slovensku a v slovenských komunitách v zahraničí. Publikácii sa podrobne venujeme v osobitnej stati tejto ročenky. Tu však treba povedať, že úspešnosť projektov tohto typu je podmienená systematickou odbornou činnosťou v dlhšom časovom horizonte, ako aj dobrými manažérskymi schopnosťami a v neposlednom rade aj vytrvalosťou a nadšeným prístupom. S tým všetkým treba počítať už vo fáze plánovania, resp. pri tvorení koncepcie. Je to dôležité vtedy, keď sa cesty skrížia problémy a nové výzvy, ktoré treba kvalitne a rýchlo vyriešiť. Pri realizácii publikácie Slováci v Srbsku z aspektu kultúry sme získali bohaté skúsenosti, ktoré môžeme využiť pri príprave ďalších, ešte náročnejších projektov.

Aj v uplynulom roku 2011 sme sa venovali početným aktivitám, ktoré prispeli k zviditeľňovaniu kultúry a umenia. V našom ústave, ale aj v jednotlivých prostrediach či v zahraničí sa konalo veľa užitočných podujatí. Snažili sme sa byť predovšetkým odbornou a logistickou oporou všade tam, kde nás potrebovali a odborne aj organizačne sme garantovali mnohé festivaly, súťaže, prehliadky. Stali sme sa užitočným partnerom aj pre etablované inštitúcie a ustanovizne, ako o tom svedčia viaceré snemovania, konferencie či vzdelávacie semináre. Preto nie je div, že Národnostná rada slovenskej národnostnej menšiny udelila našej inštitúcii titul inštitúcie, ktorá má osobitný význam pre rozvoj kultúry Slovákov žijúcich v Srbsku.

Uvedomujúc si, že jedného dňa budú naše ročenky svedectvom tejto doby, pripravovali sme aj Maják 2011 tak, aby okrem prehľadu činnosti ústavu ponúkal aj vedecké hodnotenia našej kultúry, ktoré pripravili odborníci z rozličných oblastí. Štúdium majú okrem dokumentačnej hodnoty aj ďalšie pridané hodnoty a sú v tom pravom zmysle slova „majákmi“, ktoré nám ukážu ďalšiu cestu pri zveľaďovaní a plnohodnotnom rozvoji slovenskej vojvodinskej kultúry.

Milina Sklabinská
riaditeľka Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov

Poštovani čitaoci,

Pred vama je treći broj godišnjaka Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka „Majak 2011“ (Svetionik 2011), koji smo pripremili s ciljem da tekstualnim sadržajem i fotografijama predstavimo rad Zavoda tokom 2011. godine. Ovaj svojevrsan godišnji izveštaj govori o rezultatima projekata i programa razvojnoistraživačkog, informaciono-dokumentacionog i prezentacionog karaktera, vezanih za očuvanje, unapređenje i razvoj kulture vojvođanskih Slovaka.

U trećoj godini postojanja Zavod postiže punu afirmaciju svoje delatnosti. To je u najvećoj meri vidljivo u ostvarivanju dugoročnih projekata, koji pravi značaj mogu pokazati tek nakon određenog vremena. U takve projekte spada Baza podataka o kulturi vojvođanskih Slovaka i Portal kulture vojvođanskih Slovaka, na čijim temeljima je nastala publikacija Slovaci u Srbiji s aspekta kulture. U skladu s povećanjem sadržaja u bazi podataka, povećavao se i izbor dokumenata koje smo mogli da upotrebimo u svrhe objavljivanja kvalitetne, stručne, moderne i atraktivne publikacije, koja čini vidljivom slovačku vojvođansku kulturu u najširim okvirima, kako u Srbiji tako i u Slovačkoj, te u zajednicama Slovaka širom sveta. Tom publikacijom bavimo se i na stranama ovog godišnjaka, te na ovom mestu treba naglasiti da uspešnost projekata zavisi upravo od sistematičnog, kontinuiranog i stručnog rada, da iziskuje određeni vremenski period, ne male menadžerske sposobnosti i veliku dozu upornosti, istrajnosti i entuzijazma. Realizovati ceo taj lanac nije moguće bez svih pomenutih karakteristika, na koje treba misliti još u najranijoj fazi planiranja, odnosno prilikom izgradnje osnova projekata. Takav pristup pomaže pogotovo onda kad u procesu rada nailazimo na brojne izazove i prepreke, koje treba brzo, efikasno i kvalitetno rešiti. Realizacijom publikacije svi smo bogatiji za dragocena iskustva, koja će nam biti dobra pomoć pri radu na još većim i složenijim projektima.

I u godini za nama posvetili smo se aktivnostima koje su doprinele afirmisanju kulture i umetnosti putem brojnih prezentacija i programa u okviru samog Zavoda, ali i realizacijom programa u mnogim sredinama kod nas i u inostranstvu. Težili smo da budemo pre svega stručna i logistička podrška tamo gde je to bilo najpotrebnije, te smo učestvovali u pripremi mnogih festivala, manifestacija, takmičenja, smotri i sl. Bili smo dobri partneri i već etabliranim institucijama i ustanovama, što je rezultiralo konferencijama i edukacionim seminarima. S obzirom na razgranatu delatnost, ne iznenađuje to da je naša ustanova ponela titulu ustanove od posebnog značaja za razvoj kulture Slovaka koji žive u Srbiji, a koju dodeljuje Nacionalni savet slovačke nacionalne manjine.

Svesni činjenice da će jednog dana kolekcija naših godišnjaka svedočiti o vremenu u kojem su nastajali, i ovogodišnji „Majak“ pripremljen je tako da, uz pregled delatnosti Zavoda, nudi i nekoliko značajnih studija stručnjaka raznih oblasti. One, uz dokumentacionu, imaju i druge vrednosti, jer u pravom smislu predstavljaju svetionike koji će nas usmeriti na put unapređenja i sveobuhvatnog razvoja delatnosti na polju slovačke vojvođanske kulture.

Milina Sklabinski
Direktorka Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka

INFORMATIVNO-DOKUMENTACIONA I KOMUNIKACIONA DELATNOST

Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov aj v treťom roku existencie pokračoval prostredníctvom svojho informačno-dokumentačného a komunikačného oddelenia (INDOK) v napĺňaní dlhodobých projektov, ktoré majú za cieľ zhromažďovať a sprístupňovať dokumentačný materiál zo všetkých oblastí života, kultúry a umenia vojvodinských Slovákov. Sem zaraďujeme prevádzkovanie portálu www.slovackizavod.org.rs, rozširovanie a vylepšovanie elektronickej databázy o kultúre vojvodinských Slovákov, ako aj budovanie príručnej knižnice, v ktorej sa v roku 2011 nielen systematicky spracúvali nové tituly, ale aj zakladali nové edície, vydávali knihy a zhromažďoval ďalší materiál ako časopisy, noviny, brožúry, programy, letáky a bulletinov z kultúrnych programov, festivalov, prehliadok, snemovaní a pod. V tomto oddelení sa začal realizovať v roku 2011 projekt, pomocou ktorého chceme prispieť k popisu a odbornému zriaďovaniu historickej zbierky Slovenského vojvodinského múzea. Preto sme intenzívne spolupracovali s miestnymi samosprávami, kultúrnymi a vedeckými ustanovizňami, združeniami občanov v oblasti kultúry ako aj s jednotlivcami doma, ale aj v zahraničí.

O realizácii týchto projektov v roku 2011 a výstupov z nich si môžete prečítať v prvej rubrike nášho Majáka.

ZKVS i u treťoj godini postojanja, u okviru informaciono-dokumentacione i komunikacione jedinice, nastavlja rad na održivosti i razvoju dugoročnih projekata radi prikupljanja dokumentacionog materijala iz svih oblasti života, kulture i umetnosti vojvođanskih Slovaka i da se stavi na raspolaganje. Ovde ubrajamo internet-portal www.slovackizavod.org.rs, proširivanje i usavršavanje elektronske baze podataka o kulturi vojvođanskih Slovaka, kao i razvoj priručne biblioteke koju smo sistematski obogaćivali novim naslovima, osnovali nove edicije, izdavali knjige i prikupljali nov materijal kao što su časopisi, novine, brošure, programi, flajeri i bilteni sa kulturnih manifestacija, festivala, smotri, konferencija i sl. U okviru jedinice INDOK, ZKVS je u 2011. započeo realizaciju projekta kojim želimo da doprinesemo stručnom popisu istorijske zbirke Slovačkog vojvođanskog muzeja. U skladu s tim razvijali smo i saradnju sa mesnim zajednicama, kulturnim i naučnim ustanovama, udruženjima građana u oblasti kulture i sa pojedincima u zemlji i inostranstvu.

O načinu realizacije i rezultatima tih projekata u 2011. godini možete se informisati u prvoj rubrici ovogodišnjeg „Majaka“.

*

3

INTERNETOVÝ PORTÁL KULTÚRY VOJVODINSKÝCH SLOVÁKOV 2011

Internetový portál www.slovackizavod.org.rs prevádzkoval ústav aj v roku 2011. Snažili sme sa naďalej informovať verejnosť o všetkých zložkách kultúry vojvodinských Slovákov, ako aj propagovať ich kultúru doma a v zahraničí. O jeho obľúbenosti svedčia štatistické údaje o počte navštívení portálu: mesačne si ho otvorí vyše 6 000 používateľov internetu. Táto prehľadná, obsahovo kvalitná a vizuálne atraktívna webová stránka sa v roku 2011 stala základom pri vypracúvaní spoločného portálu zahraničných Slovákov, ktorého prevádzkovateľom je Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí.

INTERNET-PORTAL KULTURE VOJVOĐANSKIH SLOVAKA 2011.

Portal www.slovackizavod.org.rs na internetu bio je dostupan i tokom 2011. godine, kako bi širu javnost informisao o svim segmentima kulture vojvođanskih Slovaka i promovisao kulturu u zemlji i inostranstvu. O njegovoj popularnosti najbolje govori statistika posećenosti portala, na osnovu koje saznajemo da mu mesečno pristupi više od 6.000 korisnika interneta. Pored toga, ova pregledna, sadržajem kvalitetna i vizuelno atraktivna veb stranica tokom 2011. godine postala je partner u izradi zajedničkog portala Slovaka koji žive u inostranstvu, čiji će vlasnik biti Ured za Slovake u inostranstvu.

Portál sa aj v minulom roku aktualizoval tak technicky, ako aj obsahovo a vizuálne. O obsah stránky sa starali zamestnanci ústavu alebo boli zapojení externí spolupracovníci (novinári, fotografi, odborníci pre jednotlivé oblasti kultúry a i.).

Stránka sa intenzívne prekladala do angličtiny, aby sa mohla slovenská kultúra zviditeľniť aj v neslovenskej verejnosti. Preto obsahuje anglická časť portálu texty o celkovej kultúre tunajších Slovákov, rozdelené do týchto oblastí: Curtural Practice – Music, Theater, Visual Arts, Literature, Publishing, Folk Culture, Film and Audio Visual Production, Festivals and Manifestations, Personalities; Curtural Heritage – Museums, Galleries, Libraries, Cultural Monuments, Architecture, Archives; Culture in Media; Culture and Public - Slovak Matica in Serbia, Support of Children and Youth Cultural Activities, Education and Human Resources, Cultural Tourism. Okrem toho boli preložené aj tri bannery: Festivals and Manifestations, Cultural Map, Adress Book.

V angličtine sa publikovali aj texty o Ústave pre kultúru vojvodinských Slovákov, jeho založení, poslaní a činnosti, ktorú vykonáva v štyroch pracovných jednotkách (About the Institute, Research, Documentation, Culture Presentation, International Cooperation, Media Center, Contact). Každodenne sa prihládalo aj na preklad dynamickej časti portálu, a to rubrik: Calendar, News, Name Day, Photo Gallery, Education.

Technická a programová údržba portálu v roku 2011 zahŕňala v prvom rade zabezpečovanie technického vybavenia pre nerušené a kvalitné prevádzkovanie (virtuálny server, memórie, registrácia RS domény slovacikzavod.org.rs na rok 2011 vo firme EuNet). Sem patrí aj každodenná kontrola portálu, údržbu kódu a inštalovanie nových druhov Drupalu a potrebných modulov pre permanentnú funkčnosť všetkých jeho častí. Technickú údržbu a úpravu v dizajne stránky v roku 2011 mala na starosti firma Argonetwork z Nového Sadu (od januára do mája 2011) a Web servis z Belehradu (od mája do októbra 2011) a Skvare zo Slovenska (november – december 2011).

V roku 2011 sa zriadila ústredná dynamická galéria fotografií umiestnená na domovskej stránke, ktorá je upútavkou na Kultúrnu mapu, konkrétne na vojvodinské dediny a mestá obývané Slovámi. Okrem toho pribúdali aj rôzne iné bannery, ktoré usmerňovali záujemcov na aktuálne kultúrne podujatia a iné aktivity Slovákov. Tak sme informovali o Slovenských národných slávnostiach, festivaloch Tancuj, tancuj..., Zlatá brána, Zlatý kľúč, o súpise obyvateľstva v Srbsku. Bannery boli po ukončení uvedených akcií z portálu odstránené.

Technickú a programovú údržbu portálu ako aj preklady obsahov do angličtiny finančne podporil Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí.

Ústav sa usiloval prostredníctvom tohto projektu preniknúť k čo najväčšiemu počtu používateľov internetu. Vytvoril si aj profil na sociálnej sieti Facebook. O svojej činnosti však informoval aj na rozličných prezentáciách u nás a Slovensku. Sem zaraďujeme prezentáciu na Novosadskom veľtrhu (28. februára 2011), na večierku Spolku žien v Kysáci (30. marca 2011) a na medzinárodnej konferencii Slovak Connection v Bratislave (10. – 11. októbra 2011).

Počas Medzinárodného veľtrhu kníh hovorila o portáli riaditeľka ústavu Milina Sklabinská, ale aj známa žurnalistka Žužana Serenčešová a predsedníčka Asociácie slovenských novinárov Vladimíra Dorčová. Ich príhovory uverejňujeme v tomto Majáku.

I prošlo godine portal se ažurirao, kako tehnički i vizualno tako i novim sadržajima. Za sadržaj portala zaduženi su zaposleni u Zavodu, a povremeno se angažuju i spoljni saradnici (novinari, fotografi, stručnjaci za pojedine oblasti kulture i dr.).

Kako bi se ovdašnja slovačka kultura prezentovala i drugim narodima, intenzivnije se radilo na prevodu stranice na engleski jezik. U skladu s tim, engleska verzija portala sada sadrži tekstove o celokupnoj kulturi ovdašnjih Slovaka, a podeljena je u sledeće oblasti: Curtural Practice – Music, Theater, Visual Arts, Literature, Publishing, Folk Culture, Film and Audio Visual Production, Festivals and Manifestations, Personalities; Curtural Heritage – Museums, Galleries, Libraries, Cultural Monuments, Architecture, Archives; Culture in Media; Culture and Public – Slovak Matica in Serbia, Support of Children and Youth Cultural Activities, Education and Human Resources, Cultural Tourism. Pored toga, preveden je i sadržaj tri banera: Festivals and Manifestations, Cultural Map, Adress Book.

Objavljivali smo tekstove na engleskom jeziku i o Zavodu za kulturu vojvođanskih Slovaka, o njegovom osnivanju, misiji i delatnosti koju obavlja u četiri radne jedinice (About the Institute, Research, Documentation, Culture Presentation, International Cooperation, Media Center, Contact). Svakodnevno smo vodili računa o prevodu dinamičnog dela portala, tačnije rubrikâ Calendar, News, Name Day, Photo Gallery, Education.

Nesmetan i kvalitetan rad portala tokom 2011, u tehničkom i programskom smislu, postignut je tako što smo obezbedili virtualni server, memoriju i registraciju RS domena, slovacikzavod.org.rs, posredstvom firme EuNet za 2011. godinu. To podrazumeva i svakodnevni monitoring portala, održavanje koda i instalaciju novih vrsta Drupala i modula koji su neizbežni za permanentan rad svih delova veb portala. Za tehnički deo portala i za korekcije u dizajnu tokom 2011. bila je zadužena firma Argonetwork iz Novog Sada (januar–maj 2011), Web servis iz Beograda (maj–oktobar 2011) i Skvare iz Slovačke (novembar–decembar 2011).

Tokom 2011. isprogramirana je i dinamična foto-galerija koja se prikazivala na naslovnoj stranici, a njen cilj bio je da privuče pažnju na Kulturnu mapu, to jest na vojvođanska mesta naseljena Slovacima. Na portalu su tokom 2011. objavljivani i razni baneri aktuelnih kulturnih manifestacija i drugih aktivnosti čiji je sadržaj vezan za život ovdašnjih Slovaka. U tom smislu informisali smo o Slovačkim narodnim svečanostima, festivalima „Tancuj, tancuj...“, „Zlatna kapija“, „Zlatni kľuč“, o popisu stanovništva u Srbiji i sl. Ti baneri odstranjeni su s portala nakon završetka spomenutih aktivnosti.

Tehnički i programski rad portala i prevode sadržaja na engleski jezik finansijski je podržao Ured za Slovake u inostranstvu.

Zavod se trudio da taj projekat približi što većem broju korisnika interneta. Pored toga što je otvorio profil na društvenoj mreži Facebook, o njegovom radu moglo se čuti i na prezentacijama u našoj zemlji i u Slovačkoj. To su prezentacije na Novosadskom sajmu (28. februara 2011), u Udruženju žena u Kisaču (30. marta 2011) i na međunarodnoj konferenciji „Slovak Connection“ u Bratislavi (10–11. oktobra 2011).

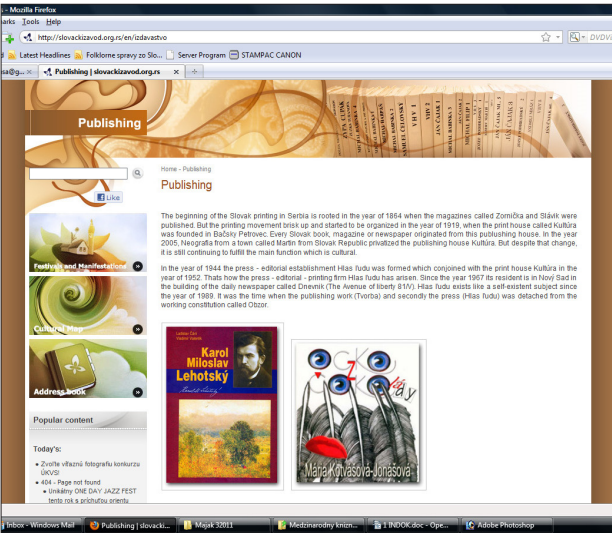
Na Novosadskom sajmu, u okviru Međunarodnog salona knjiga, o portalu su govorile direktorka ZKVS Milina Sklabinski, eminentna žurnalistkinja Žužana Serenčeš i predsednica Asocijacije slovačkih novinara Vladimira Dorčova, čije govore objavljujemo u ovogodišnjem „Majaku“.

-

iných ústavoch pre kultúru alebo v národnostných radách národnostných menšín, ktoré by sa mali zaoberať aj kultúrou. Preto ma tento portál ako celok fascinuje a je výborným príkladom pre iných.

Je ešte jeden dôležitý bod, ku ktorému sa spätne vraciam, keď uvažujem o menšinovej kultúre. Keď sledujeme verejný priestor, hlavne médiá (som novinárka a preto je mi táto oblasť najbližšia), sme svedkami toho, že menšinová kultúra sa redukuje na niečo, čo sa nazýva folkloristická tradícia a že táto tradícia nemá žiaden súvis so súčasnou kultúrnou tvorbou a tak sa potom aj etnikum stáva objektom tejto folkloristickej tradície. Pravdaže, nechcem podceňovať túto oblasť kultúry, ale predsa len nie je dobrým riešením, aby kultúra menšín pozostávala iba z toho segmentu. Problémom sú aj väčšinové médiá, ktoré informujú verejnosť už stereotypnými obrazmi o menšinovej kultúre ako o kultúre pozostávajúcej z prevažne folkloristickej tradície. Tak sa verejnosti vsugeráva práve takýto pohľad na menšinovú kultúru. Na druhej strane mám pocit, že príčinou toho stavu sú aj menšinové spoločenstvá samy a ich médiá, ktoré vysielajú o sebe práve taký obraz.

Všetko, čo som tu povedala, súvisí s tým, že sa mi zdá, že tento portál akoby sa chcel vyhnúť uvedenej pasci. Odporúčam ho preto širšiemu publiku. Snaží sa byť vyvážený, keď sa prezentuje folkloristická tradícia a súčasná tvorba. V tomto zmysle som ho pochopila ako otvorené pozvanie širšej verejnosti a zároveň aj úprimné úsilie o komunikáciu.

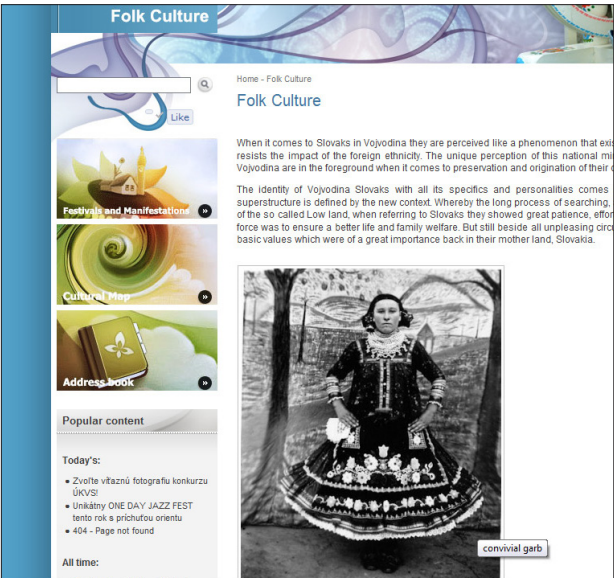
PORTÁL ÚSTAVU PRE KULTÚRU VOJVODINSKÝCH SLOVÁKOV Z ASPEKTU NOVINÁRSKYCH TENDENCIÍ A ATRIBÚTOV

Vladimíra Dorčová

Internet je médium, ktoré výrazne ovplyvňuje celú našu modernú spoločnosť. Práve z jeho vlastností, akými je rýchlosť, dostupnosť a komunikácia vyplýva, že internet je médium, za ktorým najčastejšie siahneme, keď sa chceme pobaviť, spojiť s ľuďmi z bližšieho a ďalšieho okolia, informovať o udalostiach, ktoré poznačili konkrétny deň, keď si chceme objasniť neznáme pojmy a javy. Znamená to tiež, že prostredníctvom internetu "ľahšie" a rýchlejšie prichádzame k novým poznatkom, rozširujeme svoje vedomosti a zručnosti. Samozrejme, že toto platí v ideálnom prípade, pretože sami vieme, že digitálne médiá majú aj nedostatky a úskalia. Medzi negatívne javy zaraďujeme stratu súkromia a odliv fantázie. Hoci grécko-americký architekt Nicholas Negroponte, ktorý založil mediálne laboratórium na Technologicom inštitúte

Vraciu se na još jedan važan momenat u vezi s opštom slikom kulture manjinskih zajednica. Kada pratite javni prostor, posebno u medijima (pošto sam novinar, to mi je uvek pri ruci), čini se da smo svedoci pojave da se i manjinska kultura često u našem javnom prostoru svodi u najvećoj meri na nešto što je folkloristička tradicija, nešto što nema baš puno veze sa savremenim kulturnim stvaralaštvom i gde se, naravno, i sama etnička zajednica svodi na objekat te folklorističke tradicije. Naravno, ne želeći da nipodaštavam značaj tog segmenta kulturnog stvaralaštva i optimizma, ipak je veoma velika šteta ukoliko kulturu određene zajednice svodimo samo na folklor. To je rezultiralo time da se i u većinskim medijima ustalila praksa da se manjinska kultura svodi na folkloristički tradicionalistički element, da se takva slika emituje i sugeriše i da se na taj način doživljava manjinska zajednica. S druge strane, imam utisak da tome doprinose i same manjinske zajednice i mediji, koji i u svojoj zajednici često o sebi šalju takvu sliku.

Sve to sam pomenula zato što mi se čini da je ovaj portal uspeo da izbegne tu zamku i preporučim ga pažnji šire publike. On se trudi da bude uravnotežen kada se prezentuje folkloristička tradicija i savremeno stvaralaštvo. U tom smislu, ovaj portal shvatila sam kao jedan zaista otvoren poziv široj zajednici i ujedno iskren napor da se međusobno komunicira.

PORTAL ZAVODA ZA KULTURU VOJVODANSKIH SLOVAKA S ASPEKTA NOVINARSKIH TENDENCIJA I ATRIBUTA

Vladimíra Dorčová

Internet je medij koji izrazito utiče na celo naše savremeno društvo. Upravo iz njegovih karakteristika kao što su brzina, dostupnost i komunikativnost, proizlazi da je internet medij za kojim najčešće posežemo kada želimo da se zabavljamo, da se povežemo s ljudima iz svoje dalje i bliže okoline, da se informišemo o događajima koji su obeležili dan, da objasnimo sebi nepoznanice, znači posredstvom interneta „lakše“ i brže možemo da dolazimo do novih saznanja, proširujemo znanje i veštine. Naravno, sve to važi u idealnoj situaciji, jer i sami znamo da digitalni mediji imaju i svoje nedostatke i zamke. Pod negativnim pojavama mislimo na gubitak privatnosti i osiromašenje mašte. Iako grčko-američki arhitekta Nikolas Negroponte, koji je osnovao Medijsku laboratoriju u okviru Tehnološkog instituta u Masačusetsu (Massachusetts)

v Massachusetts, vidí v tomto type média hrozbu, pretože interaktívne médiá nechávajú obrazotvornosti veľmi malý priestor (podľa neho sa v tom podobajú hollywoodskym filmom, pretože sú tak konkrétne, že nemusia používať svoju fantáziu), doterajšia prax a návštevnosť portálu Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov www.slovackizavod.org.rs nevykazuje zatiaľ žiadne negatívne účinky. Naopak – tento portál vierohodne, včas a objektívne informuje o všetkých kultúrnych akciách a aspektoch slovenskej kultúry, ale aj skúma, dokumentuje, archivuje.

Internet nepokladáme za nové médium iba pre „iný“ spôsob prenosu informácií, ale aj pre schopnosť vytvoriť úplne nový typ vlastného média, v ktorom sa spájajú do jedného celku špecifické webové prvky, ako sú flashové animácie, grafika, podcasting, a spájajú výhody tradičných médií, ako je audio, video a text. Nový typ média je práve internetový portál, ktorý vznikol v polovici 90. rokov 20. storočia ako súbor rôznych informačných jednotiek alebo aplikácií. Na rozdiel od špecializovaných, tematicky jednoduchých webov, webové portály ponúkajú množstvo užitočných informácií z rôznych zdrojov, pretože zvyčajne obsahujú veľa odkazov na komplexné informácie. Rozoznávame niekoľko druhov webových portálov – regionálne, štátne, korporátne, domovské a špecializované, kam môžeme zaradiť portál Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov, keďže sa špecializované portály zaoberajú určitým druhom činnosti, v tomto prípade kultúrou Slovákov vo Vojvodine a tak ponúkajú ľahší prístup k informáciám z tejto oblasti. Výhody portálu sú rôzne – od inteligentnej integrácie a prístupu k obsahom, aplikáciám a rôznym informáciám, lepšej komunikácie a spolupráce medzi užívateľmi a prispievateľmi až po jednotný, okamžitý prístup k informáciám z rôznych zdrojov a rýchle, jednoduché editovanie a udržiavanie obsahu.

Portál www.slovackizavod.org.rs, ktorý vznikol v roku 2010, nie je len číra prezentácia kultúrneho dedičstva a produktívnej kultúry Slovákov vo Vojvodine, ale ho môžeme definovať ako prvé profesionálne (kultúrne) onlinové médium Slovákov z Vojvodiny – možno paradoxne, keďže sa očakávalo, že priekopníkom internetovej žurnalistiky Slovákov vo Vojvodine bude týždenník *Hlas ľudu*, ale zdá sa, že tradicionalistické myslenie často bráni pokroku. Vráťme sa však k portálu a jeho prínosu do našej žurnalistiky. Portál má všetky elementy, ktoré musí obsahovať každý médiálno-telekomunikačný produkt na internete – multimédiá, nové médiá, interaktivitu a obmedzenú slobodu. Zaradenie tohto portálu medzi žurnalistické produkty znamená, že tvorcovia portálového obsahu musia venovať náležitú pozornosť atribútom internetovej žurnalistiky v prospech úspešnosti novinárskej časti portálu. V tomto zmysle má portál čitateľsky atraktívne možnosti, ako je kontinuálna aktualizácia, atraktívny, dynamický a prehľadný dizajn, presnosť a okamžitá korekcia chýb, špecializované podstránky a projekty, spätná väzba používateľov, účasť portálu v sociálnych sieťach (Facebook, Twitter atď.), video, newsletter a kombinácia tradičných médií a špecifických prvkov. Stránka www.slovackizavod.org.rs niektoré z týchto prvkov bežne používa (priebežné aktualizácie, dynamický a prehľadný dizajn atď.), zatiaľ čo niektoré segmenty menej.

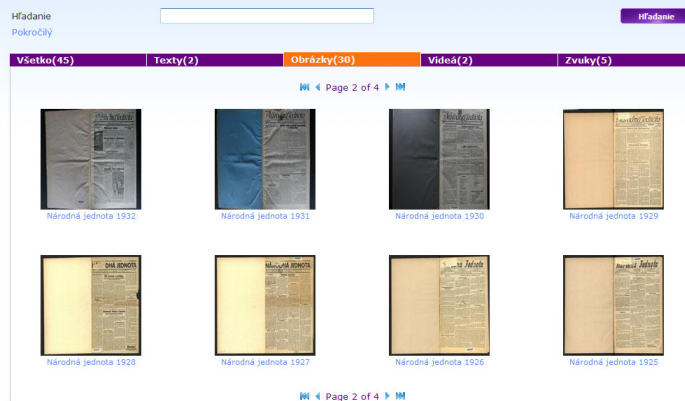
Nakoniec chceme zdôrazniť, že tento portál prezentuje interkultúrnosť ako jednu z najdôležitejších európskych hodnôt – môžete v ňom „listovať“ v slovenskej a v srbskej verzii, dokonca niektoré časti aj v anglickom jazyku. Tvorivý tím portálu tak jasne dáva najavo, že odmieta „getoizáciu“ slovenského vojvodinského kultúrneho dedičstva a aktívne neutralizuje tento negatívny spoločenský jav.

Insitute of Technology's Media Lab), u tom tipu média vidi pretnju, jer interaktivni mediji mašti ostavljaju veoma mali prostor (po njemu, u tome su slični holivudskim filmovima, jer su toliko konkretni da uopšte ne morate da upotrebite maštu), dosadašnja praksa i posećenost portala mlade pokrajinske institucije, Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka, www.slovackizavod.org.rs, za sada ne pokazuju nikakve negativne efekte. Upravo suprotno, portal verodostojno, pravovremeno i objektivno infomiše o svim kulturnim događajima i aspektima slovačke kulture, ali i istražuje, dokumentuje, arhivira.

Internet nije novi medij samo zbog načina prenosa informacija, već i zbog kapaciteta da kreira potpuno novi tip sopstvenog medija, koji kombinuje specifične veb elemente, kao što su fleš-animacije, grafika, podcasting, i spaja pogodnosti tradicionalnih medija, kao što su audio, video i tekst. Novi tip sopstvenog medija jeste veb portal, koji nastaje sredinom devedesetih godina XX veka, kao skup više različitih informacionih celina ili aplikacija. Za razliku od specijalizovanih, tematski jednostavnih sajtova, veb portali pružaju mnoštvo korisnih informacija iz različitih izvora, jer najčešće sadrže mnoštvo linkova ka celovitim informacijama. Razlikujemo nekoliko vrsta veb portala – regionalni, državni, korporativni, domaćini-nositelji veb portala i specijalizovani, u koje možemo da svrstamo i portal Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka, jer se specijalizovani portali bave određenom vrstom delatnosti, u ovom slučaju kulturom Slovaka u Vojvodini, nudeći olakšan pristup infomacijama iz određenih oblasti. Prednosti portala, kao i ovog koji danas prezentujemo, različite su – od inteligentne integracije i pristupa sadržajima, aplikacijama i raznim informacijama, poboljšane komunikacije i saradnje korisnika i saradnika do objedinjenog, trenutnog pristupa infomacijama iz različitih izvora i brze, jednostavne izmene i održavanja sadržaja.

Portal www.slovackizavod.org.rs, koji je nastao 2010. nije samo puka prezentacija kulturnog nasleđa i produktivne kulture Slovaka u Vojvodini, već ga možemo definisati i kao prvi profesionalni (kulturni) onlajn medij Slovaka iz Vojvodine – možda paradoksalno, jer se očekivalo da će pionir internet-novinarstva kod Slovaka u Vojvodini i Srbiji biti nedeljnik *Hlas ludu* sa tradicijom dugom skoro sedam decenija, mada se čini da nas često u napretku sputava upravo tradicionalističko razmišljanje. Vratimo se na portal i njegov novinarski doprinos – u njemu su oličeni svi segmenti koje mora da ima svaki medijsko-telekomunikački produkt na internetu – multimedijum, novi medij, interaktivnost i limitirana sloboda. Svrstavanje ovog portala u novinarske produkte ujedno znači da kreatori sadržaja portala moraju da obraćaju pažnju i na attribute internet-novinarstva koji novinarski deo portala čini uspešnim. U tom smislu portal ima čitateljski atraktivne mogućnosti, kao što su kontinuirana aktuelizacija, atraktivan, dinamički i pregledan dizajn, tačnost i momentalna ispravka greške, specijalizovane podstrane i projekti, *feedback* korisnika, učešće portala u socijalnim mrežama (Facebook, Twitter i sl.), video, *newsletter* i kombinacija sopstvenih vrsta tradicionalnih medija i specifičnih elemenata. Portal neke od tih elemenata dosledno koristi (kontinuirana aktuelizacija, dinamičan i pregledan dizajn i sl.), dok se segmenti vremenom i stratejski razvijaju (video).

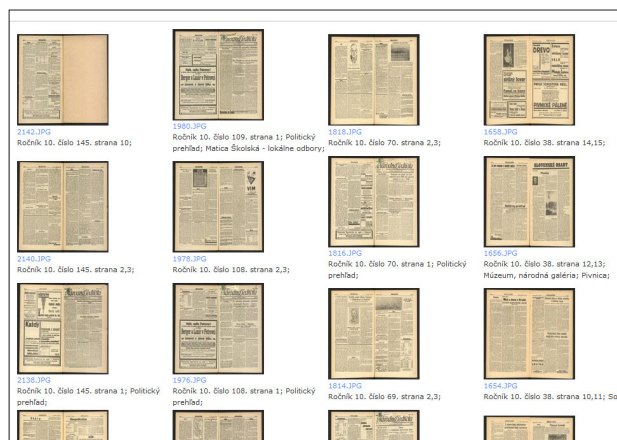
Na kraju treba istaći da ovaj portal prezentuje interkulturalnost, kao jednu od najvažnijih evropskih vrednosti – možete ga „listati“ na slovačkom i srpskom jeziku, pa čak neke delove i na engleskom. Ovim potezom kreativni tim portala daje jasno na znanje da ne prihvata „getoizaciju“ (svesni smo jačine ove reči) slovačkog vojvođanskog kulturnog nasleđa i da aktivno sprovedi neutralizaciju ove negativne društvene pojave.

ROZVÍJANIE ELEKTRONICKEJ DATABÁZY

Elektronická databáza slovenskej vojvodinskej kultúry, ktorú Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov začal budovať v roku 2010, je jedinečným miestom, na ktorom sa zhromažďujú elektronické svedectvá o kultúrnom dedičstve a súčasnej kultúrnej tvorbe vojvodinských Slovákov. Je umiestnená na serveri ústavu. Denne ju obsluhuje spoločnosť *Enter.rs*, ktorá sa stará o trvácnosť a dôslednú archiváciu prezentovaných materiálov.

Taká rozsiahla a trvalo udržateľná databáza chce prispieť svojou rôznorodosťou a odbornou profiláciou k väčšiemu využitiu poznatkov o slovenskej kultúre tak vo vedeckých a rozvojových výskumoch, ako aj vo výchovno-vzdelávacích, promočných, manifestačných a mnohých iných procesoch spätých s kultúrou vojvodinských Slovákov. Do databázy sa aj v roku 2011 umiestňovali entity ako dokumenty (word, excell, pdf), fotografie (jpg, png), zvukové zápisy (mp3), filmy (mp4) a iné, vrátane sprievodných údajov, definovaných v súlade s medzinárodnými štandardmi o katalogizovaní kultúrnych objektov.

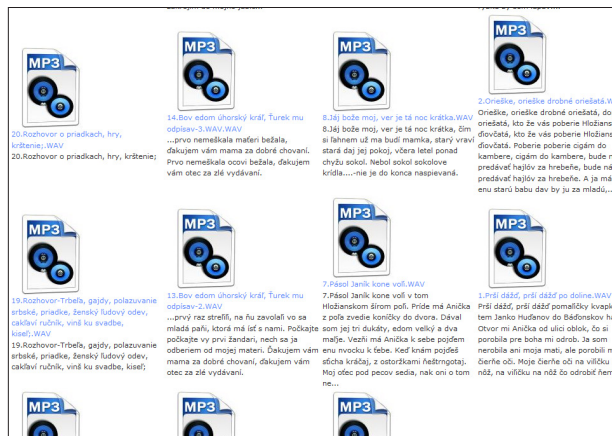
Do databázy boli v roku 2011 vložené najmä materiály, ktoré sa v ústave zhromažďovali počas prípravy publikácie *Slováci v Srbsku z aspektu kultúry*. Databáza sa navrstvila najmä archívnymi fotografiami, aktuálne vyrobenými autorskými fotografiami, tiež video a zvukovým materiálom, ktorý sa do ústavu dostal pri rôznych príležitostiach a z rôznych zdrojov: z ustanovizní kultúry (múzeá a galérie, knižnice, archívy, televízna a rozhlasová produkcia), občianskych združení (kultúrno-umelecké spolky, spolky žien, iné záujmové združenia atď.) alebo od jednotlivcov (súkromné zbierky) doma a v zahraničí. Obsahovo rozvíjal elektronickú databázu v roku 2011 externý spolupracovník – etnológ Marijan Pavlov.

Údaje z databázy sa dennodenne využívajú v ústave na rôzne účely: na výskumné projekty, ako aj na príležitostné prezentácie, prípravu brožúrok a iných tlačených materiálov, pre potreby portálu a pod.

RAZVOJ ELEKTRONSKE BAZE PODATAKA

Elektronsku bazu podataka o slovačkej vojvođanskej kulturi Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka počeo je da formira još 2010. godine. U njoj se pohranjuju elektronski podaci o kulturnom nasleđu i savremenom stvaralaštvu vojvođanskih Slovaka. Smeštena je u ZKVS na serveru, a o njemu, kao i o bezbednosti unesenog materijala, svakodnevno brine firma *Enter.rs*.

Ova kompleksna i trajno održiva baza podataka putem svoje raznovrsnosti i relevantnosti želi da doprinese intenzivnijem korišćenju informacija o slovačkoj kulturi, kako u naučnoistraživačkom radu tako i u vaspitnoobrazovnim, promotivnim, manifestacionim i drugim procesima koji su vezani za kulturu vojvođanskih Slovaka. U bazu su i tokom 2011. uneseni razni entiteti, kao što su dokumenta (word, excell, pdf i dr.), fotografije (jpg, png i dr.), audio-zapisi (mp3 i dr.), filmovi (mp4), zajedno s njihovim metapodacima koji su definisani međunarodnim standardima o katalogizaciji kulturnih objekata.

U bazu podataka je 2011. uvršten prevashodno materijal koji je ZKVS sakupio prilikom pripreme publikacije *Slovaci u Srbiji s aspekta kulture*. Baza je na taj način obogaćena arhivskim i autorskim fotografijama, video i audio materijalom, koji je ZKVS sakupljao prilikom raznih događaja i iz različitih izvora: ustanova kulture (muzeji i galerije, biblioteke, arhiv, televizijska i radijska produkcija i sl.), udruženja građana (kulturnometnička društva, udruženja žena i dr.), ili od pojedinaca u zemlji i inostranstvu (privatne zbirke). Radi dopune sadržaja elektronske baze podataka, Zavod je u toku 2011. angažovao spolnog saradnika, etnologa Marijana Pavlova.

Podaci iz baze svakodnevno se koriste u ZKVS u razne svrhe, kako u naučnoistraživačkim projektima tako i za prigodne prezentacije, pripremu brošura i drugog štampanog materijala, za potrebe portala i sl.

POPIS HISTORICKEJ ZBIERKY SLOVENSKEHO VOJVODINSKEHO MUZEA

Za účelom podpory výskumnej činnosti v oblasti kultúrneho dedičstva vojvodinských Slovákov Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov podpísal zmluvu so Slovenským národným múzeom Slovenského vojvodinského divadla a Múzeom Vojvodiny, na základe ktorej sa začala prvá fáza odborného zaraďovania, popisu a inventúry historických predmetov a historickej zbierky v Slovenskom národnom múzeu v Báčskom Petrovci. Projektom sa odborne spracovala jedna časť predmetov (plagáty, dokumenty, fotografie, pohľadnice a iné), ktoré vlastní toto múzeum.

Múzeum Vojvodiny poskytlo ústavu správu o činnosti a v elektronickej forme popis historickej zbierky, ktorá obsahuje 1194 predmetov. Ide o zoznam predmetov zo starej Inventúrnej knihy z roku 1958, ktoré boli zatiaľ iba vyselektované, zaznamenané a roztriedené. Z uvedeného počtu predmetov v múzeu sa identifikovalo iba 492 predmetov s inventárnym číslom, ktoré vyhovuje zápisu v Inventúrnej knihe. Okrem nich existuje ešte okolo 1000 predmetov, ktoré neboli doposiaľ zaevidované. Ide najmä o rukopisy z 19. storočia, ktoré pôvodne patrili významným slovenským dejateľom.

Kolektív odborníkov z Múzea Vojvodiny, ktorý pracoval v zložení Čarna Milinkovićová, Mirjana Bijićová a Radmila Čičićová, poukazuje v správe o činnosti na nevhodné podmienky tak výskumu, ako aj uchovávanía predmetov. Koncom októbra a začiatkom novembra roku 2011 začala druhá fáza spracúvania historických predmetov v Báčskom Petrovci, ktoré sú roztriedené do zbierok. Mala by nasledovať aj ďalšia etapa, v ktorej by bola splnená požiadavka ústavu, týkajúca sa digitalizácie tejto zbierky.

POPIS ISTORIJSKIH PREDMETA U SLOVAČKOM VOJVOĐANSKOM MUZEJU

S namerom da se podrži istraživačka delatnost u oblasti kulturnog nasleđa vojvođanskih Slovaka, ZKVS je sa Slovačkim vojvođanskim muzejom (u okviru Slovačkog vojvođanskog pozorišta) i Muzejom Vojvodine potpisao ugovor na osnovu kojeg je pokrenuta prva faza stručnog čišćenja, popisivanja i razvrstavanja istorijskih predmeta i zbirke u Slovačkom vojvođanskom muzeju u Bačkom Petrovcu. Projekat je obuhvatio popis jednog dela predmeta (plakata, dokumenata, fotografija, čestitki i dr.) koji je u vlasništvu tog muzeja.

Muzej Vojvodine je dostavio Zavodu izveštaj o radu i popis istorijske zbirke u elektronskoj formi, koja sadrži 1.194 predmeta. Radi se o listi predmeta iz stare Inventarne knjige iz 1958. godine, koji su za sada očišćeni, pregledani i razvrstani. Od navedenog broja predmeta pronađena su samo 492 s inventarnim brojem koji se poklapa s oznakom u Inventarnoj knjizi. Pored toga, postoji još oko 1.000 predmeta koji do sada nisu bili zabeleženi. To su prvenstveno rukopisi iz XIX veka, zaostavštine uglednih slovačkih građana.

Tim stručnjaka iz Muzeja Vojvodine, Čarna Milinković, Mirjana Bojić i Radmila Čičić, u izveštaju navodi da su uslovi u muzeju neadekvatni, kako za istraživanje tako i za pohranjivanje predmeta. Krajem oktobra i početkom novembra 2011. počela je druga faza obrade istorijskih predmeta u Bačkom Petrovcu, koji su raspoređeni u zbirke. Trebalo bi da usledi i naredna etapa, u kojoj bi se ispunio zahtev ZKVS da se zbirka digitalizuje.

ROZVOJ PRÍRUČNEJ KNIŽNICE ÚSTAVU PRE KULTÚRU VOJVODINSKÝCH SLOVÁKOV

Prostredníctvom informačno-dokumentačnej a komunikačnej jednotky rozširoval ústav svoju príručnú knižnicu aj v roku 2011 novými titulmi a zároveň spracúval, dokumentoval a záujemcom sprístupňoval slovenskú vojvodinskú knižnú produkciu.

V knižnici sú vydania našich domácich vydavateľstiev, ale aj iných dolnozemsých a aj vydavateľstiev zo Slovenska. Je tu odborná a populárna literatúra, ktorá slúži vedecko-výskumným a kultúrnym pracovníkom, zamestnancom a spolupracovníkom ústavu, ale aj ostatným záujemcom.

Knižnica je katalogizovaná podľa typu publikácií. Kategória odbornej literatúry obsahuje literatúru z kultúrnych dejín, architektúry, náboženstva, antropológie, etnológie, hudby, výtvarníctva, divadelného umenia, jazykovedy, ale aj z oblasti žurnalistiky a kultúrneho manažmentu. Má tiež bibliografie a biografie. V osobitnom oddelení sú monografie slovenských vojvodinských dedín a miest, slovníky, lexikóny, encyklopédie a zborníky.

Potom je tu oddelenie krásnej literatúry, v ktorom sú diela slovenských vojvodinských autorov poézie, prózy, antológie, literatúry pre deti, v menšej miere aj diela slovenských autorov z iných krajín a preložené diela srbských autorov do slovenčiny.

RAZVOJ PRIRUČNE BIBLIOTEKE ZAVODA ZA KULTURU VOJVOĐANSKI SLOVAKA

Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka je i tokom 2011. u okviru Informaciono-dokumentacione i komunikacione jedinice, obogaćivao priručnu biblioteku novim naslovima, a ujedno se trudio da sakuplja i obrađuje novu slovačku vojvođansku knjižnu produkciju i da je učini dostupnom zainteresovanima.

Biblioteka prikuplja izdanja domaćih izdavača i izdavača iz drugih država iz Donje zemlje i iz Slovačke. Ona sadrži stručnu i popularnu literaturu koja treba da služi kao osnova za naučnoistraživačku delatnost stručnjaka koji se bave upravo slovačkom vojvođanskom kulturom, zatim zaposlenima u Zavodu i njihovim saradnicima i svim ostalima zainteresovanima za literaturu objavljenu na slovačkom jeziku.

Biblioteka je podeljena u kategorije po tipu publikacija. Kategorija stručne literature sadrži stručne publikacije iz istorije kulture, arhitekture, religije, antropologije, etnologije, muzike, slikarstva, pozorišnog stvaralaštva, lingvistike. U njoj se nalaze bibliografije, biografije i knjige iz oblasti žurnalistike i kulturnog menadžmenta. Posebno odeljenje čine monografije slovačkih mesta, rečnici, leksikoni, enciklopedije i zbornici.

Odeljenje za književnost prikuplja dela slovačkih vojvođanskih autora, poeziju, prozu, antologije, književnost

Okrem monografických publikácií knižnica systematicky uchováva periodiká ako Hlas ľudu, Vzlet, Zornička, Nový život, Rovina, Dolnozemský Slovák, Národný kalendár a iné. Osobitnou zložkou knižnice sú audio a video dokumenty.

Zvláštnosťou príručnej knižnice je oddelenie, ktoré systematicky a chronologicky uchováva katalógy, brožúrky, plagáty a pozvania zo všetkých kultúrnych podujatí vojvodinských Slovákov, predovšetkým festivalov, ale i výstav, divadelných predstavení, rôznych akcií kultúrno-umeleckých spolkov a združení. Na to sa kládol v roku 2011 najväčší dôraz a tak pribudli do knižnice početné nové a pozoruhodné knižničné jednotky.

Knižnica sa permanentne buduje prostredníctvom kúpy a výmeny s inými ustanovizňami podobného druhu, no najväčší počet titulov získava ako dar od inštitúcií, združení a jednotlivcov, s ktorými ústav úspešne spolupracuje. Ústav kúpil v roku 2011 väčší počet exemplárov knihy Samuela Čelovského *Z kultúrnych dejín Slovákov vo Vojvodine*, ktorú vydal Miestny odbor Matice slovenskej v Báčskom Petrovci.

Príručná knižnica má dnes 1105 kníh, vyše 180 katalógov, približne 100 letákov a pozvánok, 100 CD a DVD nosičov a 50 titulov periodík. V roku 2011 do knižnice pribudlo 243 kníh, z toho 41 kúpených, 23 katalógov, vyše 100 brožúrok, pozvaní a plagátov a 10 nových titulov periodík.

Okrem uvedeného treba v práci informačno-dokumentačného a komunikačného oddelenia (INDOK) spomenúť vydavateľskú činnosť ústavu, ktorá bola v roku 2011 veľmi čulá. Ústav uviedol do života dve nové edície: edíciu doktorských dizertácií a edíciu bibliofilie. V rámci prvej edície vyšla koncom roka v spolupráci so Slovenským vydavateľským centrom doktorská práca Emilie Čelovskej pod názvom *Epický priestor a jeho dve podoby v modernej slovenskej novelistike*. V rámci druhej edície vyšla bibliofília Jána Labátha pri príležitosti jeho životného jubilea (85 rokov) s názvom *Sprisahanci*. Ako výsledok spolupráce medzi Slovenským vydavateľským centrom a Ústavom pre kultúru vojvodinských Slovákov vyšla ešte jedna významná publikácia – chrestomatia slovenskej vojvodinskej literatúry pre deti s titulom *Medovník* zostavovateľky Jarmily Hodoličovej.

Okrem toho vydal ústav v roku 2011 Zborník prác zo 6. konferencie muzikológov a hudobných odborníkov, druhý ročník informátora Maják, ako aj reprezentačné bulletiny k 17. ročníku Divadelného festivalu DIDA a 41. ročníku Folklórneho festivalu Tancuj, tancuj...

O knižnicu sa stará technická tajomníčka ústavu Nataša Simonovićová, ktorá na začiatku roka 2011 absolvovala knihovnícky kurz elektronického programu Tnt bibliotekar plus. Od založenia knižnice v roku 2009 až do konca roku 2010 viedla knižnicu Zdenka Valentová-Beličová.

za decu i drugo. U manjoj meri su zastupljena dela slovačkih književnika iz drugih zemalja ili knjige srpskih autora prevedene na slovački jezik.

Pored monografskih publikacija, biblioteka sistematski čuva i serijska izdanja, kao što su časopisi *Hlas ľudu*, *Vzlet*, *Zornička*, *Nový život*, *Rovina*, *Dolnozemský Slovák*, *Národný kalendár* i drugo. Posebno odeljenje čine audio i video izdanja.

Specifičnost ove biblioteke jeste u tome što sadrži odeljenje koje sistematski i hronološki pohranjuje kataloge, brošure, plakate i pozivnice sa svih kulturnih manifestacija vojvođanskih Slovačka, prvenstveno festivala, a zatim i izložbi, pozorišnih predstava i raznih akcija kulturnometničkih udruženja. Upravo se ovom delu biblioteke tokom 2011. godine pridavao najveći značaj, s obzirom da je u tom periodu prinovljen najveći broj bibliotekskih jedinica te vrste.

Biblioteka je u fazi permanentnog razvoja. Knjižni fond se razvija kupovinom i razmenom knjiga sa drugim ustanovama ovog tipa, ali najveći broj čine poklonjene knjige ustanova, udruženja i pojedinaca sa kojima Zavod ima izgrađenu dobru i uspešnu saradnju. ZKVS je tokom 2011. za svoju priručnu biblioteku kupio veći broj primeraka knjige *Iz istorije kulture Slovačka u Vojvodini* Samuela Čelovskog, koju je izdao Mesni odbor Matice slovačke u Bačkom Petrovcu.

Priručna biblioteka ZKVS danas broji 1.105 knjiga, više od 180 kataloga, približno 100 flajera i pozivnica, 100 CD-a i DVD-a i 50 naslova serijskih publikacija. Tokom 2011. prinovljeno je 243 knjige, od čega je 41 kupljena, 23 kataloga, više od 100 brošura, pozivnica i plakata i 10 novih naslova serijskih izdanja.

Kada je reč o INDOK jedinici, gotovo je nemoguće ne govoriti o izdavačkoj delatnosti Zavoda koja je u 2011. bila veoma intenzivna. ZKVS je te godine osnovao dve nove edicije – Doktorske disertacije i Bibliofilije. U okviru prve edicije, u saradnji sa Slovačkim izdavačkim centrom, krajem godine izašla je prva sveska, doktorska disertacija Emilije Čelovske *Epski prostor i njegove dve forme u modernoj slovačkoj novelistici*. U okviru druge edicije izdata je bibliofilija Jana Labata *Sprisahanci*, prilikom obeležavanja 85. rođendana ovog književnika. Kao rezultat saradnje između Slovačkog izdavačkog centra i Zavoda, izdata je još jedna značajna knjiga, hrestomatija slovačke vojvođanske književnosti za decu *Medovník* autorke Jarmile Hodolič.

Zavod je tokom 2011. samostalno izdao Zbornik radova sa 6. konferencije muzikologa i muzičkih stručnjaka, drugi broj godišnjaka Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovačka, „Majak“, kao i reprezentativne informatore/biltene za 17. pozorišni festival DIDA i 41. festival folklora „Tancuj, tancuj...“.

O biblioteci trenutno brine tehnički sekretar ZKVS Nataša Simonović, koja je početkom godine pohađala bibliotekarski kurs za program Tnt bibliotekar plus, rad sa inventarnom knjigom i sistematizaciju knjiga. Od osnivanja biblioteke, 2009. sve do kraja 2010. za biblioteku je bila zadužena Zdenka Valent-Belič.

ROZVOJOVO-VÝSKUMNÁ ČINNOSŤ

RAZVOJNO-ISTRAŽIVAČKA DELATNOST

Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov a jeho externí spolupracovníci sa venovali v roku 2011 vedeckému a odbornému výskumu dejín, kultúry, umenia a všeobecne života slovenskej menšiny v Srbsku. Túto činnosť stanovenú plánom práce a programom podľa štatútu ustanovizne zastrešovalo rozvojovo-výskumné oddelenie. Najväčšia pozornosť sa venovala záverečnej fáze projektu *Slováci v Srbsku z aspektu kultúry*, ktorého výstupom je špičkové knižné dielo Slovákov, žijúcich na tomto území. Keďže sa toto oddelenie zaoberá aj organizáciou vedeckých a odborných seminárov, konferencií, sympózií a okrúhlych stolov, ústav aj v roku 2011 pripravil *Konferenciu muzikológov a hudobných odborníkov* a participoval na organizácii *55. literárneho snemovania*. V dvoch novozaložených knižných edíciách a v spolupráci so Slovenským vydavateľským centrom vyšli nové vedecko-výskumné práce z literatúry a kultúry, pričom výsledky terénneho výskumu umožnili vyrobiť dokumentárny film.

ZKVS i njegovi spoljni saradnici u 2011. godini pažnju su posvetili naučnim i stručnim istraživanjima istorije, kulture, umetnosti i uopšte životu slovačke manjine u Srbiji. Ovom delatnošću koja je određena Planom i programom a proizlazi iz Statuta naše ustanove, rukovodila je Razvojnoistraživačka jedinica. Najveću pažnju u ovoj oblasti ZKVS je posvetio završnoj fazi projekta „Slovaci u Srbiji s aspekta kulture“, čiji rezultat je vrhunsko književno delo Slovaka koji žive na ovim prostorima. Pošto se ova jedinica bavi i organizacijom naučnih i stručnih seminara, konferencija, simpozijuma i okruglih stolova, ZKVS je i 2011. održao Konferenciju muzikologa i muzičkih stručnjaka i učestvovao u organizaciji 55. književnog savetovanja. Dve novoosnovane knjižne edicije i saradnja sa Slovačkim izdavačkim centrom doneli su i nove naučnoistraživačke radove u oblasti literature i kulture, dok su rezultati terenskog istraživanja omogućili produkciju dokumentarnog filma.

SLOVÁCI V SRBSKU Z ASPEKTU KULTÚRY

V roku 2011 vrcholila príprava dôležitého projektu Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov – publikácie *Slováci v Srbsku z aspektu kultúry*. Ide o knižné dielo, v ktorom sa zúčastňujú výsledky vedecko-výskumnej, informačnej, dokumentačnej a prezentačnej činnosti tejto inštitúcie od jej založenia v roku 2008.

V publikácii je predstavených tridsaťštyri lokalít v textovej podobe a prostredníctvom bohatých fotografických a archívnych dokumentov a súčasne originálne vypracovaných ilustrácií. Sú to prostredia, v ktorých Slováci v Srbsku mali alebo majú organizovaný kultúrny život: Aradáč, Ašaňa, Báčska Palanka, Báčsky Petrovec, Bajša, Begeč, Belehrad, Bingulja, Boľovce, Čelarevo, Dobanovce, Erdevík, Hajdušica, Hložany, Jánošík, Kovačica, Kulpín, Kysáč, Laliť, Lug, Luba, Nový Sad, Ostojićevo, Padina, Pivnica, Selenča, Silbaš, Slankamenské Vinohrady, Stará Pazova, Šíd, Višnjićevo, Vojlovica a Zreňanin.

Na príprave publikácie pracoval celý tím odborníkov: zostavovateľky Milina Sklabinská a Katarína Mosnáková, recenzenti Vladimír Valentík a Ladislav Čáni, odborný konzultant Samuel Čelovský, lektor slovenského jazyka Juraj Glovňa, dizajnér Ľula Šanta, fotografi Michal Madacký, Ľula Šanta a Igor Bovdiš.

Autormi textov, ktoré boli pôvodne zostavované pre portál www.slovackizavod.org.rs, sú Katarína Mosnáková, Marijan Pavlov, Milina Sklabinská, Marina Kováčová, Anna Snidová, Adam Jonáš, Andrea Berédiová, Jasmina Pániková, Anna

SLOVACI U SRBIJI S ASPEKTA KULTURE

U 2011. kulminirala je realizacija kapitalnog projekta Zavoda za kulturu vojvodanskih Slovaka – završnica višegodišnje pripreme publikacije *Slovaci u Srbiji s aspekta kulture*. Reč je o književnom delu u kojem se objedinjuju rezultati naučnoistraživačke, informativne, dokumentacione i prezentacione delatnosti ove ustanove od njenog osnivanja, 2008. godine.

Publikacija predstavlja 34 lokaliteta u tekstualnoj formi uz pomoć bogatog fotografskog i arhivskog materijala i novih originalnih ilustracija. To su sredine u Srbiji u kojima su Slovaci imali ili imaju organizovan kulturni život: Aradac, Ašanja, Bačka Palanka, Bački Petrovac, Bajša, Begeč, Beograd, Bingulja, Boljevci, Čelarevo, Dobanovci, Erdevik, Hajdučica, Gložan, Janošik, Kovačica, Kulpin, Kisač, Lalić, Lug, Ljuba, Novi Sad, Ostoićevo, Padina, Pivnice, Selenča, Silbaš, Slankamenački Vinogradi, Stara Pazova, Šid, Višnjićevo, Vojlovica i Zrenjanin.

Za pripremu publikacije bio je angažovan veliki broj stručnjaka: urednice Milina Sklabinski i Katarina Mosnak, recenzenti Vladimír Valentík i Ladislav Čanji, stručni konzultant Samuel Čelovski, lektor slovačkog jezika Juraj Glovnja, dizajner Ľula Šanta, fotografi Mihal Madacki, Ľula Šanta i Igor Bovdiš.

Autori tekstova koji su najpre bili pripremljeni za objavljivanje na portalu www.slovackizavod.org.rs su Katarina Mosnak, Marijan Pavlov, Milina Sklabinski, Marina Kováč, Ana Snidova, Adam Jonaš, Andrea Beređi, Jasmina Panjik,

Kišová, Katarína Pucovská, Michal Babiak, Edita Kmeľková, Anna Brtková, Boris Bílek, Gabriela Gubová, Jaruška Ferková, Anna Dingová, Katarína Verešová, Stanislav Stupavský a Anna Struhárová. Postupne prešli tieto texty podstatnými jazykovými a štylistickými úpravami, aby tvorili jeden kompaktný obsahový celok. Navyše dvojica editorov texty dopĺňala o tzv. medailóny slovenských osobností spätých s určitou lokalitou alebo o iné typické charakteristiky. Podobne sa texty dopĺňali o príspevky týkajúce sa špecifik pôvodného odevu tunajších Slovákov, ktorých autormi sú etnológovia Anna Sěčová Pintírová a Marijan Pavlov. Práve tieto texty ilustruje vzácny archívny materiál z Múzea Vojvodiny. Pod ďalšie krátke texty späté s architektúrou sa okrem zostavovateľiek podpisujú aj Tatjana Medvedová a Mariena Martišová.

Ana Kiš, Katarina Pucovski, Mihal Babjak, Edita Kmečko, Ana Brtko, Boris Bilek, Gabriela Guba, Jaruška Ferko, Ana Dingo, Katarina Vereš, Stanislav Stupavski i Ana Struharova. Tekstovi su vremenom korigovani kako jezički tako i stilistički kako bi činili kompaktnu sadržajnu celinu. Pored toga, urednice su pripremale tekstove o slovačkim ličnostima koje su vezane za pojedinu sredinu ili o tipičnim karakteristikama mesta. Tekstovi su se dopunjavali i specifičnostima vezanim za narodnu nošnju ovdašnjih Slovaka, a njihovi autori su etnolozi Ana Seč Pincir i Marijan Pavlov. Ove specifičnosti prikazane su i arhivskim materijalom iz Muzeja Vojvodine. Za sadržaj koji obrađuje karakteristike slovačke vojvođanske arhitekture, pored urednika bile su odgovorne i Tatjana Medved i Marijana Marčić.

Editorská dvojica zároveň pripravila články na podporu kultúrneho turizmu podľa špecifik jednotlivých oblastí a zároveň v závere každej kapitoly uviedla, prečo a kedy by mal čitateľ dané prostredie navštíviť. Kultúrna minulosť a rôznorodosť aktuálnej kultúrnej ponuky v jednotlivých oblastiach bola základným obsahovým meradlom. Texty – až na niektoré výnimky – poskytujú geografické a demografické údaje, historické fakty a súčasnosť danej lokality, ako aj jej kultúrny rozvoj a súčasné podoby kultúrneho života. Každé prostredie má aj svoj podtitul, ktorý má za cieľ zaujať čitateľa a podnietiť ho, aby sa dozvedel viac o reáliách spracovaných v samom texte.

Urednice su pripremile i tekstove koji promovišu kulturni turizam sredina, ističu njihove posebnosti i sugerišu čitaocu kada i zbog čega bi trebalo da poseti pojedino mesto. Kultura u prošlosti kao i raznovrsnost aktuelne kulturne ponude u pojedinim segmentima bila je osnovno merilo za sadržaj publikacije. Tekstovi – osim nekih izuzetaka – sadrže geografske i demografske podatke, istorijske činjenice i današnju situaciju mesta, kao i njegov razvoj u oblasti kulture i aktuelne forme kulturnog života. Svako mesto ima i svoj podnaziv koji ima cilj da pridobije pažnju čitaoca i da ga motiviše da se informiše o sadržaju samog teksta.

Okrem toho kniha obsahuje i príhovory predsedu vlády AP Vojvodiny Bojana Pajtića, predsedníčky Národnostnej rady slovenskej národnostnej menšiny Anny Tomanovej Makanovej a veľvyslanca Slovenskej republiky v Belehrade Jána Varšu. Úvod riaditeľky ústavu Miliny Sklabinskej je publikovaný v slovenskom, srbskom a anglickom jazyku. Pre čitateľov publikácie na Slovensku pripravil lektor Juraj Glovňa praktickú poznámku. Záverečné state tejto 400-stranovej publikácie tvoria príhovor k čitateľom, použitá literatúra, menný register a poďakovanie.

Kultúra je v tejto publikácii chápaná v tom najširšom zmysle ako spôsob života a ako vedomý zásah jednotlivca do jeho okolia. Usilovali sme sa definovať základy, na ktorých sa rozvíjala a podoby, do ktorých vyústila. V publikácii mapujeme náboženský život, formy ľudovej kultúry, ako aj umelecké prejavy jej príslušníkov. Vyváženosť týchto oblastí bola azda najväčšia výzva pri príprave publikácie. Všetky oblasti sa rozvíjali vďaka jednotlivcom – nositeľom slovenskej kultúry, ktorí tvorivo poznačili rozvoj tejto kultúry.

Publikáciu pokladáme za kapitálny projekt ústavu v jeho prvom mandáte. Jej recepcia vo verejnosti a praktické uplatnenie bude až v roku 2012. Je našim želaním, aby takto koncipovaná publikácia našla svoje uplatnenie tak v tunajšom prostredí, ako aj na Slovensku a všade tam, kde žijú Slováci.

Vnútro evanjelického chrámu v Padine

Knjiga sadrži i tekstove koje su Zavodu i knjizi uputili predsednik Vlade AP Vojvodine Bojan Pajtić, predsednica Nacionalnog saveta slovačke nacionalne manjine Ana Tomanova Makanova i ambasador Republike Slovačke u Beogradu Jan Varšo. Uvodna reč direktorke ZKVS Miline Sklabinski objavljena je na slovačkom, srpskom i engleskom jeziku, dok je za čitaoce u Slovačkoj lektor Juraj Glovňa napisao praktično objašnjenje nekih jezičkih pojmova. Završna poglavlja ove publikacije koja ima 400 strana su pogovor, korišćena literatura, registar ličnih imena i zahvalnica.

Kultura je u ovoj publikaciji predstavljena u najširem smislu, kao način života i kao svestan uticaj pojedinca na svoju okolinu. Trudili smo se da definišemo osnove na kojima se ova kultura razvijala kao i forme koje je vremenom pridobila. U publikaciju uvrstavamo religiju, forme narodne kulture kao i umetnička dela pripadnika slovačke manjine. Balans ovih oblasti verovatno je bio najveći izazov u pripremi publikacije. Sve oblasti su se razvijale zahvaljujući pojedincima – nosiocima slovačke kulture, njihovom stvaralaštvu kojim su uticali na razvoj kulture.

Publikaciju smatramo za kapitalni projekat ZKVS u prvom mandatu, a njegovu potpunu realizaciju očekujemo u 2012. godini. Naša želja je da ovako koncipirana knjiga privuče pažnju kako u našoj zemlji tako i u Slovačkoj i u svim zemljama u kojima žive Slovaci.

Nádvorie Spomienkového domu v Bielom Blate

SKLABINSKÁ, M. – MOSNÁKOVÁ, K.: SLOVÁCI V SRBSKU Z ASPEKTU KULTÚRY. ÚSTAV PRE KULTÚRU VOJVODINSKÝCH SLOVÁKOV, NOVÝ SAD 2012, 400 S. ISBN 978-86-87947-06-1.

Ladislav Lenovský, docent na Katedre manažmentu kultúry a turizmu na Filozofickej fakulte Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre

Na začiatku roka sa mi do rúk dostala už dlhšie očakávaná publikácia *Slováci v Srbsku z aspektu kultúry* z dielne Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov v Novom Sade. Nahliadnuť do jej obsahovej stránky som mal možnosť už počas jej prípravy, prostredníctvom čiastkových informácií/pdf. súborov textov o jednotlivých lokalitách, teda ešte v čase, keď sa texty obsahovo a štylisticky len kreovali. Už vtedy mi bolo jasné, že ide o „niečo veľké“, o niečo, čo tu ešte nebolo. A moje očakávania boli, prirodzene, o to väčšie. Na základe predloženého výsledku – publikácie si bez akýchkoľvek pochybností, s plnou vážnosťou dovoľujem hneď v úvode konštatovať, že zámer sa podarilo naplniť naozaj vynikajúco. To však neznamená, že práca by nemala/nemohla byť podrobená kritickej analýze, práve naopak, to je cieľom môjho príspevku.

Priznám sa, že nepoznám elementárne informácie o všetkých dedinách a mestách so slovenským osídlením

SKLABINSKI, M.–MOSNAK, K.: SLOVACI U SRBIJI S ASPEKTA KULTURE. ZAVOD ZA KULTURU VOJVODANSKIH SLOVAKA, NOVI SAD 2012, 400 STR. ISBN 978-86-87947-06-1

Ladislav Lenovski, docent na Katedri za menadžment kulture i turizma na FF UKF u Nitri

Početkom godine dobio sam dugo očekivanu publikaciju *Slovaci u Srbiji s aspekta kulture* iz radionice Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka. Deo sadržaja imao sam priliku da pogledam još za vreme pripreme, pomoću delimičnih informacija – tekstualnih fajlova o pojedinim lokalitetima, u vreme kada su se po sadržajnoj i stilističkoj strani tek kreirali. Već tada mi je bilo jasno da je reč o „nečemu velikom“, o nečemu čega tu nije bilo. A moja očekivanja su zbog toga bila još veća. Na osnovu ponuđenog rezultata – publikacije, bez imalo sumnje, s punom odgovornošću, odmah na početku mogu da konstatujem da je namera izuzetno ispunjena. To ne znači da rad ne bi mogao da se podvrgne kritičkoj analizi, naprotiv, to je i cilj ovog priloga.

Priznajem da nemam elementarne informacije o selima i gradovima sa slovačkim življem u Srbiji – interesnim lokalitetima recenzirane publikacije, te se ne mogu kompetentno izraziti o sadržaju svih mesta. Većinu sam ipak posetio u različitim vremenskim i kvalitativnim intervalima.

v Srbsku – záujmových lokalitách recenzovanej publikácie, a tak z obsahovej stránky sa nemôžem kompetentne vyjadriť ku všetkým. Viaceré z nich sa mi však v rôznej časovej aj kvalitatívnej miere navštíviť podarilo.

Vo všetkých 34 lokalitách, ktoré sú v knižke spracované, sa miestnym autorom (ktorí materiál podľa vopred stanovenej štruktúry pripravili), aj zostavovateľom (ktorí ho doplnili a upravili) podarilo priniesť súbor poznatkov všeobecných/základných - zemepisná charakteristika, demografia (s dôrazom na zastúpenie Slovákov), kultúrna história; aj špecifických - časti o miestnych inštitúciách, podujatiach, osobnostiach, kultúre. Čitateľ sa dozvie konkrétne informácie o geneze Slovákov v každej lokalite, najvýznamnejších momentoch lokálnej histórie a osobnostiach, o kultúrnych špecifikách, zaujímavostiach, ale aj súčasných inštitúciách, podujatiach, kultúrnom dedičstve a atrakciách. Obsah práce je výsledok konsenzu toho, čo miestni obyvatelia a lokálna elita spolu s odbornou verejnosťou a zostavovateľmi publikácie považujú za významné, hodnotné, identifikačné a reprezentatívne. Text je z obsahovej stránky spracovaný kvalitne, niektoré štylistické prvky a výrazy vyplývajú z typu spisovnej slovenčiny (čo v prípade predmetnej publikácie možno považovať za jej ďalší rozmer). Už spomenutá efektívna štruktúra jednotlivých častí knižky/lokalít zohľadňuje potrebu uviesť základné informácie aj špecifiká, o ktoré tu, podľa môjho názoru, ide v prvom rade. Myslím si, že boli veľmi dobre vystihnuté a za najväčšiu výhodu považujem ich rozmanitosť. Nejde totiž len o jeden typ špecifik (len kultúrne inštitúcie, osobnosti, tradičnú kultúru, folklór, umenie a pod.), ale o najrôznejšie aspekty kultúry Slovákov v Srbsku, o najrozmanitejšie výsledky ich prítomnosti a jestvovania v Srbsku od počiatkov osídlenia dodnes. Istá disproporcja v rozsahu aj obsahu jednotlivých častí/lokalít je výsledkom (i dôkazom) originálneho a svojbytného kultúrneho diania v nich, aj ich rozdielnej reflexie a kolektívnej pamäti. Každá lokalita je iná a nie všetky sú navzájom porovnateľné.

Publikácia je populárno-odborného charakteru, čo je v súlade s cieľom projektu jej tvorby. Je pozitívom, že sa vyhýba nostalgii, nekritickému hodnoteniu (kultúrnej vyspelosti, osobností, činnosti, jednotlivých časových období a pod.) a zostáva pri tých faktoch, ktoré sú dôležité na objasnenie vývoja, vytvorenie súčasného obrazu a predikciu budúcnosti. I napriek tomu, že práca nemá ambíciu byť vedeckou, hlboký vertikálny a široký kontextuálny Úvod Miliny Sklabinskej spĺňa aj tieto kritériá. Prispel k tomu aj Juraj Glovňa, ktorý objasnil spôsob používania slovenského jazyka a vzťah spisovného jazyka a nárečia.

Prítomné mapy polohy lokality v rámci Vojvodiny (na úvodných stranách jednotlivých kapitol) spolu s mapou, na prvý pohľad dekoratívnou, či skôr obrázkom na strane 7 (aj jeho verziou na zadnej strane obálky), prinášajú informácie o priestorovej dispozícii skúmaných lokalít v rámci Vojvodiny, aj v kontexte Srbska. Zobrazujú kolonizačno-migračné priestorové súvislosti, aj úvahy o vzájomných kontaktoch, medzilokálnych vzťahoch, kultúrnych centrách a cestách šírenia kultúrnych vzorov. Prítomnosť všeobecno-zemepisnej mapy (s geomorfologickými celkami, riekami, cestami a mestami) by ešte viac – vzhľadom na fakt, že tradičná kultúra je primárne determinovaná geografickými podmienkami – konkretizovala tieto akulturačné činitele. Súčasťou publikácie sú v závere prítomné (povinná) Použitá literatúra, ďalej Menný register, ktorý uľahčuje orientáciu v knižke, a Poďakovanie, ktoré okrem svojej primárnej funkcie je výborným zoznamom relevantných zdrojov - vedeckých, dokumentačných, vzdelávacích, kultúrnych inštitúcií aj jednotlivcov. Poskytuje aktuálny obraz, aj aktuálne

Kod sva 34 lokaliteta koja su u knjizi obrađena, lokalnim autorima (koji su pripremali materijal po unapred određenoj strukturi) i sastavljačima (koji su ga popunili i obradili), pošlo je za rukom da ponude mnoštvo opštih/osnovnih oidataka – geografske karakteristike, demografija (s akcentom na zastupljenost Slovaka), kulturna istorija; i specifičnih – delovi o lokalnim institucijama, priredbama, ličnostima, kulturi. Čitalac je u mogućnosti da sazna konkretne informacije o genezi Slovaka u svakom lokalitetu, najznačajnijim momentima lokalne istorije i ličnostima, o kulturnim posebnostima, zanimljivostima, kao i o savremenim institucijama, događajima, kulturnom nasleđu i atrakcijama. Sadržaj rada je rezultat konsenzusa onoga što lokalno stanovništvo i njegova elita, zajedno sa stručnim javnim mnenjem i sastavljačima publikacije, smatraju za signifikativno, značajno, vredno, prepoznatljivo i reprezentativno. Sadržaj teksta je kvalitetno obrađen, pojedini stilistički elementi i izrazi proističu iz tipa književnog slovačkog jezika (što u slučaju ove publikacije možemo smatrati novom dimenzijom). Već pomenuta efektna struktura pojedinih delova knjige/lokaliteta zahteva da se uvedu osnovne informacije i specifičnosti, o čemu je, po mom mišljenju, pre svega i reč. Mislim da su bile veoma dobro shvaćene, a najveća prednost im je raznolikost. U stvari, ovde nije reč samo o jednom tipu specifičnosti (samo kulturne institucije, ličnosti, tradicionalna kultura, folklor, umetnost i sl.), već o najrazličitijim aspektima kulture Slovaka u Srbiji, o najraznovrsnijim rezultatima njihove prisutnosti i egzistencije u Srbiji od početka naseljavanja do danas. Određena disproporcija u obimu i sadržaju pojedinih delova/lokaliteta je rezultat (i dokaz) njihovog originalnog i jedinstvenog kulturnog miljea, kao i njihove različite refleksije i kolektivnog pamćenja. Svaki lokalitet je drugačiji i ne može se uzajamno upoređivati.

Publikacija ima popularno-stručni karakter, što je u skladu s ciljem nastanka projekta. Pozitivna strana je da izbegava nostalgiju, nekritičko vrednovanje (kulturne zrelosti, ličnosti, aktivnosti u pojedinim vremenskim periodima i sl.) i ostaje kod činilaca koji su bitni za objašnjenje razvoja, stvaranje savremene slike i predviđanje budućnosti. Uprkos tome što knjiga nema ambiciju da postane naučna, duboki vertikalni i široki kontekstualni Uvod Miline Sklabinske ispunjava i ove kriterijume. Tome doprinosi i Juraj Glovnja koji je objasnio način upotrebe slovačkog jezika i vezu između književnog jezika i dijalekta.

Prisutne mape položaja lokaliteta u okviru Vojvodine (na uvodnim stranama pojedinih odseka) zajedno s mapom, na prvi pogled dekorativnom ili pre fotografijom na str. 7 (i njenom verzijom na poslednjoj strani korica), donose informacije o prostornoj dispoziciji istraživanja lokaliteta u okviru Vojvodine i u kontekstu Srbije. Oslikavaju kolonizaciono-migracione prostorne veze i rasuđivanje o uzajamnim kontaktima, među lokalnim vezama, kulturnim centrima i putevima širenja kulturnih uzora. Prisutnost opšte geografske mape (sa geomorfološkim celinama, rekama, putevima i gradovima), s obzirom na činjenicu da je tradicionalna kultura primarno determinisana geografskim uslovima, još više bi konkretizovala ove akulturalne činitele. Sastavni deo publikacije je u zaključku prisutna (obavezna) korišćena literatura, registar imena koji pomaže lakšoj orijentaciji u knjizi i Zahvalnica koja, osim primarne funkcije, sadrži izuzetni spisak relevantnih izvora – naučnih, dokumentarnih, obrazovnih, kulturnih institucija i pojedinaca. Nudi aktuelnu sliku i aktuelne kontakte za dalje istraživanje ove problematike, koji su neophodni i nezamenjivi.

Grafički deo publikacije obrađen je kvalitetno i precizno. Evidentno je da je sve to iziskivalo mnogo napora i novca, a

Predmety ľudovej kultúry z Padiny

kontakty v ďalšom bádani v problematike, ktoré sú nevyhnutné a nenahraditeľné.

Z grafickej stránky je publikácia spracovaná kvalitne a precízne. Je evidentné, že to stálo veľa úsilia aj peňazí, no evidentné je aj to, že energia a prostriedky boli vynaložené efektívne. Kvalita papiera umožnila vyniknúť nielen textu, ale najmä obrazovému materiálu, ktorý bol zhotovený a spracovaný na vysokej profesionálnej úrovni. Nejde len o technické, ale najmä obsahové a esteticko-dokumentačné parametre. Na niektorých fotografiách (interiéry a exteriéry sakrálnych stavieb a kultúrnych inštitúcií, krajina) absentujú ľudia, fotky tak pôsobia až príliš dokumentačne. Iné, naopak, sú dynamické a prítomnosť ľudí dokumentuje ich využívanie. Oceňujem rôznorodosť obrazového materiálu (mapy, portréty, fotografie z archívov, staré tlače kníh, hudobné nástroje, umelecké diela, fragmenty zo spôsobu života a umenia a pod.). Sú sugestívne a čitateľa doslova vtiahnu do svojho sveta.

Aplikovateľnosť práce mimoriadne zvyšuje práve časť o tom, prečo je výhodné danú lokalitu navštíviť. Je prítomná vo väčšine kapitol. Tieto informácie posúvajú knižku do oblasti cestovného ruchu (turizmu), manažmentu kultúry, aj regionálneho rozvoja a projektového manažmentu. Prispievajú k lepšiemu definovaniu perspektív vývoja lokality v najvšeobecnejšom ponímaní, lebo identifikujú jej aktuálny prírodný a kultúrohistorický potenciál. Inými slovami, knižka sa stáva použiteľnou nielen pre miestne obyvateľstvo alebo milovníkov kultúry srbských Slovákov, ale aj pre štátnu právu, komunálnu úroveň, celú kultúrnu, či kultúrno-inštitucionálnu sieť v Srbsku, občianske združenia a mimovládne organizácie, spolky, jednotlivých podnikateľov v cestovnom ruchu a kultúre a pre všetkých tých, ktorí by sa radi tejto problematike venovali. Okrem toho je vynikajúcim materiálom pre študentov študijných odborov zameraných na kultúru, Slovákov, Vojvodinu, etnickú a etnokultúrnu, konfesijnú, aj projektovú a rozvojovú problematiku (etnológov, kulturológov, manažérov kultúry a turizmu a pod.). Publikáciu budeme bez pochyby odporúčať aj našim študentom.

Konštatovanie, že v práci nie je všetko, je síce pravdivé, ale v súvislosti s jej významom a spracovaním ako výčitka neobstojí. Je to materiál, aký doteraz nebol publikovaný, je aktuálny, spracovaný komplexne, precízne, pre všetkých zrozumiteľným jazykom. Ako výhoda sa javí fakt, že nejde o monodisciplinárnu, ale interdisciplinárnu prácu. Nezostavovali ju len etnológovia, kulturológovia, historici, jazykovedci, literárni vedci, alebo folkloristi (pričom tieto aspekty sú tam prítomné), ale obsahuje a interpretuje aj témy mimo týchto „tradičných“ disciplín výskumu Slovákov v Srbsku a zohľadňuje reálne potreby manažmentu kultúry a turizmu, aplikovanej etnológie a kulturológie.

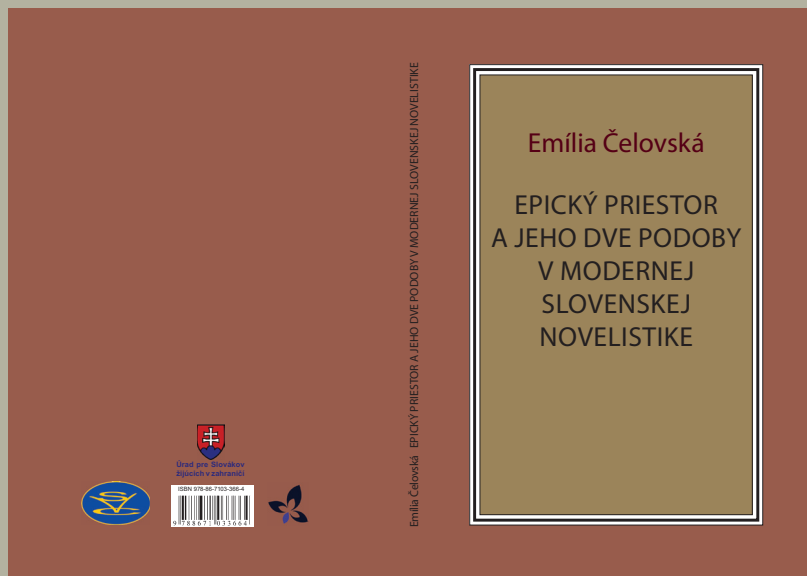

Fotografia obrazu Karola Miloslava Lehotského pod názvom Hlozančanka

evidentno je i to da su energija i sredstva efektno uložena. Kvalitetan papir omogućio je da se bolje istakne ne samo tekst već i grafički materijal, koji je izrađen i obrađen na visokom profesionalnom nivou. Nije reč samo o tehničkim, već naročito o sadržajnim i estetičko- dokumentarnim parametrima. Na nekim fotografijama (interijeri i eksterijeri sakralnih zdanja i kulturnih institucija, predela) odsustvuju ljudi, na taj način fotografije deluju više nego dokumentarno. S druge strane, ostale fotografije su dinamične, a i prisutnost ljudi dokumentuje njihovu upotrebu. Pozitivno ocenjujem raznolikost slikovitosti materijala (mape, portreti, fotografije iz arhiva, staro štampanje knjiga, muzički instrumenti, umetnička dela, fragmenti iz načina života, umetnosti i sl.). Sugestivno je i čitaoca doslovno uvlači u svoj svet.

Aplikativnost rada izuzetno povećava upravo deo o tome zbog čega treba posetiti pojedini lokalitet, što je prisutno u većini poglavlja. Ove informacije pomeraju knjigu u oblast turizma, menadžmenta kulture i regionalnog razvoja i projektnog menadžmenta. Doprinese boljem definisanju perspektiva razvoja lokaliteta u najširem smislu, jer identifikuju i aktuelni prirodni i kulturnoistorijski potencijal. Drugim rečima, knjiga postaje upotrebljiva ne samo za lokalno stanovništvo ili ljubitelje kulture Slovačka u Srbiji već i za državnu upravu, komunalni nivo, celu kulturnu ili kulturnoinstitucionalnu mrežu u Srbiji, građanska udruženja, nevladine organizacije, društva, pojedine preduzetnike u oblasti turizma i kulture i za sve ostale koji bi rado da se posvete ovoj problematici. Osim toga, knjiga je odlični materijal za studente studijskih struka usmerenih na kulturu, Slovačke, Vojvodinu, etničku i etnokulturnu, konfesionalnu, kao i projektnu i razvojnu problematiku (etnologa, kulturologa, menadžera kulture i turizma i sl.). Publikaciju ćemo sigurno preporučiti i našim studentima.

Konstatacija da u ovom radu nije sve obuhvaćeno tačna je, ali u vezi s njegovim značajem i obradom ne stoji kao zamerka. To jeste materijal kakav do sada nije bio publikovan, aktuelan je, kompleksno, precizno obrađen, s razgovetnim jezikom za sve. Kao prednost stoji činjenica da nije reč o monodisciplinarnom, već o interdisciplinarnom radu. Nije sačinjen samo od etnologa, kulturologa, istoričara, lingvista, književnih naučnika ili folklorista (iako su ovi aspekti prisutni), već sadrži i interpretira i teme van „tradicionalnih“ disciplina istraživanja Slovačka u Srbiji i uzima u obzir realne potrebe menadžmenta kulture i turizma, aplikovane etnologije i kulturologije.

EPICKÝ PRIESTOR A JEHO DVE PODOBY V MODERNEJ SLOVENSKEJ NOVELISTIKE

Slovenské vydavateľské centrum a Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov založili v minulom roku spoločnú edíciu, ktorá má za cieľ podporovať vedecko-výskumnú prácu mladých ľudí a umožniť im, aby uverejňovali svoje doktorské dizertácie z oblasti kultúry.

V edícii *Doktorské dizertácie* vydali v roku 2011 obe inštitúcie ako prvý zväzok dizertačnú prácu Emílie Čelovskej *Epický priestor a jeho dve podoby v modernej slovenskej novelistike*.

Táto dizertačná práca sa venuje výskumu kategórie literárneho priestoru a jeho analýze a interpretácii vo vybraných textoch modernej slovenskej novelistiky. Podľa slov autorky „zobrazený priestor v naratívnych textoch neustále priťahuje pozornosť literárnej vedy ako teoretický fenomén“.

Práca obsahuje tri kapitoly, v ktorých sú vypracované témy ako Priestor v epike, Tatarkov prázdny priestor a tretia kapitola má názov Urbanova dedina. V prvej kapitole venuje autorka pozornosť výskumu umeleckého priestoru – impulzom, podnetom a súvislostiam, kategórii priestoru v literárnej vede, teoretickému vymedzeniu pojmu priestor v epike a v závere prináša zhrnutie, v ktorom sú opísané východiská, metódy a ciele.

Druhá a tretia kapitola tvoria jadro práce a majú názvy Tatarkov prázdny priestor a Urbanova dedina. Tvorba Dominika Tatarku z hľadiska interpretácie priestoru v zbierke noviel *V úzkosti hľadania* (1942) patrí k umeleckým textom s menej výraznou prácou s priestorom, zatiaľ čo Urbanova práca s priestorom v novelistickej zbierke *Výkriky bez ozveny* (1928) patrí k explicitným a dominantným zložkám tematického a kompozičného stvárnenia. V šiestich podkapitolách sa autorka venuje naratívne modelu a základným rovinám zobrazeného priestoru Dominika Tatarku: priestoru ako médiu samoty, izolácie a bolesti, priestoru ako médiu hľadania zmyslu človeka, prírode, mestu, vlasti a svetu a na záver negácii modelu sveta. Tretou kapitolou publikovanej dizertačnej práce je Urbanova dedina, v ktorej autorka prináša naratívny model a základné roviny zobrazeného priestoru, priestor ako médium axiologických rozmerov zobrazeného sveta, priestor ako médium vedomia a konfliktov postáv a iné. Publikovaná práca prináša teoretický výskum kategórie priestoru v epike a zároveň dokladá teoretické tézy analýzou a interpretáciou priestoru v tvorbe Mila Urbana a Dominika Tatarku. Kniha ako celok pomáha komplexnejšie preniknúť k podstate skúmaných textov na pozadí doterajšej literárnovednej reflexie.

EPSKI PROSTOR I NJEGOVE DVE FORME U MODERNOJ SLOVAČKOJ NOVELISTICI

Slovački izdavački centar i Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka prošle godine osnovali su zajedničku ediciju koja ima cilj da podrži naučnoistraživačku delatnost mladih ljudi i da im omogući da objavljuju svoje doktorske disertacije u oblasti kulture.

U okviru edicije „Doktorske disertacije“ ove dve ustanove u 2011. zajedno su objavile knjigu *Epski prostor i njegove dve forme u modernoj slovačkoj novelistici* autorke Emilije Čelovske.

Ova disertacija pažnju posvećuje aktuelnoj problematici kategorije književnog prostora i njegovoj analizi i interpretaciji na primeru pojedinih radova iz moderne slovačke novelistike. Prema rečima autorke „prikazan prostor u narativnim tekstovima neprestano privlači pažnju nauke o književnosti kao neki fenomen teorije“.

Knjiga sadrži tri poglavlja u kojima su obrađene teme „Prostor u epici“, „Tatarkin prazan prostor“ i „Urbanovo selo“. U prvom poglavlju pažnja je usredsređena na istraživanje umetničkog prostora – impulsima, podsticajima i uzajamnim vezama, kategoriji prostora u nauci o književnosti, teorijskoj definiciji pojma prostora u epici i na kraju rezimeu u kome su navedeni polazna tačka, metode i ciljevi rada.

Drugo i treće poglavlje ujedno čine i jezgro publikacije, a imaju naziv „Tatarkin prazan prostor“ i „Urbanovo selo“. Kada je reč o delu Dominika Tatarke iz ugla interpretacije prostora, u njegovoj zbirci novela *V úzkosti hľadania* (1942) dominira umetnički tekst s manje izraženom problematikom prostora, dok s druge strane u zbirci *Výkriky bez ozveny* (1928) književnika Mila Urbana, prostor predstavlja eksplicitni i dominantni deo u oblikovanju novela s aspekta tematike i kompozicije.

Autorka u šest potpoglavlja pažnju posvećuje narativnom modelu i osnovnom nivou predloženog prostora Dominika Tatarke, prostoru kao mediju samoće, izolacije i bolesti, prostoru kao mediju kojim se traži smisao čoveka, prirode, grada, domovine i sveta, i na kraju negaciji modela sveta.

U trećem poglavlju „Urbanovo selo“ govori se o modelu i osnovnom nivou prikazanog prostora, o prostoru koji je medij za aksiološki dimenzije prikazanog sveta, svesti i konflikta i dr.

Objavljeni rad doprineo je teorijskom istraživanju kategorije prostora u epici, a ujedno je objasnio teoretske teze uz pomoć analize i interpretacije prostora u novelama Mila Urbana i Dominika Tatarke. Knjiga kao takva doprinosi i kompleksnijem upoznavanju s ovim delima, nadovezujući se na dosadašnje radove i razmatranja u oblasti nauke o književnosti.

Ján Labáth

SPRISAHANCI

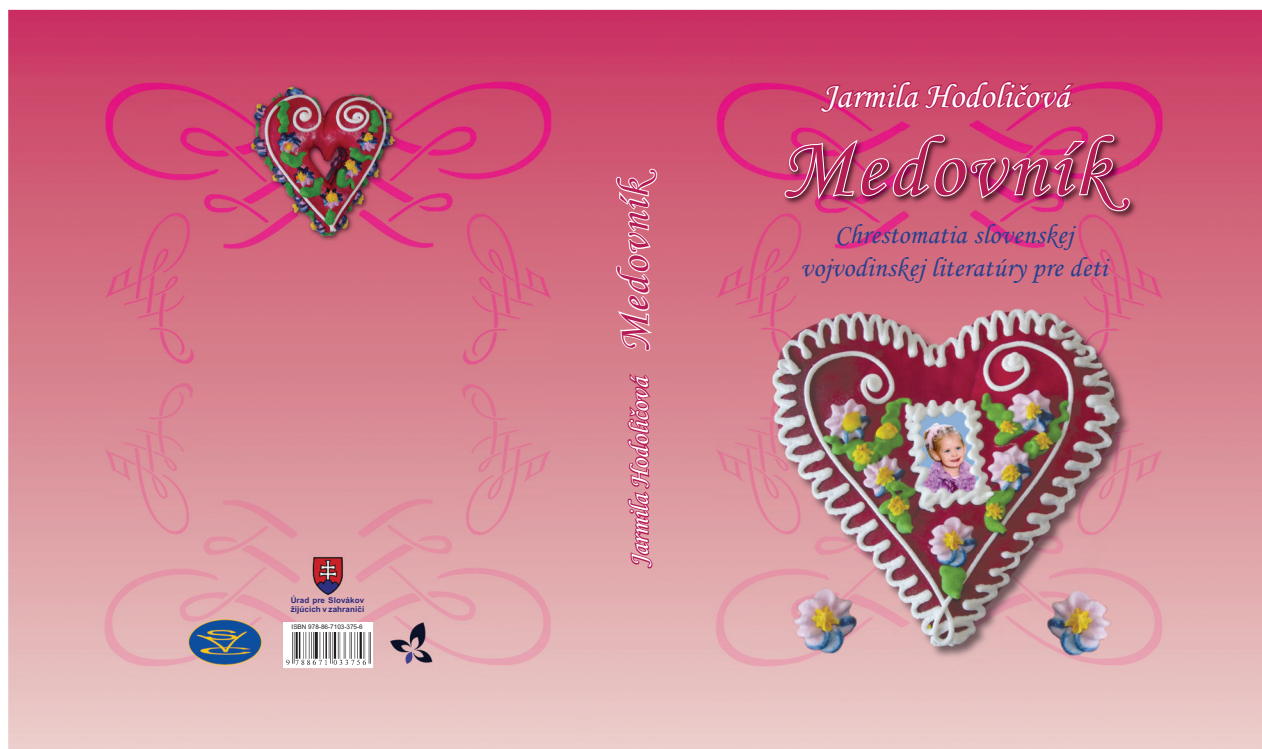

SPRISAHANCI – BIBLIOFÍLIA JÁNA LABÁTHA

Prvým zväzkom novozaloženej edície *Bibliofílie* je bibliofília *Sprisahanci* autora Jána Labátha, ktorá vyšla pri príležitosti jeho 85. narodenín. Bibliofília, ktorú pripravil Vítazoslav Hronec a vydal Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov, vyšla v náklade 50 výtlačkov. Ide o knižné unikáty, z ktorých má každý svoje poradové číslo podpísané spisovateľom. Výber z tvorby spisovateľa, jeho básne *Sprisahanci*, *Báseň*, *Na piesočnatom pobreží sedí a Darmo* citlivo ilustrovala Emília Valentíková.

„SPRISAHANCI“ – BIBLIOFILIIJA JANA LABATA

Prva knjiga koja je izašla u novoosnovanoj Ediciji „Bibliofilije“ je bibliofilija *Sprisahanci* autora Jana Labata, objavljena povodom obeležavanja 85. rođendana ovog književnika. Izdanje je pripremio Vićazoslav Hronjec a izdao Zavod za kulturu vojvođanskih Slovačka u 50 primeraka. Reč je o knjiženim unikatima, od kojih svaki primerak ima redni broj s potpisom književnika. Ova izabrana dela, tačnije pesme „*Sprisahanci*“, „*Báseň*“, „*Na piesočnatom pobreží sedí*“ i „*Darmo*“ adekvatno je ilustrovala Emílija Valenčík.

CHRESTOMATIA SLOVENSKEJ VOJVODINSKEJ LITERATÚRY PRE DETI MEDOVNÍK

Chrestomatiu slovenskej vojvodinskej literatúry pre deti *Medovník* autorky Jarmily Hodoličovej spoločne vydali Slovenské vydavateľské centrum a Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov. Na takmer päťsto stranách uvádza autorka chronologicky výber z diela slovenských vojvodinských spisovateľov od druhej polovice 18. storočia až po rok 2010. V závere je štúdia, ktorá sa zaoberá problematikou literatúry pre deti u nás, konkrétne poéziou a prózou podľa literárnych období od najstarších čias až po súčasnosť. Je tu aj opis slovenských časopisov pre deti a mládež, ktoré vychádzali a vychádzajú vo Vojvodine.

HRESTOMATIJA SLOVAČKE VOJVODANSKE KNJIŽEVNOSTI ZA DECU „MEDOVNÍK“

Hrestomatiju slovačke vojvođanske književnosti za decu *Medovník* autorke Jarmile Hodolič izdali su Slovački izdavački centar i Zavod za kulturu vojvođanskih Slovačka. Na gotovo 500 stranica autorka hronološki publikuje najbolje radove pisaca iz redova vojvođanskih Slovačka, počevši od druge polovine XVIII veka sve do 2010. Na kraju knjige nalazi se i studija koja se bavi problematikom književnosti za decu kod nas, konkretno poezijom i prozom podeljenom u nekoliko književnih perioda, od perioda prvih objavljenih književnih radova pa sve do danas. Ovdje je uvrštena i lista slovačkih časopisa za decu i omladinu koji su objavljivani ili se još uvek objavljuju na teritoriji Vojvodine.

Prednesom poézie podujatie speštrila Anna Molnárová

Návštevníci snemovania

Adam Svetlík, Zuzana Čížiková a Samuel Boldocký

55. LITERÁRNE SNEMOVANIE

Literárne porady a snemovania sú elitným kultúrnym podujatím, ktoré vyše polstoročia organizuje Slovenské vydavateľské centrum (v minulosti Akciová spoločnosť – tlačiareň Kultúra) a redakcia mesačníka pre literatúru a kultúru *Nový život*. V rámci podujatia sa každoročne udeľuje *Cena Nového života* za najlepší text uverejnený v mesačníku, ktorú udeľuje trojčlenná komisia z redakcie časopisu *Nový život*. Významní predstavitelia literárneho života tak z radov vojvodinských Slovákov, ako aj vedci a literáti zo Slovenskej republiky a slovenskí autori z Rumunska a Maďarska predstavujú na snemovaniach témy z oblasti literárnej, literárnokritickej a literárnovednej činnosti vojvodinských autorov. Od roku 2009 sa na organizácii Literárneho snemovania podieľa aj Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov, v ktorého sídle sa toto podujatie organizuje.

Aj 18. júna 2011 sa snemovanie konalo v miestnostiach ústavu a jeho ústrednou témou bola slovenská literatúra v prvom desaťročí 21. storočia. V prvej časti udelili ceny *Nového života* za najlepší príspevok v minulom ročníku. Správu komisie, ktorá pracovala v zložení Michal Týr, Ladislav Čáni a Katarína Hricová, predniesla Katarína Hricová. Konštatovala, že časopis si udržiava vysokú kvalitu. Dominuje však v ňom literárna reflexia nad pôvodnou tvorbou autorov, ktorej každoročne rapídne ubúda. „V aktuálnej produkcii vojvodinskej literatúry sa zvyšuje neúmernosť na úkor práve autentickej umeleckej tvorby. Práve z toho dôvodu sa komisia rozhodla ocenenie zúžiť na pôvodnú tvorbu a na rubriku Pulzovanie literatúry,“ povedala K. Hricová. Cenu mesačníka pre literatúru a kultúru *Nový život* získal známy slovenský spisovateľ Martin Prebudila, ktorého tvorba si podľa slov komisie udržiava vysokú umeleckú úroveň.

V druhej časti snemovania s názvom *Slovenská literatúra v prvom desaťročí 21. storočia* predniesli príspevky Viťazoslav Hronec, Samuel Boldocký, Viera Benková, Michal Harpán, Zlatko Benka, Martin Prebudila a šéfredaktor *Nového života* Adam Svetlík. Hostom snemovania bol Pavol Rohoň zo Slovenského literárneho ústavu Matice slovenskej, ktorý prítomným predstavil činnosť tohto ústavu. Na snemovaní odzneli aj príspevky venované životným jubileám Daniela Pixiadesa (80), Michala Ďugu (60), Zlatka Benku (60), Anny Maričovej (60), Ladislava Čániho (50), Jána Salčáka (50), Michala Babiaka (50), Vladimíra Marka (50), Anny Makišovej (50), Jána Hlaváča (50) a Adama Svetlíka (50). Tieto príhovory vyplnili tretiu časť snemovania. Básne jubilanťov interpretovali študenti Viktor Korčok a Anna Molnárová Asodiová.

V závere bola plodná diskusia, v ktorej si prítomní vymieňali názory na ústrednú tému 55. literárneho snemovania. Príspevky zo snemovania ako výsledok literárnovednej a literárnokritickej činnosti odborníkov z radov vojvodinských Slovákov sa už tradične uverejňujú v mesačníku pre literatúru a kultúru *Nový život*.

55. KNJÍŽEVNO SAVETOVANJE

Književno savetovanje je elitni kulturni događaj koji više od pola veka organizuju Slovački izdavački centar (ranije Akcijsko društvo – štamparija „Kultura“) i redakcija mesečnika za književnost i kulturu *Novi život*. U okviru savetovanja svake godine dodeljuje se Nagrada *Novog života* za najbolji tekst objavljen u mesečniku. Nagradu dodeljuje komisija koju čine tri člana iz redakcije časopisa *Novi život*. Značajni predstavnici književnog života kako iz redova vojvođanskih Slovačka tako i književni kritičari i pisci iz Republike Slovačke, govore o temama i delatnostima u oblasti književnosti, književne kritike i nauke o književnosti. Od 2009. u organizaciji Književnog savetovanja učestvuje i Zavod za kulturu vojvođanskih Slovačka, u čijem prostoru se održava savetovanje.

Prošle godine, tačnije 18. juna 2011. savetovanje je održano u ZKVS, tema je bila Slovačka književnost u prvoj dekadi XXI veka. U prvom delu savetovanja održana je dodela Nagrade *Novi život* za najbolji tekst u prošlom godištu mesečnika. Nagradu je dodelila Katarína Hric, koja je pročitala odluku komisije. Komisija u sastavu Mihal Tir, Ladislav Čanji i Katarína Hric, nakon analize 62. godišta konstatovala je da mesečnik održava visoki kvalitet. Naglasili su da u njemu dominira književna teorija i kritika, a manje je zastupljeno originalno stvaralaštvo koje se svake godine rapidno smanjuje. „U aktuelnoj produkciji slovačke vojvođanske književnosti postoji disbalans objavljivanih tekstova na štetu upravo autentičnog umetničkog stvaralaštva. Zbog toga je komisija odlučila da vrednuje poeziju i prozu iz rubrike Pulsiranje književnosti“, rekla je članica komisije Katarína Hric. Nagradu mesečnika za književnost i kulturu *Novi život* dobio je već godinama poznati slovački pisac Martin Prebudila, koji, po rečima komisije, u svom delu uvek održava visoki umetnički nivo.

Drugi, centralni deo savetovanja imao je temu Slovačka književnost u prvoj dekadi XXI veka. Referate i referate jubilanata izneli su Viťazoslav Hronec, Samuel Boldocki, Vjera Benkova, Mihal Harpanj, Zlatko Benka, Martin Prebudila i urednik-redaktor *Novog života* Adam Svetlík. Gost na savetovanju bio je Pavol Rohonj iz Slovačkog zavoda za književnost Matice slovačke. On je prisutnima ukratko predstavio delatnost zavoda Matice slovačke u okviru problematike savremene slovačke književnosti.

Na savetovanju su pročitani i referati posvećeni životnim jubilejima Daniela Piksijadesa (80), Mihala Ćuge (60), Zlatka Benke (60), Ane Maričove (60), Ladislava Čanjića (50), Jana Salčaka (50), Mihala Babjaka (50), Vladimira Marka (50), Ane Makišove (50), Jana Hlavača (50) i Adama Svetljika (50), kojima je bio posvećen treći deo 55. književnog savetovanja. Pesme jubilanata interpretirali su studenti Viktor Korčok i Ana Molnarova Asodićova.

Na kraju je usledila diskusija u kojoj su prisutni iznosili mišljenja vezana za centralnu temu savetovanja. Referati sa savetovanja, kao rezultat rada književnih kritičara i književnika, već se tradicionalno objavljuju u mesečniku za književnost i kulturu *Novi život* koji je na taj način postao medij za sakupljanje podataka o datoj problematici.

ZBORNÍK PRÁC VI. MUZIKOLOGICKEJ KONFERENCIE

Základným ukazovateľom rozvoja každej spoločnosti sú kreatívne a inovačné prístupy vo všetkých vedných disciplínach. Vyplývajú najmä z rýchleho technologického rozvoja a zo zmien spôsobu života a životných návykov. Zmenám v rámci globalizačných procesov podliehajú aj výchovno-vzdelávacie procesy a s nimi aj spôsob výučby hudby. Dnešné deti sú ovplyvňované rozličnými typmi hudby z najrôznejších médií. Preto potrebujú aj nový prístup hudobného pedagóga, ktorý im pomôže intenzívnejšie vnímať hudbu a lepšie jej rozumieť. Súčasné metódy hudobnej pedagogiky, šité na mieru každého jednotlivca, sa v čo najväčšej miere využívajú v hudobno-výchovnom procese.

VI. muzikologická konferencia *Slovenská hudba vo Vojvodine*, ktorá sa konala 11. decembra 2010, priniesla podnetné hudobnovedné príspevky na tému *Inovačné metódy v hudobnej pedagogike*. Organizačne ju pripravili komisia pre hudobnú činnosť Výboru pre kultúru Národnostnej rady slovenskej národnostnej menšiny a Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov. Jej cieľovou skupinou boli učitelia hudobnej výchovy, ktorých poslaním je predovšetkým utvárať priamy a pozitívny vzťah detí k hudbe, rozvíjať ich hudobný vkus a hudobnú teóriu podávať zrozumiteľným a prijateľným spôsobom.

Zámer konferencie – priblížiť tunajším slovenským hudobným pedagógom nové hudobno-výchovné prístupy a princípy a prispieť tak k rozvoju a zveladeniu ich každodennej činnosti – sa naplno odzrkadľuje aj v Zborníku prác zo 6. konferencie muzikológov a hudobných odborníkov. Zborník je zároveň akousi príručkou, v ktorej čitateľ nájde praktické rady a nápady ako priblížiť hudbu jej malým aj veľkým recipientom. Hudba je tu na to, aby život spríjemnila, obohatila a aby človeku prinášala tie najvznešenejšie pocity. Všetky príspevky hovoria práve o tom, ako možno naučiť deti vnímať hudbu a uviesť ich do procesov tvorby.

Zborník obsahuje texty piatich autorov v slovenskom jazyku, tiež po jednom príspevku v českom a srbskom jazyku: *Staré a nové učebné osnovy pre vyučovanie hudby a ich uplatnenie v pedagogickej praxi* autorky Mgr. Emilie Stankovičovej, *Nové trendy českej hudobnej výchovy v súčasnom systéme vzdelávania* autorky Dr. Evy Jenčkovej, *Východiská a zásady funkčnej hudobnej výchovy* autora Mgr. art. Tomáša Boroša, *Nové slovenské učebnice Hudobnej kultúry pre základné školy na území Srbska* autorky Marieny Stankovičovej Krivákovej a *Vyučovanie hudobnej kultúry po slovensky na základných školách v Srbsku* autora Pavla Tomáša ml. Úvodný text, resumé v slovenčine a v srbčine ako aj celkovú koncepciu pripravila Mgr. art. Milina Sklabinská, editorka vydania.

Zborník vyšiel v náklade 300 výtlačkov. Vizuálnu podobu dala zborníku dizajnérka Jasmina Simonovićová, ktorá titulnú stranu spracovala podľa pôvodného návrhu Kataríny Balážikovej. Zborník sa distribuoval zadarmo hudobníkom, hudobným pedagógom a ďalším hudobným nadšencom. Plní funkciu vzácnej a užitočnej príručky v každodennej praxi.

Osnovni ukazovateľ rozvoja svakog društva je težnja ka kreativnim i inovativnim tendencijama u svim naučnim disciplinama. On proizlazi iz brzog tehnološkog razvoja i u tom smislu i iz promena načina života i životnih navika koje su njihov krajnji rezultat. Celokupnim promenama i procesima globalizacije podvrgnuti su i vaspitnoobrazovni procesi, a sa njima i način nastave predmeta muzičko vaspitanje. Današnja deca su pod svakodnevnim uticajem raznih vrsta muzika iz najrazličitijih medija, zbog čega je u nastavi neizbežan novi pristup pedagoga, koji će deci pomoći da intenzivnije osećaju i razumeju muziku. Upravo iz tog razloga u muzičko-vaspitanom procesu u velikoj meri primenjuju se moderne metode muzičke pedagogije, koje su pristupačne svakom pojedincu.

VI muzikološka konferencija „Slovačka muzika u Vojvodini“, održana je 11. decembra 2010. i upravo je ona donela niz podsticajnih muzičko-naučnih radova na temu *Inovativne metode u muzičkoj pedagogiji*. Njenu organizaciju i ovaj put potpisuje Komisija za muzičku delatnost Odbora za kulturu Nacionalnog saveta slovačke nacionalne manjine i Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka. Ciljna grupa konferencije bili su nastavnici muzičke kulture koji bi prvenstveno kod dece trebalo da stvaraju pozitivan odnos prema muzici, razvijaju muzički ukus i da celokupnu muzičku problematiku predstave jasno i pojednostavljeno.

Namera konferencije bila je da ovdašnjim muzičkim pedagozima, Slovacima, približi nove muzičko-vaspitne metode i da na taj način doprinese razvoju i unapređenju njihove svakodnevne delatnosti. To se upravo odrazilo i u Zborniku radova sa 6. konferencije muzikologa i muzičkih stručnjaka. Zbornik je ujedno i svojevrsni priručnik koji čitaocu nudi praktične savete i ideje kako da se oblast muzike približi malim i velikim primaocima. Muzika postoji kako bi nam ulepšala i upotpunila život i kako bi u čoveku probudila najvrednije emocije. Svi radovi govore upravo o tome kako decu naučiti da slušaju muziku i kako pružiti procese njenog nastajanja, oblikovanja ili percipiranja, tačnije ustupiti im ono što je čoveku najbliže.

Zbornik sadrži tekstove ukupno pet autora. Tekstovi su objavljeni na slovačkom jeziku, a u pojedinim slučajevima i na češkom i srpskom. Zbornik sadrži tekstove „Stari i novi obrazovni programi nastave muzike i njihova primena u pedagoškoj praksi“ autorke mr Emilije Stanković, „Novi trendovi u češkom muzičkom vaspitanju u savremenom sistemu obrazovanja“ autorke dr Eve Jančkove, „Rezultati i norme efektnog muzičkog vaspitanja“ autora mgr. art. Tomáša Boroša, „Novi slovački udžbenici iz muzičke kulture za osnovne škole na teritoriji Srbije“ autorke Marijene Stanković Krivak i „Nastava muzičke kulture na slovačkom jeziku u osnovnim školama u Srbiji“ autora Pavla Tomáša ml. Uvodni tekst, rezime na slovačkom i srpskom jeziku i koncepciju Zbornika potpisuje mgr. art. Milina Sklabinski, urednica izdanja.

Zbornik je izašao u tiražu 300 primeraka. Za njegov vizuelni identitet i ovaj put pobrinula se dizajnerka Jasmina Simonović, koja je naslovnu stranicu uradila na osnovu predloga Katarine Balážik. Zbornik je besplatno distribuiran muzičarima, muzičkim pedagozima i ljubiteljima muzike kojima bi ovaj dragoceni priručnik mogao da koristi u svakodnevnoj praksi.

RENEŠANCIA ZBOROVÉHO SPEVU VOJVODINSKÝCH SLOVÁKOV – ZÁVER VII. KONFERENCIE MUZIKOLÓGOV A HUDOBNÝCH ODBORNÍKOV

Zborový spev patrí k umeleckej disciplíne, ktorá má u vojvodinských Slovákov pozoruhodné historické pozadie a je zastúpená hojne aj v súčasnej tvorbe. To, čo absentuje, podobne ako aj v iných zložkách hudobnej praxe, sú hudobno-teoretické reflexie. Práve tie sú predmetom muzikologických konferencií.

S cieľom spojiť praktickú a teoretickú stránku zborového hudobného prejavu sa konal najprv 11. novembra 2011 v Báčskom Petrovci IV. koncert slovenských zborov vo Vojvodine a o deň neskôr v Novom Sade VII. muzikologická konferencia *Zborový spev vojvodinských Slovákov*. Na konferencii sa zišla odborná verejnosť, ktorá analytickými príspevkami prispela k lepšiemu poznaniu zborového spevu a jeho realizačných foriem u vojvodinských Slovákov. Konferenciu zorganizoval Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov spolu s komisiou pre hudobnú činnosť Výboru pre kultúru Národnostnej rady slovenskej národnostnej menšiny.

VII. muzikologická konferencia sa začala minútou ticha, ktorou si prítomní uctili pamiatku etnológa, hudobného pedagóga a skladateľa Mr. Martina Kmeťa, ktorý bol okrem iného aj účastníkom prvých muzikologických konferencií. O diele M. Kmeťa sa hovorilo aj počas konferencie, prízvukovalo sa, že treba hľadať možnosti na uverejňovanie jeho hudobného diela.

Na konferencii sa zišlo veľa účastníkov z radov tunajších Slovákov, čo svedčí o tom, že hudobní odborníci majú blízko k zborovému spevu. Tón konferencii udala Slovenka Benková-Martinková – absolventka vysokoškolských a postgraduálnych štúdií Vysokej školy múzických umení – príspevkom *Zborový spev ako umelecká disciplína a formy, v ktorých sa prejavuje u vojvodinských Slovákov*. Bol jedinečným úvodom do problematiky zborového spevu, podal historický prierez vývoja európskeho zborového spevu a vhodnými hudobnými video ukázkami tento vývoj výstižne aj ilustroval. Potom sa pristúpilo ku konkrétnej analýze začiatkov zborového spevu u vojvodinských Slovákov. Vyčerpávajúci príspevok *Petrovský spevokol 120-ročný* predniesla Katarína Melegová-Melichová, predsedníčka Matice slovenskej v Srbsku. Je výsledkom výskumu dobovej tlače a literatúry, ukazuje na úspešné roky práce, ale aj na úskalia nášho najstaršieho spevokolu a prináša dôležité informácie o začiatkoch zborovej činnosti. Historické fakty by mali upozorňovať aj dnešnú kultúrnu elitu na stupeň kultúrneho rozvoja, ktorý naši predkovia dosahovali. V tomto zmysle dirigent Juraj Ferík vecne poznamenal: „Ako je možné, že pred viac než sto rokmi bol vypísaný súbeh na tvorbu nových zborových skladieb pre spevácke telesá, do ktorého sa dokonca hlásili také osobnosti ako napríklad V. Figuš-Bystrý, a dnes je také niečo takmer nemožné?“ Ako sa z príspevku ďalej dozvedáme, mnohé doklady o činnosti kultúrnych spolkov boli ohrozené, ba aj zničené. V dobe informačných technológií by sa cenné dokumenty mali digitalizovať a uložiť v relevantných inštitúciách. V podobnom tóne odznel aj príspevok Marieny Stankovičovej Krivákovej *Začiatky zborového spevu vojvodinských Slovákov*. V ňom sa autorka zamerala aj na osobnosť skladateľa a dirigenta Jána Podhradského, ktorého činnosť je spätá s jedným z najplodnejších období práce spevokolov v našom regióne.

Dirigent Juraj Ferík predniesol referát *Viliam Figuš-Bystrý a Mikuláš Schneider-Trnavský – osobnosti slovenskej hudby a ich pôsobenie vo Vojvodine* s ďalšími cennými údajmi

RENEŠANSA HORSKOG PEVANJA VOJVOĐANSKIH SLOVAKA – ZAKLJUČAK VII KONFERENCIJE MUZIKOLOGA I MUZIČKIH STRUČNJAKA

Horsko pevanje spada u umetničku disciplinu koja kod vojvođanskih Slovaka ima solidnu istorijsku pozadinu i prilično je zastupljena i u savremenom stvaralaštvu. To što izostaje, slično kao kod drugih sastavnih delova muzičke prakse, jesu muzičko-teorijske refleksije, čiji nastanak teži da podstakne upravo muzikološka konferencija.

S ciljem da se spoji praktična i teoretska strana horskog muzičkog izraza prvo je 11. novembra 2011. u Bačkom Petrovcu održan IV koncert slovačkih horova u Vojvodini, a već sledećeg dana u Novom Sadu održana je VII muzikološka konferencija „Horsko pevanje Vojvođanskih Slovaka“. Učestvovala je naša malobrojna stručna javnost, koja je analitičkim prilogima doprinela boljem poznavanju horskog pevanja i njegovih manifestacijskih formi kod vojvođanskih Slovaka. Konferenciju su organizovali Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka i Komisija za muzičku aktivnost Odbora za kulturu NVSNM.

VII muzikološka konferencija započeta je minutom ćutanja kojim su prisutni odali poštu etnologu, muzičkom pedagogu i kompozitoru mr Martinu Kmeću, koji je bio učesnik prvih muzikoloških konferencija. O delu Martina Kmeća bilo je reči i tokom konferencije, naročito o pronalaženju mogućnosti da se objavi njegov muzički opus.

Ovogodišnja konferencija odlikovala se velikim brojem učesnika iz redova ovdašnjih Slovaka, što ukazuje na to da su aktivni muzički stručnjaci dobro upoznati s horskim pevanjem. Konferenciju je u tom smislu usmerio prilog „Horsko pevanje kao umetnička disciplina i forme u kojima se ispoljava kod vojvođanskih Slovaka“, čiji je autorka Slovenka Benka-Martinko, absolventkinja visokoškolskih i postdiplomske studija VŠMU povezanih s horskim i orkestarskim dirigovanjem. Prilog je bio osobiti uvod u problematiku horskog pevanja, prikazao je istorijski presek razvoja evropskog horskog pevanja, a odgovarajućim muzičkim video fragmentima ovaj razvoj je i verno ilustrova.

Od opšte teme pristupilo se konkretnoj analizi početaka horskog pevanja kod vojvođanskih Slovaka. Iscrpan prilog „Petrovačko pevačko društvo 120. godišnje“ pročitala je Katarina Melega-Melih, predsednik Matice slovačke u Srbiji. Ovaj rad je rezultat istraživanja stare štampe i literature i ukazuje na uspešne godine rada, ali i na poteškoće našeg najstarijeg pevačkog društva. Istraživanje ovakve vrste pokazalo je na nužnost obimnijeg istraživanja stare štampe da bi se dobile relevantne informacije i na osnovu njih rekonstruisali počeci horske aktivnosti Slovaka u Vojvodini. Istorijske činjenice trebalo bi da upozore i današnju kulturnu elitu o stepenu kulturnog razvoja koji su postizali naši preci. U tom smislu dirigent Juraj Ferík je rekao – „Kako je moguće da je pre više od sto godina raspisan konkurs za stvaranje novih horskih kompozicija za pevačka tela, na koji su se štaviše prijavile i ličnosti kao što je bio V. F. Bistri, a danas je tako nešto skoro nemoguće ostvariti?“

Kao što saznajemo iz priloga, mnogobrojna dokumenta o radu u društvima koja su se posvećivala kulturnim sadržajima nažalost često su bila ugrožena ili uništena i zato je potrebno intenzivnije zalaganje kako bi se povećala briga o kulturnom nasleđu. U vreme razvoja informativnih tehnologija mnoga vredna dokumenta trebalo bi da se digitalizuju i sklone na više mesta, odnosno u više kulturnih institucija. U sličnom tonu napisan je prilog Marije Stanković Krivak „Počeci horskog pevanja vojvođanskih Slovaka“, koji je u velikoj meri usmeren

z hudobných dejín. Jeden je napríklad ten, že sa obaja skladatelia stretli prvýkrát vo Veľkom Bečkereku. Prítomní účastníci konferencie na podnet J. Ferika štvorhlasne zaspievali skladbu M. Schneidera-Trnavského *Hoj, vlast moja*.

V popoludňajšom bloku sa analyzoval súčasný stav speváckych zborov. Vystúpil *Chrámový zbor apoštola Pavla* z Brezna. Jeho umelecký vedúci a dirigent MUDr. Ján Zachár hovoril o založení a pôsobení zboru a o tom, že spevácke zbory, najmä duchovné, môžu zblížovať rôzne konfesie a vykonávať tak v praxi ekuménu. V príspevku dirigenta PaedDr. Juraja Súdiho *Spájanie speváckych zborov a spoločné vystúpenia* sa hovorilo o spolupráci niekoľkých zborov v Selenči a v Báci. Tradične sa tieto zbory na Štedrý večer spájajú a spolu interpretujú vianočné piesne.

Diskusia účastníkov konferencie. V strede Ján Zachár

Záverečný príspevok na tému *Slovenské zbory vo Vojvodine v súčasnosti* predniesla Anna Medvedová, ktorá konštatovala, že zborový spev u vojvodinských Slovákov od roku 2000 zažíva renesanciu. Relatívne malý počet príslušníkov slovenskej menšiny má dnes osem aktívnych zborov, ktoré – ako sme mali príležitosť počuť na *Koncerte slovenských zborov vo Vojvodine* – kvalitou svojho prednesu nezaostávajú za inými podobným telesami, ba naopak, niektoré z nich úspešne vystupujú doma a v zahraničí a získajú rozličné ceny.

Konferencia má dobrý ohlas aj na Slovensku. Prof. PaedDr. Milan Pazúrik, CSc., z Katedry hudobnej kultúry Pedagogickej fakulty Univerzity Mateja Bella v Banskej Bystrici poslal účastníkom konferencie pozoruhodný počet odbornej literatúry a aj písomný pozdrav, v ktorom okrem iného vyzdvihol: „Vítam takéto konferencie, pretože práve tu sa analyzujú aktivity a celková činnosť speváckych telies a to nielen na báze umeleckej, ale aj vedeckej. Ich prínos do spoločenského života predstavuje a nastoľuje možnosti ďalšieho napredovania. Pri takýchto konferenciách sa vydávajú rôzne závery, dokumenty, zborníky a odborné príspevky, ktoré zostávajú kultúrnym dedičstvom národa pre ďalšie generácie.“ Zároveň pozval predstaviteľov konferencie na 10. medzinárodné sympóziu o zborovom speve *Cantus choralis Slovaca 2012* v Banskej Bystrici.

Muzikológovia a hudobní odborníci si zaspievali príležitostnú pieseň

Konferencia sa skončila živou diskusiou. Hovorilo sa v nej aj o potrebe vyhľadávania notového materiálu zo začiatku 20. storočia, napríklad často realizovanej operety *Pekná nová maľovaná kolíska*, ktorú napísal Ján Podhradský na

prema ličnosti kompozitora i dirigenta Jana Podhradskog, čiji je rad usko povezan s jednim od najplodnijih perioda rada pevačkih društava u našim sredinama.

I dirigent Juraj Ferik učestvovao je na ovogodišnjoj konferenciji prilogom o slovačkim muzičkim ličnostima koje su na neki način povezane s ovdašnjom sredinom. Njegova tema „Vilijam Figuš-Bistri i Mikulaš Schneider-Trnavski – ličnosti slovačke muzike i njihov rad u Vojvodini“, nudi mnogobrojne dragocene informacije o našoj muzičkoj istoriji. Jedna od njih je i da su se dvojica slovačkih kompozitora prvi put srela upravo u Velikom Bečkereku. Dirigent Juraj Ferik, pre svega kao isprobani muzički praktičar, predložio je da se ličnost Trnavskog proslavi i pesmom, i tako su prisutni na konferenciji četvoroglasno opevali njegovu kompoziciju „Oj, domovino moja“.

Posledodnevni blok bio je posvećen analizi sadašnjeg stanja pevačkih horova Slovaka u Vojvodini. U ovom bloku prezentovan je i Crkveni hor apostola Pavla iz Brezna. Njegov umetnički rukovodilac, dirigent MUDr. Jan Zahar govorio je o osnivanju i radu ovog ekumenskog hora u Breznu. Nešto kao lajtmotiv ovog predavanja bila je činjenica da pevački horovi, naročito duhovni, mogu zblížiti različite konfesije i na taj način praktikovati ekumenizam. Primena ovakvih ubeđenja na delu sadržaj je rada kojem se posvećuje dirigent PaedDr. Juraj Sudi, koji u prilogu „Spajanje pevačkih horova i zajednička nastupanja“, ukazuje na rezultate saradnje nekoliko horova iz Selenče i Bača. Već je postalo tradicionalno nastupanje na Badnje večer, kada se skupe svi horovi i zajednički interpretiraju božićne pesme.

Ovogodišnja konferencija završena je prilogom koji je trebalo da sumira aktuelnu situaciju u oblasti horske muzike. Prilog „Slovački horovi u Vojvodini danas“ pročitala je Ana Medved, koja je konstatovala da horsko pevanje kod vojvođanskih Slovaka od 2000. godine doživljava renesansu, jer u relativno malom broju pripadnika manjine danas je aktivno osam horova. Ovi horovi, kao što smo imali priliku da čujemo na koncertu slovačkih horova u Vojvodini, kad je u pitanju kvalitet interpretacije, nikako ne zaostaju za sličnim telima, upravo obrnuto, neki od njih uspešno nastupaju kod kuće i u inostranstvu i za to su često nagrađivani visokim priznanjima.

O tome da je konferencija tokom godina stekla dobre partnere iz Slovačke pokazuje i činjenica da je prof. PaedDr. Milan Pazurik, ispred Katedre za muzičku kulturu Pedagoškog fakulteta UMB iz Banske Bistrice, poslao mnogobrojnu, vrednu stručnu literaturu, koja je podeljena učesnicima konferencije. Pismenim putem poslao je pozdrav: „Pozdravljam ovakve konferencije zato što se upravo tu analiziraju aktivnosti i celokupni rad pevačkih tela i to ne samo s umetničke već i s naučne strane. Njihov doprinos u društvenom životu predstavlja i uspostavlja mogućnosti daljeg napredovanja. Kod ovakvih konferencija izdaju se razna dokumenta, zaključci, zbornici i stručni prilozi koji ostaju kao kulturno nasleđe naroda za sledeće generacije.“ U pozdravnom pismu pozvao je predstavnike konferencije na X međunarodni simpozijum o horskom pevanju „Cantus choralis Slovaca 2012.“ koji će se održati u Banskjoj Bistrici.

Konferencija je završena konstruktivnom debatom u kojoj je bilo dogovoreno da, osim pročitanih priloga, u Zborniku uđu i ostali prilozi koji se tiču horskog pevanja kod nas. Tako će, na primer, Kvetoslava Benka napisati prilog „Uticaj horskog stvaralaštva na očuvanje tradicionalne kulture vojvođanskih Slovaka“ a biće zamoļjeni i istoričari da u svojim prilozima obrade početke horskog pevanja kod nas. Bilo je reći i o potrebi pronalaženja notnog materijala s početka XX veka najčešće izvođene operete *Lepa nova oslikana kolenka*, koju je napisao Jan Podhradski na osnovu teksta Vladimira

predlohu Vladimíra Hurbana Vladimírova. Toto dielo by malo byť znova vydané, podobne ako hudobníny iných slovenských vojvodinských skladateľov.

Referáty, ktoré odzneli, ale aj ďalšie príspevky literátov (Kvetoslava Benková: *Vplyv zborovej tvorby na zachovanie tradičnej kultúry vojvodinských Slovákov*) a historikov budú uverejnené v zborníku.

Konferencia zaznamenáva úspech: udržuje kontinuitu a prináša čoraz kvalitnejšie príspevky na tému slovenská hudba vo Vojvodine a to najmä také, ktorú pertraktujú nepreskúmané oblasti. Ak sa prikloníme k tvrdeniu, že teoretické reflexie posúvajú hudobnú prax kvalitatívne dopredu, môžeme očakávať jej lepšie časy.

CHODENIE S PANIČKAMI – PABERKY SFILMOVANÝCH RARITNÝCH ZVYKOV V ARADÁČI

Pri príležitosti 225. výročia príchodu Slovákov do Aradáča pripravil a realizoval Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov v roku 2011 projekt, ktorého výstupom je materiál o dievčenských ľudových zvykoch v Aradáči a dokumentárny film *Chodenie s paničkami*, ktorý natočila Rádiotelevízia Vojvodiny a podporilo ho Ministerstvo kultúry, informovania a informačnej spoločnosti Republiky Srbsko.

Príprava filmu pozostávala z dôkladnej práce v teréne, zberu a monitoringu odbornej literatúry, ktorý urobila Katarína Mosnáková, zo scenára Annamárie Boldockej Grbičovej, ktorá je ideovou tvorkyňou projektu a z produkcie Rádiotelevízie Vojvodiny vrátane réžie, pod ktorú sa podpisuje Ján Čáni. Tento dokumentárny film premiérovito vysielala v slovenskom jazyku v júli 2011 RTV Vojvodiny a bol premietaný aj v Aradáči pri príležitosti spomínaných osláv. Ústav financoval vydanie DVD *Chodenie s paničkami – paberky sfilmovaných raritných zvykov v Aradáči* s originálnou obálkou dizajnérky Jasmíny Simonovičovej a daroval ho Aradáčanom a záujemcom o etnológiu a zvyky vojvodinských Slovákov.

V polhodinovom etnologickom filme sa diváci môžu dozvedieť viac o tom, ako sa v minulosti v Aradáči *merala noc*, ako sa *bursovalo*, *meškuvale na uličkách*, kto to boli *fušeri*, *paničky*, *cudzi* a pod. a čo všetko dievky dokázali urobiť, aby prilákali na seba, svoju mladosť a krásu pozornosť. Vďaka archívnym materiálom Rádiotelevízie Vojvodiny a pestrým záberom je dej filmu dynamický a popretkávaný a ilustrovaný hudbou z archívu Márie Zdravkovičovej. Ako informátorky vo filme hovoria Mária Čechová, Anna Petrášová, Zuzana Obšustová a slávne Aradáčske meškárky Anna Puderková, Erža Jánošíková, Erža Jančová a Zuzana Zelenáková. Tiež účinkujú tu Adela Obšustová, Katarína Vjergová, Mária Vjergová a členovia KOS-u Mladosť Aradáč. Pri terénnom výskume, zbere materiálu a samom nahrávaní filmu veľmi pomohol Miestny odbor Matice slovenskej v Aradáči pod vedením Anny Baglašovej.

Cieľom projektu bolo zachrániť pred zabudnutím staré zvyky aradáckych Sloveniek a prezentovať ich moderným spôsobom súčasníkom. Ľudové zvyky sú zobrazené z pohľadu hlavnej aktérky Jaroslavy Františky Jozefíny Járošiovej (1851 – 1887), Aradáčanky a prvej poetky dolnozemskej Slovákov, ktorá filmu dáva mýtický ráz. Film má srbské titulky, prináša teda kultúrne tradície slovenskej menšiny aj iným obyvateľom Srbska.

Hurbana Vladimírova. Ne samo to već i slična dela slovačkih vojvođanskih kompozitora trebalo bi da dožive ponovna izdanja.

VII konferencija doživela je uspeh pre svega zato što održava kontinuitet i uvek donosi još kvalitetnije priloge o slovačkoj muzici u Vojvodini. Čini se da svaka sledeća konferencija otvara nove, nedovoljno istražene teme i da jedna godina nije dovoljna da bi se detaljno obradile date teme. Ako uvažimo tvrdnju da su teorijske refleksije uvek bile te koje muzičku praksu pomeraju napred, onda već na osnovu dosadašnjih konferencija možemo pretpostaviti da će naša muzička praksa doživeti lepša vremena.

ŠETNJA SA DAMICAMA – KRATAK FILMSKI PRIKAZ RARITETNIH OBIČAJA U ARACU

U okviru razvojnistraživačke delatnosti, a povodom proslave 225. godišnjice od dolaska Slovačka u Aradac, ZKVS je 2011. godine realizovao projekat čiji je rezultat sakupljeni materijal o devojačkim narodnim običajima u Aracu i snimljen dokumentarni film *Šetnja sa damicama*. Za produkciju filma pobrinula se Radio-televizija Vojvodine. Projekat je napisao Zavod za kulturu vojvođanskih Slovačka a finansijski ga je podržalo Ministarstvo kulture, informisanja i informacionog društva Republike Srbije.

Príprava filmu podrazumevala je detaljan rad na terenu, sakupljanje i monitoring stručne literature, za šta se pobrinula Katarina Mosnak, prípravu scenarija koji je napisala Anamarija Boldocka Grbić – idejni tvorca projekta, produkciju Radio-televizije Vojvodine, režiju koju potpisuje Jano Čanji i postprodukciju. Dokumentarni film je premijerno prikazan u julu 2011. u okviru slovačkog programa RTV Vojvodine a predstavljen je i u Aracu na proslavi 225. godišnjice od dolaska Slovačka u ovo mesto. Zavod je finansirao izdavanje DVD-a „Šetnja sa damicama – kratak filmski prikaz raritetnih običaja u Aracu“, u originalnom omotu za čiji dizajn se pobrinula Jasmina Simonović. ZKVS je DVD poklonio Aradanima, etnolozima i drugima koji se interesuju za običaje vojvođanskih Slovačka.

Tridesetominutni dokumentarni film omogućuje gledaocima da saznaju nešto više o tome kako se nekada u Aracu „merila noć“, kako se „bursovalo“, sviralo na malim harmonikama na ulici, ko su bili „fušeri“, damice, „nepozvani“... i šta su sve devojke radile kako bi privukle pažnju i istakle mladost i lepotu. Sadržaj filma dinamično je protkan arhivskim materijalima RVT Vojvodine i upotpunjen muzikom iz arhiva Marije Zdravković. Kao ispitanici na filmu govore Marija Čehova, Ana Petrašova, Zuzana Obšustova i poznate Aradačke meškarke Ana Puderkova, Erža Janošikova, Erža Jančova i Zuzana Zelenakova. Takođe učestvuju Adela Obšustova, Katarina Vjergova, Marija Vjergova i članovi KPD „Mladost“ Aradac. Veliku pomoć u radu na terenu, sakupljanju potrebnog materijala i prilikom snimanja filma pružio je Mesni odbor Matice slovačke u Aracu, pod rukovodstvom Ane Baglaša.

Cilj projekta je doprinos zaštititi i očuvanju drevnih običaja Slovačkinja iz Araca, kao i njihovo moderno i reprezentativno prikazivanje. Običaji su bili prezentovani kroz prizmu prve pesnikinje ovdašnjih Slovačka – Aradanke Jaroslave Františke Jozefine Jaroši (1851–1887), koja filmu daje mitski ton. Film je preveden i na srpski jezik a zahvaljujući titlovanju mogu da ga pogledaju i drugi građani Srbije, koji će se na taj način informisati o kulturnim tradicijama slovačke manjine.

PREZENTÁCIA KULTÚRY SLOVÁKOV V SRBSKU

PREZENTACIJA KULTURE SLOVAKA U SRBIJI

Počas roka 2011 Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov intenzívne a sústavne pracoval na zviditeľňovaní a prezentovaní slovenskej vojvodinskej kultúry tak v našom štáte ako aj v zahraničí. Podporoval, koordinoval a realizoval rôzne programy a aktivity, ktoré prispievajú k rozvoju slovenskej kultúry a tiež sa podieľal na organizácii festivalov, ktoré Národnostná rada slovenskej národnostnej menšiny určila ako celomenšinové. V roku 2011 sa konal *Divadelný vavrín* a *DIDA*, Festival *Tancuj, tancuj...* a hudobné podujatia *Zlatý kľúč* a *Letí pieseň, letí*.

Vo svojich výstavných priestoroch v spolupráci s Galériou Zuzky Medveďovej zorganizoval ústav retrospektívnu výstavu Jaroslava Šimoviča pri príležitosti jeho 80. narodenín a tiež výstavu reštaurovaných obrazov prvej akademickej maliarky vojvodinských Slovákov Zuzky Medveďovej. V roku 2011 sa zavŕšila aj prvá fáza projektu, ktorej výstupom sú aktuálne namalované portréty významných osobností z našich kultúrnych dejín. Absolvovali sme tiež rad stretnutí, večierkov a konferencií, na ktorých sme predstavili našu činnosť a kultúru vojvodinských Slovákov.

Tokom 2011. Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka je intenzivno i sistematično radio na prezentaciji kulture vojvođanskih Slovaka, kako u zemlji tako i u inostranstvu. Podržavao je, koordinirao i realizovao razne programe i akcije koji doprinose razvoju slovačke kulture ali je učestvovao i u organizaciji i unapređivanju festivala koje je Nacionalni savet slovačke nacionalne manjine imenovao kao svemanjinske manifestacije. U godini koja je iza nas to su smotre Pozorišne lovorike i DIDA, festival Tancuj, tancuj... i muzičke manifestacije Zlatni ključ i Leti pesmo leti.

U svom izložbenom prostoru a u saradnji s Galerijom Zuske Medveđove, ZKVS je priredio retrospektivnu izložbu Jaroslava Šimoviča prilikom osamdesetog rođendana autora, kao i izložbu restauriranih slika Zuske Medveđove, prve akademske slikarke vojvođanskih Slovaka. U 2011. godini realizovana je prva faza projekta čiji rezultat su naslikani portreti značajnih ličnosti iz kulturne istorije vojvođanskih Slovaka. Bili smo prisutni i na mnogim sastancima, večerima i konferencijama, u okviru kojih smo prezentovali našu delatnost i uopšte kulturu vojvođanskih Slovaka.

PODPORA CELOMENŠINOVÝCH PODUJATÍ A FESTIVALOV

Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov sa aj v uplynulom roku podieľal na zvyšovaní kvality celomenšinových podujatí a festivalov. Okrem finančnej pomoci pomáhal organizovať podujatia, ktoré si vyžadujú ďalšie zveľadovanie a modernizáciu. Participoval na divadelných festivaloch, tanečno-speváckych a hudobných akciách, ktoré Národnostná rada slovenskej národnostnej menšiny označila ako významné udalosti pre slovenskú komunitu v Srbsku.

PODRŠKA SVEMANJINSKIM MANIFESTACIJAMA I FESTIVALIMA

Zavod je i prošle godine bio angažovan u organizaciji i poboljšanju kvaliteta svemanjinskih manifestacija i festivala. Pored finansijske pomoći, naša ustanova trudila se da aktivno učestvuje u njihovoj realizaciji i to najviše u segmentima koji već godinama iziskuju pomoć kako bi se festival unapredio i modernizovao. ZKVS je u 2011. godini bio direktno uključen u organizaciju pozorišnih festivala, igračko-pevačkih i muzičkih manifestacija koje je Nacionalni savet slovačke nacionalne manjine proglasio značajnim manifestacijama za slovačku zajednicu u Srbiji.

Stará Pazova 08.04. - 17.04. 2011

DIVADELNÝ VAVRÍN 2011

Štyridsiata druhá prehliadka slovenskej ochotníckej divadelnej tvorby *Divadelný vavrín* sa konala v Starej Pazove v dňoch 8. – 17. apríla 2011. Bolo na nej osem súťažných predstavení. Organizačný výbor na čele s Alexandrom Bakom pripravil rad sprievodných podujatí: výstavu *Miry Brtkovej, večierok venovaný 60. narodeninám režiséra Ľuboslava Majeru*, hosťujúce predstavenie Slovenského vojvodinského divadla *Alica v zázračnej krajine* režiséra Jána Čániho a i. Cenu Divadelný vavrín, ktorá sa udeľuje za najlepšiu divadelnú inscenáciu, získalo predstavenie *Krčma na hlavnej hradskej* v podaní SKUS-u hrdinu Janka Čmelíka, SD VHV a Strediska pre kultúru Stará Pazova.

Prítomným sa prihovoril riaditeľ Stediska pre kultúru Stará Pazova Alexander Bako

Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov počas Divadelného vavrína zabezpečil prostriedky pre člena odbornej poroty zo Slovenska – Petra Jankú, ktorý spolu s ďalšími členmi Jánom Čaním a Milanom Belegišaninom diskutovali po každom predstavení s hercami a režisérmi o predstavení, výkone hercov ap. Podali hodnotiacu správu o slovenskom divadelníctve v Srbsku, ktorá môže byť usmernenie ďalšieho rozvoja slovenského divadelníctva. Správu v plnom znení uverejňujeme v tejto ročenke.

SPRÁVA ZO 42. PREHLIADKY SLOVENSKEJ OCHOTNÍCKEJ DIVADELNEJ TVORBY DIVADELNÝ VAVRÍN (2011)

Mgr. Peter Jankú

Jessica A. Kaahwa, režisérka, dramatička a v nemalej miere angažovaná humanitárna pracovníčka z Ugandy, v tohtoročnom prihovore k Svetovému dňu divadla, ktorý sme si pripomenuli 27. marca, dáva divadlu dôležitú úlohu nielen v oblasti formovania súčasného človeka, ale najmä v súvislosti s aktivitami za nastolenie svetového mieru. Podporou nie zbrojenia, ale aktivít súvisiacich s divadlom, je podľa nej možné nastoľovať rovnováhu medzi rôznymi skupinami obyvateľov v rôznych končinách sveta. Vojvodina a vojvodinskí Slováci si silu tejto úvahy mohli odskúšať na vlastnej koži vo vojenských konfliktných situáciách, ktorých sa stali rukojemníkmi. A bolo to práve divadlo, ktoré ich často počas náletov NATO držalo pri živote, ako som mal možnosť počuť zo slov mojej tohtoročnej pazovskej hostiteľky, novinárky Kataríny Verešovej. Slováci vo Vojvodine, napriek

POZORIŠNE LOVORIKE 2011.

42. smotra slovačkog amaterskog pozorišnog stvaralaštva „Pozorišne lovorike“ održana je u Staroj Pazovi, od 8. do 17. aprila 2011. Na njoj je učestvovalo osam takmičarskih predstava, dok je organizacioni odbor Smotre, predvođen Aleksandrom Bakom, priredio niz propratnih manifestacija – izložba Mire Brtke, večer posvećeno šezdesetom rođendanu reditelja Ljuboslava Majere, gostujuća predstava Slovačkog vojvođanskog pozorišta *Alisa u zemlji čuda* reditelja Jana Čanji i dr. Nagradu „Pozorišne lovorike“ koja se dodeljuje za najbolju pozorišnu inscenaciju na Smotri, dobila je *Krčma na glavnom drumu* u izvođenju SP VHV pri SKUD „Heraj Janko Čmelik“ i Centra za kulturu iz Stare Pazove.

Udelenie cien víťazom 42. Prehliadky slovenskej ochotníckej divadelnej tvorby

ZKVS je omogućio da u stručnom žiriju „Pozorišnih lovorika“ bude Peter Janku, stručnjak iz Slovačke. Peter Janku i članovi žirija Jan Čanji i Milan Belegišanin, nakon svake izvedene predstave razgovarali su s glumcima i rediteljima. Rezultat rada je izveštaj koji može da posluži kao svojevrsna smernica za dalji razvoj slovačkog pozorišta u Srbiji. Izveštaj u celini objavljujemo u ovogodišnjem „Majaku“.

IZVEŠTAJ SA 42. SMOTRE SLOVAČKOG AMATERSKOG POZORIŠNOG STVARALAŠTVA „POZORIŠNE LOVORIKE“

mr Peter Janku

Jessika A. Kaahwa, rediteljka, dramaturginja i humanitarna radnica iz Ugande, u obraćanju povodom Svetskog dana pozorišta koji se obeležava 27. marta, ukazuje na bitnu ulogu pozorišta ne samo u formiranju savremenog čoveka već naročito u aktivnostima uspostavljanja mira u svetu. Podrškom ne naoružavanja, već pozorišnih aktivnosti, po njenom mišljenju moguće je uspostaviti ravnotežu među raznim grupama stanovništva u različitim delovima sveta. Vojvodina i vojvođanski Slovaci imali su priliku da istinitost ove tvrdnje isprobaju na vlastitoj koži u ratnim konfliktnim situacijama, kada su i sami bili taoci. Upravo im je pozorište za vreme bombardovanja NATO mnogo puta davalo volju za životom, što sam imao priliku da čujem od ovogodišnjeg domaćina, novinarku Katarine Vereš. Uprkos nepovoljnom periodu konflikata, ali i danas u vreme globalne finansijske

nepriazni doby v období konfliktov, ale i dnes, v období doznievajúcej svetovej finančnej krízy, ostávajú verní odkazu VHV, že divadlo budú hrať každý rok. Divadlo ako miesto spoločných meditácií o zmysle života, ale i divadlo, ako prostriedok zachovania si vlastnej identity, kultúry a jazyka. V tomto kontexte si práca vojvodinských slovenských ochotníkov zaslúži bez ohľadu na kvalitu ich produkcie, veľkú úctu a rešpekt.

42. ročník prehliadky slovenskej ochotníckej divadelnej tvorby DIVADELNÝ VAVRÍN 2011 sa tento rok uskutočnil v Starej Pazove. Ponúkol 8 súťažných predstavení a jedno predstavenie mimo konkurencie z miestneho gymnázia a na záver hosťovské predstavenie profesionálneho Slovenského vojvodinského divadla na text slovenského autora Miloša Janouška: *Alica v zázračnej krajine*. O réžiu sa postaral jeden z odborných porotcov Ján Čáni. Ešte pred otvorením prehliadky sa vo foyeri divadelného domu uskutočnila vernisáž pazovskej výtvarníčky a režisérky so svetovými úspechmi: Márie Miry Brtkovej. V komponovaných večeroch sme si mohli pripomenúť a uctiť tvorbu dvoch osobností divadelného života. V prípade režiséra Ľuboslava Majera to bolo 60. výročie jeho narodenia a 35. výročie jeho aktívnej divadelnej tvorby. Srbský režisér, ktorý bol zároveň členom odbornej poroty, Milan Belegišanin, zasa ponúkol exkurz do svojej literárnej tvorby a premietol svetovo oceňovaný dokument „*Lastovička*“ o príbehu sriemského obyčajného človeka a neobyčajného príbehu, ktorého ústredným motívom stal jeho vzťah k lastovičke. Prehliadka privítala aj hosťa zo Slovenska a bola ním víťazka vlašajšieho tvorivého činu roka na Scénickej žatve, recitátorka Michaela Vyskupičová.

kríze na izmaku, Slovaci u Vojvodini ostaju verni poruci VHV da će pozorište igrati svake godine. Pozorište kao mesto zajedničkih meditacija o smislu života, ali i kao sredstvo očuvanja vlastitog identiteta, kulture i jezika. U ovom kontekstu rad vojvođanskih slovačkih amatera zasluđuje veliko poštovanje i respekt, bez obzira na kvalitet produkcije.

42. smotra slovačkog amaterskog pozorišnog stvaralaštva „Pozorišne lovorike“ 2011. održana je u Staroj Pazovi. Ponudila je osam takmičarskih predstava, predstavu van konkurencije u izvođenju lokalne gimnazije i gostujuću predstavu *Alisa u zemlji čuda* profesionalnog Slovačkog vojvođanskog pozorišta po tekstu Miloša Janouška i u režiji Jan Čanjića, člana stručne komisije. Neposredno pre otvaranja smotre u foajeu pozorišnog doma održan je vernisaž Marije Mire Brtkke, svetski poznate slikarke i rediteljke iz Pazove. U komponovanim večerima imali smo priliku da se setimo i odamo počast dvema ličnostima iz pozorišnog sveta. U slučaju reditelja Ľuboslava Majera to je šezdeseta godišnjica rođenja i trideset pet godina aktivnog pozorišnog stvaralaštva. Srpski reditelj Milan Belegišanin, ujedno član stručne komisije, ponudio je ekskurs u svoje književno stvaralaštvo i prikazao svetski priznat dokument „*Lastavica*“, priču o običnom sremskom čoveku i neobičnom događaju, gde je glavni motiv njegov odnos prema lastavici. Na smotri je učestvovala i gošća iz Slovačke, pobednica prošlogodišnjeg stvaralačkog čina godine na Scenskoj žetvi, recitátorka Mihaela Viskupić.

Smotru je otvorilo Amatersko pozorište KIS „Kisač“ i pozorišna grupa STUDIO iz Kisača. Ana Kovar je za svoj rediteljski debi izabrala dramski tekst *Komedija o ljubavi* Angela Beolca Rucantea. Autora možemo smatrati pretečom

Momentka z predstavenia Komédia o láske v predvedení Ochotníckeho divadla KIS Kysáč a Divadelnej skupiny ŠTUDIO

O otváracie predstavenie prehliadky sa postaralo Ochotnícke divadlo KIS Kysáč a divadelná skupina ŠTUDIO z Kysáča. Anna Kovárová si za svoj režijný debut zobrala predlohu Angela Beolca Ruzanteho: *Komédia o láske*. Autora môžeme považovať za predchodcu talianskeho ľudového divadla, ktoré poznáme pod názvom „*commedia dell'arte*“. Tento druh divadla, založený na improvizáčnom rozohrávaní situácií, s presne typologicky zaradenými postavami – karikatúrami meštiackych ľudí, dodnes inšpiruje mnohých

italijanskog narodnog pozorišta koje poznajemo kao *commedia dell'arte*. Ovaj tip pozorišta zasniva se na improvizacijama u razigravanju pojedinih situacija, s tipskim ulogama – karikaturama građana i do danas inspiriše mnoge pozorišne autore za koje je osnova pozorišta dosledan glumački rad. Već sam naziv predstave govori o žanru – komedija, međutim, to što se odigravalo na pozornici s komedijom većinom nema ništa zajedničko. Možda je to zbog pripovedača koji sve vreme na gitari svira lirsku pesmu, što se protivi i komično odigranim

divadelných tvorcov, pre ktorých je základom divadla dôsledná herecká práca. Už názov predstavenia hovorí o žánri komédie, avšak to, čo sa odohráva na javisku väčšinu času s komédiou nemá nič spoločné. Je to možno aj vďaka postave rozprávača, ktorá po celý čas inscenácie hrá na gitare lyrickú pesničku, čo akoby išlo proti zmyslu aj komediálne vyznievajúcich situácií. Komediálny účinok v komédii dell'arte vychádza už zo spomínanej schopnosti improvizácie, ako aj presnej štylizácie konania jednotlivých typov postáv. Súbor však akoby na tieto základné atribúty zabudol a v hereckom prejave sa mieša civilnosť hrania s občasnými (najmä na záver) snahami o zaujímavé riešenie situácie. Pochváliť však môžeme kostýmografiu ako aj vhodné zvolené členenie priestoru, tak aj výkony niektorých hercov, najmä Ivana Privizera za postavu Menata. Režijný debut Anny Kovárovej síce zostal v tomto prípade na polceste, v jej práci je však prísľub ďalšieho kvalitného slovenského vojvodinského tvorcu.

situáciama. Komedijski účinok u komediji del arte proizlazi iz već pomenute sposobnosti improvizacije kao i iz tačne stilizacije pojedinih tipova uloga. Ansambl kao da je zaboravio na osnovne atribute, a u glumačkom izrazu pomešana je civilnost igranja s povremenim (naročito na kraju) težnjama za interesantnim rešenjem situacije. Pohvaliti pak možemo kostimografiju, zgodno odabrano raščlanjivanje prostora kao i igru pojedinih glumaca, naročito Ivana Privizera u ulozi Menata. Rediteljski debi Ane Kovar u ovom slučaju ostao je na pola puta, no u njenom radu ipak ima naznaka da će vremenom postati kvalitetna autorka.

Ko smo? Da li smo uopšte? Pitanje postavlja režima slovačke autorky Katarine Mišíkové Amatersko pozorište „Janko Čeman“ iz Pivnice. Autorku teksta ova tema interesuje na granici prenatalnog života i onoga što će se desiti nakon rođenja. Šta je to što nas formira i kuda se krećemo u vrednostima našeg života? Reditelj Jan Kmečko i kolektiv

Herci divadelného predstavenia Kto sme? A sme vôbec?, Ochotnícke divadlo Janka Čemana z Pivnice

Kto sme? A sme vôbec? Pýta sa slovami slovenskej autorky Kataríny Mišíkovej Ochotnícke divadlo Janka Čemana z Pivnice. Autorka textu sa o túto tému zaujíma na rozhraní prenatalného života človeka a toho, čo sa udeje po narodení. Čo je tým, čo nás formuje a kam sa posúvame v hodnotách nášho života? Režisér Ján Kmečko s kolektívom mladých ľudí pripravil z jej textu divadelnú úvahu, ktorá však rozširuje rámec témy na všeobecnú tému existencie človeka na zemi. A práve všeobecnosť je problém, ktorý sľubne znejúcu tému sploštuje na akési čiernobiely videnie. To koniec koncov priznáva aj súbor, keď jeho scénografiou je čiernobiela šachovnica ako na podlahe javiska, tak aj na horizonte. Postavy opäť v čiernobielych kostýmoch sa po javisku pohybujú akoby unisono. S tým, že ich pohyb predurčuje reprodukováná hudba. Nevnímane snahu o vytváranie situácií, v ktorých by sa konanie postáv mohlo stať konkrétnejšie a možno aj zrozumiteľnejšie. Režisér sa možno spoľahol na výber a expresiu sekvencií kvalitnej filmovej produkcie, ktorú v troch blokoch premieta na jedno políčko šachovnice. Od Cubrikovej *Odysey*, záberov súboja ľudoopov, cez sekvencie obrazov krížiacich vojen, archívnych záberov z holokaustu počas 2. svetovej vojny, až po zábery vesmírnych ľudí – chlapčeka a dievčatka na inej planéte (kráčajúcich k inej budúcnosti?). Obidva plány, projektovaný a hraný hercami, sú však vnútorne neprepojené a oproti filmovej produkcii vyznieva herecký plán ako režijne zanedbaný a len naznačený. V súbore je však možné pozorovať snahu o hľadanie súčasných výrazových divadelných prostriedkov, čo si zaslúži podporu a mladý kolektív má veľkú perspektívu.

Slovenské centrum P. J. Šafárika z Nového Sadu siahlo po hre Štefana Kršňáka *S brokovnicou na manžela*. Predloha patrí

mladih stvaralaca ponudili su ovim tekstom pozorišno razmišljanje koje proširuje okvire teme na opštu egzistenciju čoveka na zemlji. Upravo u opštem shvatanju je problem koji obećavajuću temu čini spljoštenom na nekakav crno-beli svet. To priznaje i sam ansambl jer scenografija liči na crno-belu šahovsku tablu, kako na podu pozornice tako i na horizontu. Likovi u crno-belim kostimima kreću se pozornicom unisono. Njihov pokret određuje reprodukovana muzika. Ne dopire do nas težnja da se stvore situacije u kojima bi igra likova mogla da postane konkretnija, možda i razgovetnija. Reditelj se verovatno oslonio na izbor i ekspresiju sekvenci kvalitetne filmske produkcije, što u tri bloka prikazuje na jednom polju šahovnice. Od Kjubrikove *Odiseje*, snimka dvoboja čovekolikih majmuna, kroz sekvence prikaza krstaških ratova, arhivskih snimaka holokausta za vreme Drugog svetskog rata, do snimaka svemirskih ljudi – dečaka i devojčica s druge planete (koji koračaju prema drugoj budućnosti?). Dva plana, projektovan i onaj u kome igraju glumci nemaju unutrašnju vezu i naspram filmske produkcije, glumački plan je rediteljski zapostavljen i samo naznačen. U glumačkom ansamblu ipak možemo da primetimo trud koji nagoveštava savremena izražajna pozorišna sredstva, što zaslužuje podršku, a mladi kolektiv ima perspektivu.

Slovački centar „Pavel Jozef Šafarik“ iz Novog Sada izabrao je tekst Štefana Kršňáka *Sačmaricom na supruga*. Ovo dramsko delo pripada delima o kojima pojedini teatrolozi (J. Jabornik, na primer) svojim studentima radije ne pričaju, zato što reprezentuje period iz istorije drame koji bi najradije prećtali. Konstrukcije situacija, fabula, bili su vrsta društvene porudžbine zabave koju je period socijalističkog realizma želeo da ulije ljudima u svest kako ne bi razmišljali

k tým, o ktorých sa niektorí slovenskí teatrológovia (napríklad J. Jaborník) pred svojimi študentmi radšej nezmiňovali, a to z dôvodu, že reprezentuje obdobie, ktoré by radšej z dejín drámy vyčiarkli. Situačné konštrukcie, fabula, boli akousi spoločenskou objednávkou zábavy, ktorú vtláčalo do hláv ľudí na prekrytie iných tém a problémov obdobia, ktoré nazývame socialistický realizmus. Aj tento typ predlohy však potrebuje zvládnutie základných divadelných postupov, ktorými sa text adaptuje do jeho javiskového stvárnenia. Súbor pod režijnou taktovkou Samuela Medveďa však akoby mal problém so zvládnutím základnej abecedy divadla a v kontexte tradície kvalitnej vojvodinskej divadelnej produkcie vyvolal u divákov nepríjemné rozčarovanie. V nezvládnutých situáciách, hraním v jednej rovine na úrovni portálu, v nelogickom členení priestoru ako aj nevhodnej voľbe dekorácie, napríklad rozkladacej postele (pri ktorej si herci museli dať viac pozor na to, aby nespádli, než na to, čo a ako hrajú) akoby sa ešte umocnila plochosť predlohy, ktorú nám zanechalo vyššie spomínané obdobie.

Jednou z tém vlnajšieho Vavrína bola aj neúčast súboru z Báčskeho Petrovca na prehliadke. Môžeme povedať, že tento rest Divadlo VHV Báčsky Petrovec napravilo takpovediac vo veľkom štýle. Režijnej taktovky sa ujala legenda vojvodinského divadla Ľuboslav Majera, ktorý tento rok oslavuje 60. narodeniny a 35. výročie aktívnej divadelnej tvorby. Týmto výročiam bolo venované aj stretnutie vo foyeri divadla, hodinu pred predstavením. Majera si ako predlohu zobral text slovenského autora Karola Horáka *Tip-top biotop*, ktorý vznikol v roku 1976 metódou autorského divadla. Inscenácia súboru však k textu pristúpila ako k základu na vybudovanie obrazu doby, v ktorej žijeme, o vzťahoch a ich stereotypných prežívaniach. Scénografický rámec, ktorý Majera vyplní rôznofarebnosťou našich osudov, tvorí drevená jednoposchodová konštrukcia s desiatimi oknami pre desať postáv. Je to akési geto, panelák alebo desať monitorov, ktoré neustále ponúkajú a expresívne hrajú mikroosudy ľudí. Postavy nemajú mená, sú len číslicami, rovnako ako ich postavy prezentujú akoby 10 základných typov ľudí, reprezentujúcich súčasné ľudské spoločstvo. Predstavenie má neutíchajúci temporytmus a aj do pasáží, kedy by sme si potrebovali dožiť a uvedomiť posolstvo mikrotém, režisér vkladá silnú reprodukovánú hudbu rôznych motívov. Je to postmodernistická hra s témou, témami a tak spolu s Horákovými úvahami zaznieva infantilnosť Čanakyho hudby pre deti, bombastickosť motívu skupiny Queen – *We are the champions* (najdominantnejší motív) či ľudová produkcia takzvaných slovenských spevúľ. Možno je to otázkou dispozície každého diváka, ako toľko plánov expresie zvládne, alebo je to nedokončenou úlohou režiséra, aby v inscenácii našiel miesta, ktoré nechajú priestor aj konotáciám a asociáciám diváka a ponúknu miesto stráviť zaujímavý, herecky bravúrne zvládnutý „koncert“ o tom, kto sme, tu a teraz a kam...

Je to sto rokov, čo sa divadlo v Starej Pazove prenieslo z hrania v krčme do hrania vo Dvorane, za prítomnosti živého orchestra. Je v tomto kontexte symbolické, že súbor Slovenský kultúrno-umelecký spolok hrdinu Janka Čmelíka, Slovenského divadla VHV v Starej Pazove a Stredisko pre kultúru Stará Pazova si vybral predlohu A. P. Čechova *Krčma na hlavnej hradскеj*. Režisér Miroslav Benka do pôvodnej jednoaktovky vpísal aj motívy, ktoré vychádzajú z niektorých Čechovových poviedok. Krčma je centrom, miestom, kde sa všetko začína a končí sa, kde sa náhodou stretávajú osudy miestnych ľudí s osudmi tých, ktorý toto miesto dokázali opustiť. Pre vyrozprávanie príbehu ústrednej postavy upadajúceho zemana, ktorý z nešťastnej lásky stratil svoj honor, ale lásku ku strojkyňi svojho nešťastia nikdy

o druhim temama i problemima. Ova vrsta teksta zahteva savladavanje osnovnih pozorišnih postupaka kojima se tekst adaptira za pozornicu. Ansambl pod vođstvom reditelja Samuela Medveđa kao da je imao problem u savlađivanju osnovne abecede pozorišta, a u kontekstu tradicije kvalitetne vojvođanske pozorišne produkcije kod gledalaca je izazvao neprijatno razočaranje. U situacijama koje nije savladao, igrom u jednoj ravni na nivou portala, u nelogičnoj raspodeli prostora i u neprikladnom izboru dekora, na primer kreveta na rasklapanje (gde su glumci morali više da paze na to da ne padnu, nego kako će igrati) kao da se još više potencirala ravna linija teksta koju nam je ostavio pomenuti period.

Jedna od tema prošlogodišnjeg „Lovora“ bila je i neučestvovanje na smotri ansambla iz Bačkog Petrovca. Možemo reći da je Pozorište VHV Bački Petrovac ovo nadoknadilo u velikom stilu. Režiju je preuzeo legenda vojvođanskog pozorišta Ľuboslav Majera, koji ove godine proslavlja šezdeseti rođendan i trideset petu godišnjicu aktivnog pozorišnog stvaralaštva. Ovim jubilejima bio je posvećen i susret u foajeu pozorišta sat pre predstave. Majera je posegnuo za tekstem slovačkog autora Karola Horaka *Tip-top biotop*, koji je nastao 1976. metodom autorskog pozorišta. Inscenacija je tekst upotrebila kao osnov za predstavljanje slike vremena u kojem živimo, o odnosima i njihovom stereotipnom preživljavanju. Scenografski okvir koji Majera ispunjava raznolikošću naših sudbina, sačinjava jednospratna konstrukcija koja ima deset prozora za deset likova. U pitanju je nešto kao geto, panel ili deset monitora gde se stalno nude i ekspresivno igraju mikrosudbine ljudi. Likovi su bezimeni, oni su samo brojevi, a njihovi likovi prezentuju deset osnovnih tipova savremenog društva. Predstava ima neutaživ temporitam, a u pasaže, kada bi trebalo da doživimo i shvatimo poruku mikrotema, reditelj postavlja jaku reprodukovanu muziku s raznim motivima. To je postmodernistička delo s temom i tako zajedno s Horakovim razmišljanjima odjekuje infantilnost Čanakijeve muzike za decu, vrenje motiva grupe Queen „We are the champions“ (najdominantniji motiv) ili narodne slovačke popevke. Možda je to pripremanje gledaoca na to kako će da savlada toliko planova ekspresije ili je nedovršena uloga reditelja s ciljem da u predstavi nađe prostor i za konotacije i asocijacije gledalaca i ponudi mesto gde će doživeti interesantan, glumački bravurozno savladan „koncert“ o tome ko smo, ovde, sada i kuda...

Prošlo je sto godina kako je pozorište u Staroj Pazovi svoju igru prenelo iz kafane u Dvoranu, uz prisustvo živog orkestra. Na simboličan način u ovom kontekstu ansambl SKUD „Heroj J. Čmelik“, Slovačkog pozorišta VHV u Staroj Pazovi i Centar za kulturu Stara Pazova izabrali su komad A. P. Čehova *Kafana na glavnom putu*. Reditelj Miroslav Benka je u originalnu jednočinku uvrstio motive koji su prisutni i u drugim pripovetkama ovog pisca. Kafana je centar, mesto gde sve počinje i završava se, gde se slučajno susreću sudbine lokalnih ljudi sa sudbinama onih kojima je pošlo za rukom da ovo mesto napuste. Za pripovedanje priče glavnog lika, propalog predstavnika nižeg plemstva koji je zbog nesretne ljubavi izgubio ponos, ali nikad nije izgubio ljubav prema osobi koja je prouzrokovala njegovu nesreću, ansambl je izabrao prostor u obliku arene. Gledaoci koji opkoljavaju tlocrt kafane naznačen potrebnim vremenskim mobilijarom, na taj način imaju mogućnost da čak fizički, zajedno s glumcima proživljavaju njihove peripetije. Iznad glava glumaca i gledalaca visi kvadratna konstrukcija koju ispunjavaju prazne flaše, kao ispražnjene sudbine ljudi koji su prošli kroz ovu kafanu. Možemo reći da predstava po svakom osnovu ispunjava najviše pozorišne kriterijume i uprkos tome što smo usred Smotre amaterskog pozorišta, dobijamo utisak da pred nama defiluje kvalitetan profesionalni

neustránil, súbor zvolil členenie priestoru do podoby arény. Diváci, obklopujúci pôdorys krčmy, naznačený nevyhnutným dobovým mobiliárom, tak majú možnosť až fyzicky spolu s postavami prežívať ich peripetie. Nad hlavami hercov i divákov je štvorcová konštrukcia, ktorú vyplňajú prázdné vypité fľaše, akoby vyprázdnené osudy ľudí, ktorý už touto krčmou prešli. Môžeme povedať, že inscenácia z každej stránky spĺňa tie najvyššie divadelné kritériá a napriek tomu, že sme v kontexte prehliadky ochotníckeho divadla, máme pocit, že pred nami defiluje kvalitný profesionálny kolektív. Režisér si z plejády kvalitných pazovských ochotníkov mohol presne vybrať jednotlivé typy ľudí na obsadenie postáv, čo herectvu psychologické pravdepodobnosti ponúka to najlepšie zázemie. Presné a dômyselné mizanscény, temporytmus inscenácie, práca so zvukovou rovinou (hrmenie a dážď, vytvárajúci z miesta hrania až akýsi environment) a hlavne herecký výkon všetkých jedenástich hercov, ktorí akoby si na túto inscenáciu „dožili“, sa podpísali pod výnimočný zážitok, výnimočnú inscenáciu, ktorá si zaslúži v ochotníckom i profesionálnom kontexte hodnotenie v superlatívoch.

V poradí tretím súborom VHV, ktorý sa predstavil na prehliadke, bolo Divadlo VHV – scéna Kovačica. Vlani debutujúca režisérka Danka Hriešiková potvrdzuje, že má talent alebo takpovediac nos na výber kvalitnej produkcie z pera súčasného autora. V prípade tohtoročnej inscenácie to bol text Simony Semenovič: *5 chlapcov.si*. Už sama autorka určuje text pre herecký ženský kolektív. Tento motív prináša ambivalentnosť do vnímania jednotlivých mikrotém, ktoré hra prezentuje. Postavy prezentujú akoby subkultúru, ktorá sa formuje ako alternatíva voči spoločenskému konsenzu hodnôt majoritnej kultúry. A práve témy, ktoré postavy rozohrávajú na svojom kultovom mieste, mimo pohľadu sveta, odhaľujú pálčivé problémy súčasnosti – alkoholizmus v rodinách ústiaci k násiliu a incestu, nevraživosť rôznych skupín ľudí, predsudky voči inakosti a pod. To všetko podané súčasným jazykom, expresivitou, ktorá výdatne využíva vulgarizmy. V prípade tejto predlohy je to však úplne na mieste. Problémom inscenácie je, že mladý dievčenský herecký kolektív akoby nedokázal naplniť úlohu, ktorú predloha určuje. Hrať ako dievča chlapca, ktorý hrá niekoľko iných postáv, hrať divadlo na divadle, je výzvou a pre herca asi najťažšou úlohou. Dokázať scudzovať postavy, komentovať ich a nielen deklamovať a memorovať text, to si žiada dokonalú prípravu. V tomto prípade však kvalitný text akoby vytíčal nad schopnosti a potenciál kovačických herečiek. V každom prípade je pre Kovačicu šťastím, že v osobe Danky Hriešikovej našla veľmi perspektívnu divadelnú osobnosť.

Súbor SKOS DETVAN z Vojlovice – Pančeva ponúkol v režijnej taktovke Jána Chalupku jeho autorský text *Sladká päťdesiatka*. A práve autorský text sa zdá byť prvou slabinou inscenácie, keďže ponúka zbierku skečov, často až

kolektív. Rediteľ je imao možnosť da iz plejade pazovačkih amatera izabere tačno onakve tipove ljudi koji su mu bili potrebni za podelu uloga, što psihološkoj verovatnoći glume nudi najbolju pozadinu. Tačan i dovitljiv mizanscen, tempo-ritam predstave, rad na zvuku (grmljavina i kiša koji mesto igranja pretvaraju u nekakav environment) a naročito glumačka igra svih jedanaest glumaca koji su uživali u ovoj predstavi – potpisuju izuzetan doživljaj koji i u amaterskom i u profesionalnom kontekstu zaslužuje vrednovanje u superlativima.

Treći ansambl koji se predstavio je Pozorište VHV, scena iz Kovačice. Prošlogodišnja debitantkinja – rediteljka Danka Hrješik potvrđuje da ima talenat ili „nos“ da izbere kvalitetno delo savremenog autora. U slučaju ovogodišnje predstave to je tekst Simone Semenič *Pet dečaka.si*. Već sama autorka određuje tekst za ženski glumački kolektív. Ovaj motiv donosi ambivalentnost u poimanju pojedinih mikrotema koje delo prezentuje. Likovi predstavljaju nešto kao subkulturu koja se formira kao alternativa društvenom konsenzusu vrednosti većinske kulture. I upravo teme koje likovi igraju na svom kulturnom mestu, van domašaja tuđih pogleda, razotkrivaju goruće probleme savremenog sveta – alkoholizam u porodicama koji teži nasilju i incestu, mržnja raznih grupacija, predrasude prema različitostima i sl. Sve to ponuđeno savremenim jezikom, ekspresijom, koja u velikoj meri koristi vulgarizme. U slučaju ove drame to je sasvim na mestu. Problem predstave je u tome što mladi devojački glumački ansambl nije savladao ulogu koju ovo delo zahteva. Igrati kao devojka mladića koji igra nekoliko drugih likova, igrati pozorište u pozorištu je izazov, a za glumca najteža uloga. Dokazati otuđenost likova, komentarisati ih a ne samo memorisati i deklamovati tekst, to iziskuje savršenu pretpripremu. U ovom slučaju kvalitetan tekst kao da je štrčao nad sposobnostima i potencijalima kovačkih glumica. U svakom slučaju Kovačica ima sreću da je u Danki Hrješik pronašla veoma perspektivnu pozorišnu ličnost.

Ansambl SKPD „Đetvan“ iz Vojlovice – Pančevo, u režiji Jana Halupke ponudio je njegov autorski tekst *Slatke pedesete*. Upravo autorski tekst kao da je prvi nedostatak predstave, tim pre što nudi zbirku skečeva, vrlo često s humorom u prvom planu, koja očekivanu interesantnu temu ljudskih odnosa i peripetija u pedesetim potiskuje u pozadinu. Glumački disponiran kolektív reditelj vodi ka preigravanju i karikiranju pojedinih nastupa u cilju zabave. Iz toga na pojedinim mestima proizlaze čak neshvatljive motivacije za igru likova i predstava se tako definitivno raspada u tempo-ritmu. Tome doprinosi i verbalni nastup glumaca koji je nepotrebno razvučen. Ansambl je uprkos tome pokazao da ima glumački potencijal za uspeh. Glavni uzrok što ova predstava ne funkcioniše moramo nažalost pripisati tekstu i njegovom rediteljskom uobličenju.

Momenta z divadelného predstavenia *Sladká päťdesiatka* v predvedení hercov SKOS Detvan z Vojlovice

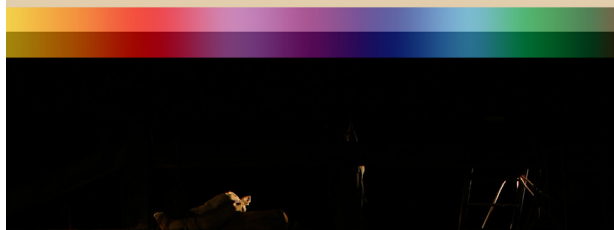
prvoplánovo humorných, ktoré očakávanú zaujímavú tému ľudských vzťahov a peripetií v päťdesiatke zatlačujú niekam do úzadia. Kolektív – inak herecky disponovaný – je režisérom vedený do zbytočného prehrávania a karikovania jednotlivých výstupov s cieľom pobaviť. Vychádzajú z toho miestami až neuveriteľné motivácie konania postáv a predstavenie sa tak zákonite rozpadá aj temporytmicky. Súvisí to aj s verbálnym prejavom hercov, ktorý je zbytočne roztiahnutý a rozvláchny. Súbor DETVAN napriek tomu ukázal, že má ľudský i herecký potenciál na to, aby v budúcnosti s divadelnou aktivitou uspel. Korene toho, že táto inscenácia nefunguje a ani nemôže fungovať dobre, musíme, žiaľ, pripísať na vrub textu a jeho následného javiskového režijného stvárnenia.

Divadelný súbor Kulpínskeho kultúrno-umeleckého strediska Zvolen siahol po klasike na slovenských javiskách, po hre Jozefa Gregora Tajovského *Ženský zákon*. Pod réžiu sa podpísal Michal Čiliak a kolektív. Inscenovať „klasiku“ nie je až také jednoduché, ako sa na prvý pohľad zdá. Snahou súboru bolo preniesť pôvodný text v pôvodnom vyznení aj na javisko, o čom svedčí kostýmové i výtvarné riešenie inscenácie. Predstavenie, ktoré sa ohlasuje a je písané ako veselohra, ostáva za hranicami tohto žánru. Chýba dramaturgická práca na aktualizácii textu, čím by sa dosiahlo celkové zhutnenie inscenácie. Herci sa v niekoľkých pasážach prezradia, že neovládajú text, čo je však v tomto prípade (a nielen v tomto) nevyhnutnou podmienkou na vybudovanie a dosiahnutie humornosti v situáciách. Nekonalo sa. Z veselohry sa akoby vytratila iskra, k čomu vo veľkej miere prispieva nepretržité opakovanie hudobných reprodukováných motívov, ktoré predstavenie zbytočne natahujú. Súbor, najmä z hereckej stránky, možno hodnotiť pozitívne a možno viac práce na zhutnení javiskového tvaru by zo *Ženského zákona* urobilo úspešný exkurz do tajomstiev ženskej márnomyseľnosti, témy, ktorá je ako téma na inscenovanie vhodná a zdá sa večná.

Divadelný Vavrín je okrem prehliadky divadla aj možnosťou, ako sa stretnúť, ako pestovať kontakt medzi ostrovčekmi, na ktorých žijú vojvodinskí Slováci, a preto táto prehliadka má a stále bude mať svoj veľký význam. Možno aj problémy s premenlivým počasím alebo dennodenné starosti spôsobili, že na predstaveniach ostali divácke miesta často prázdne a hľadisko sa naplnilo ani nie z polovice (s výnimkou domáceho predstavenia, ktoré bolo v priestore „arény“ naplnené). Možno je to spôsobené aj situáciou Slovákov v Starej Pazove, kde tvoria predsa len menšinu vo väčšinovom srbskom obyvateľstve. Zázemie, ktoré však miestni organizátori vytvorili hosťujúcim súborom, si zaslúži uznanie a poďakovanie. Možno by stálo za úvahu porozmýšľať, akú formu má mať úvodné otvorenie festivalu, kde sme sa pocitovo z 21. storočia presunuli akoby hlboko do 80. rokov minulého storočia, keď desiatky minút rôznych príhovorov boli povinnou jazdou každého spoločenského podujatia. Možno by prehliadka tohto významu aj v otváracom ceremoniáli mala držať krok s kvalitnou vojvodinskou slovenskou produkciou. Nie každý rok sa urodí všetko v kvalite, ako sa očakáva. Ak v hodnotení zaznievali aj výhrady, je to len preto, aby si adresáti uvedomili potenciál, aký má v sebe tradícia slovenského vojvodinského divadla. Spätná väzba na verejných hodnoteniach ukázala, že súbory sú ochotné načúvať a reflektovať to, čo robia. K celkovému pozitívnemu zhodnoteniu prehliadky prispeli najmä produkcie z Báčskeho Petrovca, z Kovačice a najmä domáci súbor zo Starej Pazovy. Všetci aj tento rok potvrdili vysoký kredit slovenského vojvodinského divadla. Víťaz prehliadky, ktorý bude Vojvodinu reprezentovať na slovenskej Scénickej žatve, určite bude mať čo ponúknuť a verím, že slovenskému publiku divadelne opäť vyrazí dych.

Pozorišni ansambl Kulpinskog kulturnometničkog centra „Zvolen“ izabrao je klasiku slovačkih pozornica, dramu Jozefa Gregora Tajovskog *Ženski zakon*. Režiju potpisuju Mihal Čiljak i kolektiv. Inscenirati „klasiku“ i nije tako jednostavno kao što se na prvi pogled čini. Težnja ansambla bila je da prenese originalni tekst u originalnom obliku na pozornicu, što pokazuju kostimi i likovno rešenje. Predstava koja je najavljivana i pisana kao komedija, ostaje van granica tog žanra. Nedostaje dramaturški rad koji bi tekst učinio aktuelnim, čime bi se postiglo sažimanje predstave. Glumci u nekim pasażima otkrivaju da nisu savladali tekst, što je u ovom slučaju (i ne samo u ovom) neophodan uslov za postizanje humora. Nije se desilo. Iz komedije kao da je nestala iskra, čemu u izrazitoj meri doprinosi neprekidno ponavljanje muzički reprodukovanih motiva koji predstavu nepotrebno razvlače. U glumačkim ostvarenjima ansambl može da se oceni pozitivno, možda je potrebno samo malo više rada na sažimanju scenske forme da bi se od *Ženskog zakona* napravio uspešni izlet u tajne ženske sujete, što je pogodna i večna tema.

„Pozorišni lovor“ je prilika za susretanja, negovanje kontakata među malim ostrvima na kojima žive vojvođanski Slovaci i zbog toga ova smotra ima i uvek će imati veliki značaj. Možda su promenljivo vreme ili svakodnevne brige učinili da na predstavama bude malo gledalaca, više od polovine gledališta uvek je bilo prazno (izuzetak je igra domaćeg ansambla u prostoru nalik areni). Možda je to situacija Slovaka u Staroj Pazovi koji čine manjinu u većinskom, srpskom stanovništvu. Uslove koje je organizator stvorio povremenim gostujućim predstavama u svakom slučaju zaslužuje priznanje i pohvalu. Možda bi trebalo promisliti kakvu formu dati otvaranju festivala, jer smo se iz XXI vratili u osamdesete godine prošlog veka, kada se mnogo vremena trošilo na govorancije koje su bile sastavni deo svakog društvenog događaja. Možda bi smotra ovakvog značaja u ceremonijalu otvaranja trebalo da drži korak s kvalitetnom vojvođanskom slovačkom produkcijom. Kad je u pitanju kvalitet, nije svaka godina ista. I u ocenjivanju je bilo kritika, što je verovatno zbog svesti o potencijalu koji nosi tradicija slovačkog vojvođanskog pozorišta. S druge strane, javno ocenjivanje pokazalo je da su ansamblu spremni ne samo da slušaju već i da čuju i reflektuju to što rade. Pozitivnoj oceni smotre doprinele su produkcije iz Bačkog Petrovca, Kovačice, a najviše domaći ansambl iz Stare Pazove. I ove godine potvrđen je visoki kredit slovačkog vojvođanskog pozorišta. Pobjednik smotre koji će reprezentovati Vojvodinu na slovačkoj Scenskoj žetvi, sigurno će imati šta da ponudi, a verujem da će slovačka publika opet ostati bez daha.

Záber z hosťujúceho predstavenia *Alica v zázračnej krajine*, Slovenské vojvodinské divadlo

DIDA 2011

17. ročník Divadelných inscenácií dolnozemskej autorov DIDA sa konal od 25. marca do 3. apríla 2011 na scéne Ochotníckeho divadla J. Čemana v Pivnici. Okrem siedmich domácich divadelných súborov súťažili na festivale aj súbory zo zahraničia: Slovenské divadlo Vertigo z Maďarska, Divadelný súbor Hviezdoslav zo Spišskej Novej Vsi ako víťaz prehliadky Palárikova Raková 2010 s inscenáciou *Koperdani - Odvrhnuté deti* a Detský divadelný súbor z Iloku (Chorvátsko). Uskutočnili sa aj dve sprievodné podujatia: *Vítanie jari s knihou a výstava obrazov Petra Valášeka*. Komisia v zložení Dr. Michal Týr, Vladimír Valentík a Zuzana Tárnociová najvyššie ohodnotila predstavenie Ochotníckeho divadla Janka Čemana z Pivnice s názvom *Kto sme? A sme vôbec?* autorky Kataríny Mišíkovej a režiséra Jána Kmečka. Tiež konštatovala, že 17. ročník sa niesol v znamení mladých divadelných súborov.

Predstavenie *Dlhý nos* v predvedení členov divadelnej odbočky Matice slovenskej v Iloku

Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov pomohol festivalu logisticky, pripravil a vydal farebný bulletin. Redakcia bulletinu v zložení Olga Čosićová, Vladimír Kolár, Viera Papová, Anna Struhárová a Katarína Mosnáková vypracovali najprv jeho koncepciu. Okrem úvodných statí, akými sú príhovory, pravidlá festivalu, správa posudzovacej komisie na rok 2010 a rubrika Medzi dvoma DIDA-mi zaradila redakcia do bulletinu aj rubriku *Novinárske riadky*, v ktorej si miesto našli zaujímavé úryvky o festivale zo správ uverejnených v domácich a zahraničných médiách. Nasledovala stručná prezentácia divadelných súborov a predstavení v rubrike *Slovko – dve o predstaveniach*, ktorá umožnila zoznámiť sa s obsahom festivalu v roku 2011 a zachytiť stav a repertoár každého divadelného súboru, ilustrovaný výstižnou farebnou fotografiou. Záver bulletinu patrilo sprievodným podujatiam, zoznamu členov jednotlivých komisií, podporovateľov, donátorov a sponzorov. Nechýbal ani program festivalu DIDA na rok 2011. Na titulnej strane bola uverejnená fotografia z víťazného predstavenia 16. ročníka. Grafickú úpravu a dizajn urobila Anna Maláková.

DIDA 2011.

DIDA, 17. smotra pozorišných inscenácií autora sa Donje zemlje održana je od 25. marta do 3. aprila 2011. na sceni Amaterskog pozorišta „Janko Čeman“ u Pivnicama. Pored sedam takmičarskih domaćih pozorišnih ansambala, festival je u program uvrstio i predstave iz inostranstva: Slovačko pozorište „Vertigo“ iz Mađarske, Pozorišni ansambl „Hviezdoslav“ pri MKC Spiška Nova Ves – pobjednik smotre „Palárikova Raková“ 2010. s predstavom *Koperdani - Odvrhnuté deti* i Dečji pozorišni ansambl iz Iloka (Hrvatska). U okviru festivala organizovane su i dve prateće manifestacije, Dobrodošlica proleću s knjigom i izložba slika Petra Valášeka. Stručni žiri u sastavu dr Mihal Tir, Vladimir Valenčik i Zuzana Tarnociova najveće priznanje dodelio je Amaterskom pozorištu „Janko Čeman“ i predstavi *Kto sme? A sme vôbec?* autorke Katarine Mišíkove u režiji Jana Kmečka. Žiri je konstatovao da je 17. smotra DIDA bila u znaku mladih, pošto je nastupilo nekoliko omladinskih pozorišnih ansambala.

Hosťujúci súbor Hviezdoslav pri MKC zo Spišskej Novej Vsi zo Slovenska

Kada je reč o ovoj manifestaciji, ZKVS je organizatoru pružio logističku podršku, pripremio je i izdao Bilten u punom koloru. Redakcija Biltene (Olga Čosić, Vladimir Kolar, Vjera Pap, Ana Struharova, Katarina Mosnak), najpre je poradila na njegovoj koncepciji. Pored uvodnih tekstova kao što su uvodna reč, pravila festivala, izveštaj žirija sa smotre u 2010. i rubrike „Između dve DIDE“, redakcija je u Bilten uvrstila i rubriku „Novinarski odlomci“, u kojoj su mesto našli zanimljivi odlomci o festivalu objavljeni u domaćim i inostranim medijima. U produžetku su objavljivani tekstovi o pozorišnim ansablama i njihovim predstavama. Tako je rubrika „Reč-dve o predstavama“ omogućila da se čitaoci upoznaju sa sadržajem smotre u 2011. i ostavila zapis o stanju i repertoaru svakog ansambla – učesnika smotre, koji je prikazan i odgovarajućom fotografijom. Na kraju Biltene našla su se propratna dešavanja, popis članova pojedinih komisija, pokrovitelji i sponzori manifestacije. Nije nedostajao ni program festivala DIDA 2011. Na naslovnoj strani, u grafičkom dizajnu Ane Maljehove, objavljena je fotografija pobjednika 16. smotre.

Praksa izdavanja Biltene pokazala se obostrano korisna, jer ZKVS tako obavlja svoju dokumentacionu delatnost, a manifestaciji pruža značajnu podršku i pomak u kvalitetu događaja.

4I. FOLKLÓRNY FESTIVAL TANCUJ, TANCUJ...

Najmasovejšie podujatie vojvodinských Slovákov *Folklórny festival Tancuj, tancuj...* sa v roku 2011 konal 28. mája vo Vojlovici. Na dvoch koncertoch tanečných skupín vystúpilo 19 domácich folklórnych súborov a 6 hosťujúcich súborov z nášho štátu a zo zahraničia. Koncert speváckych skupín, zborov a orchestrov predstavil ochotnícku činnosť štyroch ľudových orchestrov a dvadsiatich šiestich mužských, ženských, chlapčenských či dievčenských speváckych skupín. Organizátor festivalu SKOS Detvan pripravil aj sprievodné podujatia: početné výstavy, etnojarmok a i. Komisia pre súťaž tancov v zložení Zuzana Drugová, Márie Miškovícová a Dejan Trifunović udelila prvú cenu KOS-u Jednota Hložany za výkon a choreografiu Jaroslava Krišku pod názvom *Priadky*. Výkony orchestrov a speváckych skupín hodnotila odborná porota v zložení Juraj Ferík, Jarmila Juricová Stupavská a Adriana Jarolinová. Prvú cenu za spev získala Ženská spevácka skupina SKUS-u hrdinu Janka Čmelika zo Starej Pazovy. V kategórii orchestrov bol ako najlepší vyhlásený orchester Rosička Domu kultúry 3. októbra z Kovačice.

4I. FESTIVAL SLOVAČKOG FOLKLORA „TANCUJ, TANCUJ...”

Najveća manifestacija vojvođanskih Slovaka „Tancuj, tancuj...” u 2011. održana je 28. maja u Vojlovici/Pančevu. U okviru dva koncerta folklornih ansambala nastupilo je 19 domaćih ansambala i 6 gostujućih iz zemlje i inostranstva. Koncert pevačkih grupa, horova i orkestara predstavio je delatnost četiri narodna orkestra i 26 muških, ženskih, momačkih i devojačkih pevačkih grupa. Organizator 41. festivala slovačkog folklora „Tancuj, tancuj...” SKPD „Đetvan”, pripremio je i prpratne manifestacije kao što su brojne izložbe, etnovašar i dr. Stručni žiri u sastavu Zuzana Drugova, Marija Miškovícová i Dejan Trifunović pobednikom festivala proglasio je KPD „Jedinstvo” iz Gložana, koji je izveo koreografiju *Prelo* autora Jaroslava Kriške. Izvođenje orkestara i pevačkih grupa pratio je žiri u sastavu Juraj Ferík, Jarmila Juricová Stupavská i Adriana Jarolinová. Prvu nagradu za pevanje dobila je Ženska pevačka grupa SKUD-a „Heroj Janko Čmelik” iz Stare Pazove, dok je u kategoriji orkestara za najbolji proglašen orkestar „Rosička” koji je aktivan pri Domu kulture „3. oktobar” u Kovačici.

Súbor z Hriňovej zo Slovenska na 41. folklórnom festivale Tancuj, tancuj... vo Vojlovici

Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov pripravil pre festival propagačný materiál ako plagáty, bilbordy, pútače, pozvánky a priepustky. Pripravili sme moderný, farebný, graficky pútavý a obsahovo nasýtený Informátor, v ktorom okrem bežných údajov sú uverejnené aj krátke texty o každom súbore, ilustrované výstižným materiálom. Bulletin pripravili Katarína Mosnáková, Mária Pavlovová Čániová a Anna Struhárová, o dizajn celkového propagačného materiálu sa postarala Anna Maľachová.

Okrem toho sme uverejnili na portáli Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov dotazník v elektronickej forme, ktorý pripravila komisia pre zveľaďovanie festivalov a kultúrnych podujatí Výboru pre kultúru NRSNM pod vedením Kataríny Mosnákovej. Prostredníctvom dotazníka sa urobil prieskum verejnej mienky o festivale *Tancuj, tancuj...* Priniesol mnoho zaujímavých výsledkov, názorov, konkrétnych návrhov, ale aj kritických pripomienok na obsahovú stránku festivalu. Vďaka tejto ankeste sme pripravili evaluáciu festivalu, z ktorej budú môcť organizátori nasledujúcich ročníkov čerpať, aby mohli pripraviť kvalitnejší a pre verejnosť pútavejší program Folklórneho festivalu Tancuj, tancuj.... Prieskum verejnej mienky, ktorý tu publikujeme, zrealizoval Ivan Bagľaš.

Radi poboljšanja kvaliteta ove manifestacije, ZKVS je u 2011. godini pripremio propagandni materijal – plakate, bilborde, pozivnice i propusnice. Prevashodno smo pažnju posvetili pripremi modernog, atraktivnog i sadržajem relevantnog Informatora u kojem su se, pored uobičajenih informacija, našli i kratki tekstovi o svakom ansamblu-učesniku, ilustrovani odgovarajućim fotografijama. Redakcija Biltena radila je u sastavu Katarina Mosnak, Marija Pavlov Čanji i Ana Struhar, dok se za dizajn propagandnog materijala pobrinula Ana Maljah.

Na portalu Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka za širu javnost bio je dostupan upitnik u elektronskoj formi, koji je pripremila Komisija za unapređivanje festivala i kulturnih manifestacija Odbora za kulturu NRSNM, pod rukovodstvom Katarine Mosnak, što je bila osnova za proučavanje javnog mnjenja o festivalu „Tancuj, tancuj...”. Istraživanje je donelo mnogo zanimljivih mišljenja, konkretnih predloga i kritika sadržaja festivala. Anketa je omogućila da se napravi evaluacija festivala, koja bi budućim organizatorima mogla da bude smernica za realizaciju uvek boljeg i javnosti primamljivijeg festivala folklornih igara.

ANALÝZA VÝSLEDKOV PRIESKUMU VEREJNEJ MIENKY O FOLKLÓRNOM FESTIVALE TANCUJ, TANCUJ....

Ivan Bagľaš

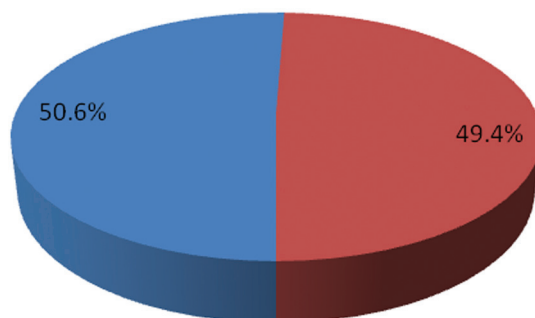
Cieľom tohto terénneho výskumu bolo analyzovať verejnú mienku populácie, ktorá sa zúčastnila na 41. folklórnom festivale *Tancuj, tancuj...* vo Vojlovici v roku 2011, ako aj zistiť mieru spokojnosti s jednotlivými aspektmi programu. Ďalej sme zmapovali názory, postoje a konkrétne návrhy respondentov. Dotazník vychádza zo zásad kombinácie osvedčených kvantitatívnych metód a deskriptívnych vlastností kvalitatívnych metód, čo umožňuje robiť seriózne závery a dávať konkrétne návrhy a pripomienky. Uvádzame tu štruktúru a demografické charakteristiky respondentov.

DEMOGRAFICKÉ VLASTNOSTI RESPONDENTOV

Na výskume sa zúčastnilo 164 respondentov, z toho 83 mužov (percentuálne 50,6%) a 81 žien (percentuálne 49,4%).

Pohlavie

■ muži ■ ženy

Grafikon 1. Distribúcia respondentov podľa pohlavia
Dotazník vyplnilo 123 účastníkov (percentuálne 75%) a 41 návštevníkov (percentuálne 25%).

ANALIZA REZULTATA ISPITIVANJA JAVNOG MNJENJA O FOLKLORNOM FESTIVALU TANCUJ, TANCUJ...

izveo je Ivan Bagljaš.

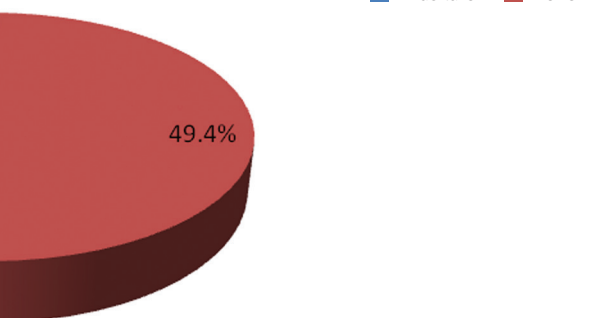
Cilj ovog istraživanja je analiza javnog mnjenja o 41. folklornom festivalu „Tancuj, tancuj...“, koji je održan u Vojlovici 2011. I utvrđivanje stepena zadovoljstva pojedinim aspektima programskih sadržaja. Sledeći cilj je mapiranje stavova, mišljenja i konkretnih predloga ispitanika. Upitnik koji je primenjen u ovom istraživanju koncipiran je na kombinaciji proverenih kvantitativnih i deskriptivnih kvalitativnih tehnika, iz kojih proizlazi mogućnost davanja konkretnih predloga i mišljenja (vidi upitnik u prilogu). U daljem tekstu navodimo strukturu i demografske karakteristike ispitanika.

DEMOGRAFSKE KARAKTERISTIKE ISPITANIKA

U istraživanju je učestvovalo 164 ispitanika. Od toga 83 osobe muškog pola (50,6%) i 81 ženskog (49,4%).

Pol

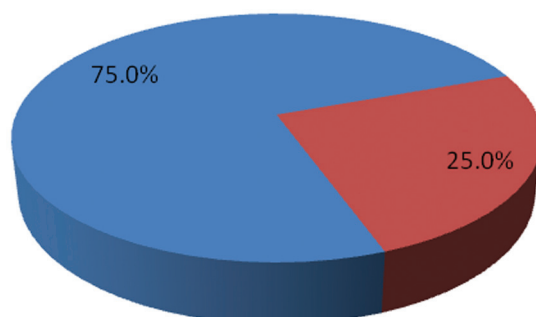
■ muškarci ■ žene

Grafikon 1. Distribucija ispitanika na osnovu pola
Upitnik je popunilo 123 učesnika (75%) i 41 posetilac (25%).

Účel návštevy festivalu

■ účastník ■ návštěvník

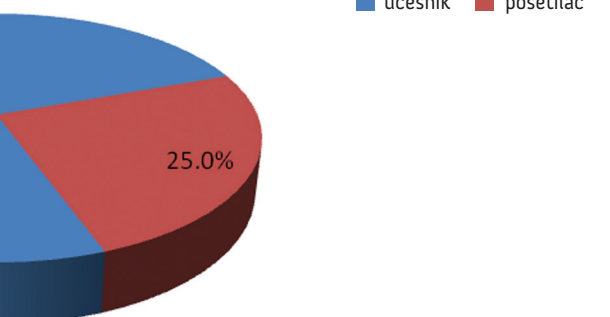

Grafikon 2. Distribúcia respondentov podľa účelu návštevy festivalu

Respondenti boli následne rozdelení do vekových kategórii (grafikon 3) a každá obsahuje nasledovný počet respondentov: 14 – 20 rokov (50 respondentov), 21 – 30 rokov (56 respondentov), 31 – 40 rokov (24 respondentov), 41 – 50 rokov (14 respondentov), 51 – 60 rokov (15 respondentov) a kategória od 61 rokov a vyššie (5 respondentov).

Svrha posete festivala

■ učesnik ■ posetilac

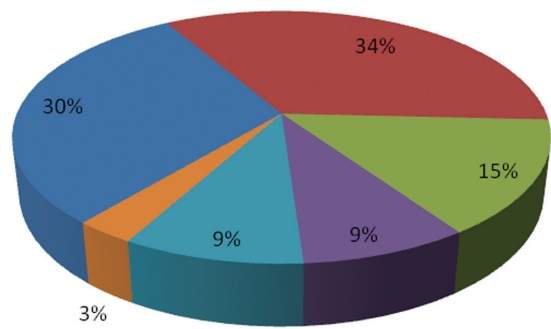

Grafikon 2. Distribucija ispitanika na osnovu svrhe posete festivala

Ispitanici su naknadno bili podeljeni u starosne kategorije (grafikon 3), od kojih svaka sadrži sledeći broj ispitanika: 14–20 godina (50 ispitanika), 21–30 godina (56 ispitanika), 31–40 godina (24 ispitanika), 41–50 godina (14 ispitanika), 51–60 godina (15 ispitanika) i kategorija od 61. godine nadalje (5 ispitanika).

Vekové kateórie

- 14-20 rokov
- 21-30 rokov
- 31-40 rokov
- 41-50 rokov
- 51-60 rokov
- 61-... rokov

Starosne kategorije

- 14-20 godina
- 21-30 godina
- 31-40 godina
- 41-50 godina
- 51-60 godina
- 61-... godina

Grafikon 3. Distribúcia respondentov podľa vekových kategórii

Grafikon 3. Distribucija ispitanika na osnovu starosne kategorije

MEDIÁLNA PROPAGÁCIA

41. Festival slovačkog folklora

“Tancuj, tancuj”

28. maj 2011.

Vojlovica - Pančevo

Spokojnosť s mediálnou propagáciou respondenti mohli vyjadriť vyznačením čísla na päťbodovej Likertovej škále, pričom čísla mali nasledovný význam:

1 – veľmi nespokojný/á

2 – nespokojný/á

3 – ani spokojný/á, ani nespokojný/á

4 – spokojný/á

5 – veľmi spokojný/á

V tabuľke č. 1 uvádzame aritmetický priemer odpovedí rozdelených podľa pohlavia a účelu návštevy. Políčka vyznačené žltou farbou (Noviny a časopisy * Pohlavie) znamenajú, že aplikácia štatistickej metódy T – test pre nezávislé vzorky nám ukázala na významný rozdiel v spokojnosti s mediálnou propagáciou prostredníctvom novín a časopisov vzhľadom na pohlavie. Číže: ženská populácia podstatne vyššie ocenila mediálnu propagáciu v porovnaní s mužmi (pozri grafikon 4).

	Pohlavie Pol		Účel návštevy Svrha posete	
	muži muškarci	ženy žene	účastník učesnik	návštevník posetilac
Rozhlas Radio	3.82	3.55	3.64	3.83
Televízia Televizija	3.61	3.68	3.55	3.90
Noviny a časopisy Novine i časopisi	3.51	3.90	3.72	3.53
Internet Internet	3.69	3.78	3.72	3.60
nevyjadrilo sa: nije se izjasnilo:	11	23	23	11

Tabuľka 1. Spokojnosť s mediálnou propagáciou podľa pohlavia a účelu návštevy

Svoje (ne)zadovoljstvo medijskom reklamom ispitanici su izražavali obeležavanjem broja na petostepenoj Likertovoj skali, pri čemu brojevi imaju sledeća značenja:

1 – vrlo nezadovoljan/a

2 – nezadovoljan/a

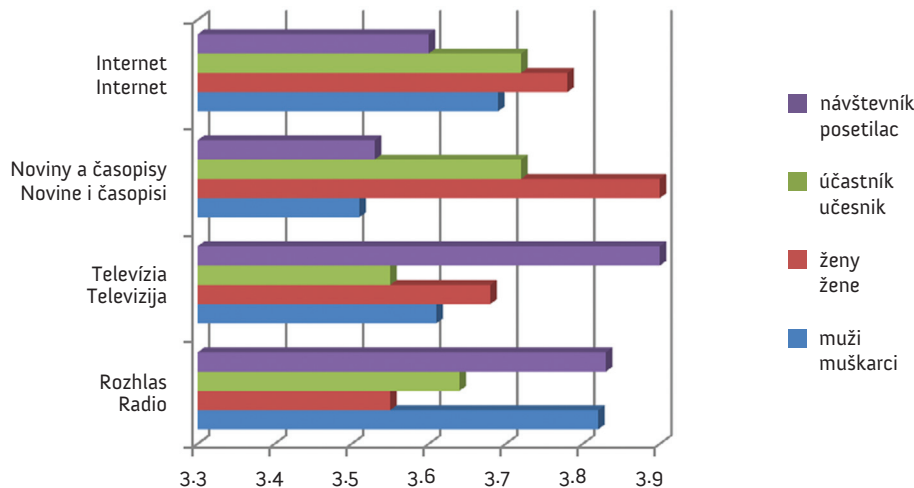
3 – ni zadovoljan/a, ni nezadovoljan/a

4 – zadovoljan/a

5 – vrlo zadovoljan/a

U tabeli 1 navodimo aritmetičke sredine odgovora podeljenih na osnovu pola i svrhe posete festivala. Polja obeležena žutom bojom (Novine i časopisi * Pol), znače da je primena statističke metode T-test za nezavisne uzorke pokazala da postoje značajne razlike u zadovoljstvu medijskom reklamom putem novina i časopisa s obzirom na polnu pripadnost. Drugim rečima, žene su znatno zadovoljnije medijskom reklamom u odnosu na muškarce (vidi grafikon 4).

Tabela 1. Zadovoljstvo medijskom reklamom na osnovu pola i svrhe posete fesivala

Grafikon 4. Spokojnosť s mediálnou propagáciou podľa pohlavia a účelu návštevy

V tabuľke č. 2 uvádzame aritmetické stredy odpovedí respondentov podľa zaradenosti do určitej vekovej kategórie. Graficky znázornenú spokojnosť s jednotlivými spôsobmi mediálnej propagácie vzhľadom na vekovú štruktúru uvádzame v grafíkone č. 5.

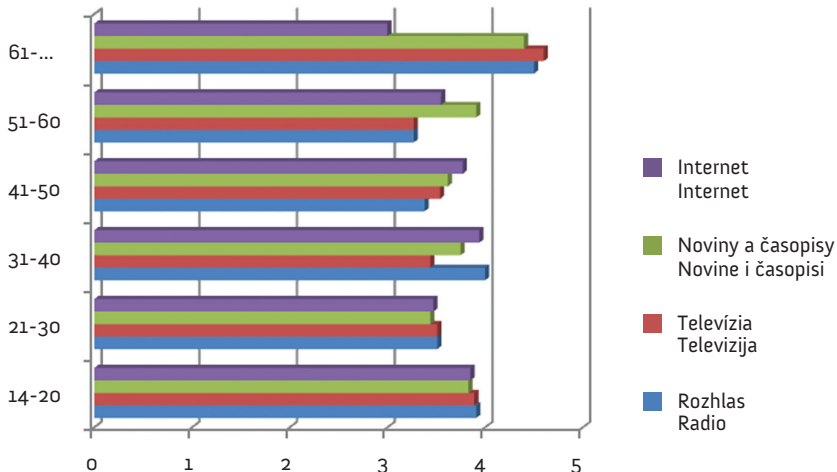
Grafikon 4. Zadovoljstvo medijskom reklamom na osnovu pola i svrhe posete fesivala

U tabeli 2 navodimo aritmetičke sredine odgovora ispitanika na osnovu pripadnosti određenoj starosnoj kategoriji. Grafički prikazano zadovoljstvo pojedinim načinima medijske reklame navodimo u grafikonu 5.

	Vek Starost					
	14 - 20	21 - 30	31 - 40	41 - 50	51 - 60	61 - ...
Rozhlas Radio	3.91	3.51	4.00	3.38	3.27	4.50
Televízia Televizija	3.89	3.51	3.44	3.54	3.27	4.60
Noviny a časopisy Novine i časopisi	3.83	3.44	3.75	3.62	3.91	4.40
Internet Internet	3.85	3.47	3.94	3.77	3.55	3.00
nevyjadrilo sa: nije se izjasnilo:	4	13	8	1	4	4

Tabuľka 2. Spokojnosť s mediálnou propagáciou podľa vekových kategórií

Tabela 2. Zadovoljstvo medijskom reklamom na osnovu starosne strukture

Grafikon 5. Spokojnosť s mediálnou propagáciou podľa vekovej štruktúry

Grafikon 5. Zadovoljstvo medijskom reklamom na osnovu starosne strukture

DISKUSIA K MEDIÁLNEJ PROPAGÁCII

Z kvantitatívnej analýzy odpovedí 130 respondentov (nevyjadrilo sa 34 ľudí) zisťujeme pomernú (aritmetický priemer okolo 4) až nadmernú spokojnosť (najstaršia veková kategória) s mediálnou propagáciou. Najvyššie ocenený bol rozhlas, potom televízia, ďalej nasledovali noviny a časopisy a potom internet. Aritmetické stredy (v pokračujúcom texte len AS) všetkých druhov propagácie sú navzájom dosť blízke

DISKUSIJA O MEDIJSKOJ REKLAMI

Iz kvalitativne analize odgovora 130 ispitanika (nije se izjasnilo 34) beležimo prosečno (aritmetička sredina oko 4) i natprosečno zadovoljstvo (nastarija starosna kategorija) medijskom reklamom. Najbolje je ocenjen radio, zatim televizija, a slede novine, časopisi i internet. Aritmetičke sredine (u daljem tekstu AS) svih vrsta reklame međusobno su bliske, te nisku ocenu interneta možemo obrazložiti

a najnižšiu známku pre internet, čiže web môžeme odôvodniť nízkou známku v najstaršej vekovej kategórii, kde len jeden respondent vyjadril svoju mienku a ktorého odpoveď sa technicky považuje za AS.

Kvalitatívna analýza posudkov a názorov nás presvedčila o spokojnosti s mediálnou propagáciou, o ktorej sa pozitívne zmienilo 59 osôb v porovnaní s dvoma respondentmi, ktorí vyjadrili nespokojnosť. Konkrétne návrhy sa týkajú intenzívnejšej propagácie prostredníctvom televízie a zapájania mediálneho verejného servisu RTS, ako aj propagácie v zahraničí – konkrétne na Slovensku a v Českej republike. Respondenti žiadajú aj priame televízne vysielanie. Pripomienky boli adresované aj na nedostatok plagátov, ktoré boli vylepené po dedinách a mestách. Ďalší návrh bol, aby sa každoročne posielala verejná výzva na účasť na festivale všetkým základným školám s vyučovacím jazykom slovenským. Veľmi zaujímavý návrh ohľadom moderných spôsobov komunikácie sa týka vypracovania webovej stránky festivalu, kde by všetci záujemcovia počas celého roka mali prístup k informáciám o festivale Tancuj, tancuj..., ako aj o rôznych multimediálnych témach, ktoré sú obľúbené. Ďalší z návrhov na zlepšenie propagácie bola „promócia“ piva, kde by veľké a úspešné domáce spoločnosti robili reklamu festivalu v širokej verejnosti, nielen slovenskej.

PROPAGAČNÝ MATERIÁL

Respondenti boli spokojní najmä s jeho dizajnom, kreativitou a využitím rovnakých motívov v rôznych formách (plagát, leták, informátor, priepustka a reklama). Najväčšie ohodnotenie získal informátor, v ktorom bolo veľa zaujímavých a osožných údajov o každom folklórnom kolektíve ako aj mapka na letáku, ktorá prehľadne a zrozumiteľne informovala účastníkov, kde sa jednotlivé akcie programu uskutočňujú. Ďalej respondenti naznačili, že aj javisko mohlo byť urobené podľa motívov propagačného materiálu a že by sa v budúcnosti takýto materiál mal spracovať podľa štruktúry prostredia, v ktorom sa festival bude konať. Niekoľko kritických poznámok bolo k priepustkám, ktoré sa nedali pripnúť, a niektorí jednotlivci vyjadrili nespokojnosť s nedostatkom propagačného materiálu.

NOVÁ KONCEPCIA PORADIA PROGRAMOV FESTIVALU

Pozitívnu mienku o novej koncepcii poradia koncertov vyjadrilo 61 respondentov. Trom osobám sa nová koncepcia nepáči. Jeden návrh sa týkal presunutia „defilé“ na koniec festivalu a podľa ďalšieho návrhu by účastníci, ktorí žijú ďaleko od miesta konania festivalu, mali vystupovať buď na začiatku, alebo čo najskôr.

Sedemdesiat sukien mala je pivnícká choreografia, ktorá na ukážku odznela aj v slávnostnom defilé

niskom ocenením u najstaršej starostnej skupiny, kde je samo jeden ispitanik izrazilo svoje mišljenje, a čiji odgovor se smatra AS.

Kvalitativna analiza stavova i mišljenja potvrdila je zadovoljstvo medijskom reklamom o kojoj se pozitivno izjasnilo 59 ispitanika, nasuprot dva ispitanika koji su izrazili nezadovoljstvo. Konkretni predlozi tiču se intenzivnije reklame putem televizije i uključivanja Medijskog javnog servisa Srbije (RTS), kao i reklamiranja u inostranstvu – konkretno u Republici Slovačkoj i Republici Češkoj. Ispitanici su izrazili želju i za direktnim televizijskim prenosom. Primedbe su bile adresirane i na nedostatak plakata koje su bile zalepljene u mestima gde žive Slovaci. Jedan od predloga je da se javni poziv ubuduće šalje svim osnovnim školama koje u nastavi koriste slovački jezik. Vrlo zanimljiv predlog koji se tiče modernog načina komunikacije jeste izrada web stranice festivala, gde bi učesnici i potencijalni posetioci tokom cele godine imali pristup važnim informacijama o festivalu „Tancuj, tancuj...“ i zanimljivim multimedijalnim sadržajima. Jedan predlog poboljšanja reklamiranja festivala bio je i promocija piva, a velike i uspešne domaće kompanije sigurno bi pozicionirale festival u svest šire javnosti, a ne samo Slovaka.

REKLAMNI MATERIJAL

Ispitanici su naročito hvalili dizajn festivala, kreativnost i korišćenje identičnih motiva u različitim formama reklamnog materijala (plakat, letak, informator, propusnica i TV reklama). Najveće oduševljenje izazvao je Informator sa brojnim zanimljivim i korisnim informacijama o svakom folklornom ansamblu-učesniku i mapa na letku koja je pregledno i jasno usmeravala učesnike na mesta gde se nalaze određeni programski sadržaji festivala. Ispitanici su sugerisali da je i bina mogla da sadrži iste motive koji su se našli na reklamnom materijalu, kao i da bi ovakav materijal ubuduće trebalo da bude kreiran na osnovu karakteristika sredine u kojoj se festival održava. Nekoliko kritika bilo je upućeno i na račun propusnica koje nisu mogle da se prikače i na količinu reklamnog materijala.

NOVA KONCEPCIJA REDOSLEDA PROGRAMA FESTIVALA

Pozitivno mišljenje o novoj koncepciji redosleda održavanja festivala izrazio je 61 ispitanik, dok su tri osobe rekly da im se nova koncepcija ne dopada. Jedan predlog odnosio se na pomeranje defilea na sam kraj, a drugi predlog je da bi učesnici koji žive daleko od mesta održavanja festivala trebalo da nastupe ako ne na početku, onda što pre.

V sprievode nechýbali ani Jánošíčania a ich choreografia V Jánošíku jest tri díouke ľaľuja, ľaľuja

RÉŽIA A UMELECKÁ REALIZÁCIA PROGRAMU

Jeden respondent sa negatívne zmienil o réžii programu na rozdiel od štyridsiaticich štyroch respondentov, ktorí ju pokladajú za osviežujúcu a pozitívnu zmenu. Podľa niektorých z nich však treba dávať pozor na úroveň a kvalitu hercov, ale zároveň si pochvalujú, že na prvýkrát to bolo výnimočne a zaujímavé. Iní respondenti zase pokladajú réžiu a umeleckú realizáciu programov na tohtoročnom festivale za kópiu festivalov na Slovensku a zdôrazňujú, aby sa dôraz kládol na originalitu a čerpanie inšpirácií a materiálov z nášho vojvodinského prostredia.

TANEČNÉ KONCERTY

V tabuľke č. 3 uvádzame aritmetický priemer odpovedí na spokojnosť respondentov s jednotlivými aspektmi tanečného programu, rozdelených podľa pohlavia a účelu návštevy. Políčka vyznačené žltou farbou (Zaujímavosť programu * Účel návštevy) znamenajú, že aplikácia štatistickej metódy T – test pre nezávislé vzorky nám poukázala na štatisticky dôležitý rozdiel v spokojnosti so zaujímavosťou programu tanečných koncertov vzhľadom na účel návštevy. Číže: návštevníci oveľa vyššie oceňujú zaujímavosť programu tanečných koncertov v porovnaní s účastníkmi festivalu (pozri grafikon 6).

	Pohlavie pol		Účel návštevy svrha posete	
	muži	Ženy	účastník	návštevník
Zaujímavosť programu Zanimlivosť programa	4.03	4.25	4.05	4.42
Scénografia javiska Scenografija bine	3.52	3.63	3.51	3.70
Kvalita zvuku Kvalitet zvuka	4.15	3.88	3.9	4.26
Všeobecná kvalita vystupujúcich Opšti kvalitet izvođača	4.00	3.97	3.97	3.97
Réžia programu Réžija programa	3.78	3.78	3.68	4.00
Moderátori Voditelji	4.08	4.19	4.05	4.34
nevyjadrilo sa: nije se izjasnilo:	7	5	10	2

Tabuľka 3. Spokojnosť s tanečnými koncertmi podľa pohlavia a účelu návštevy

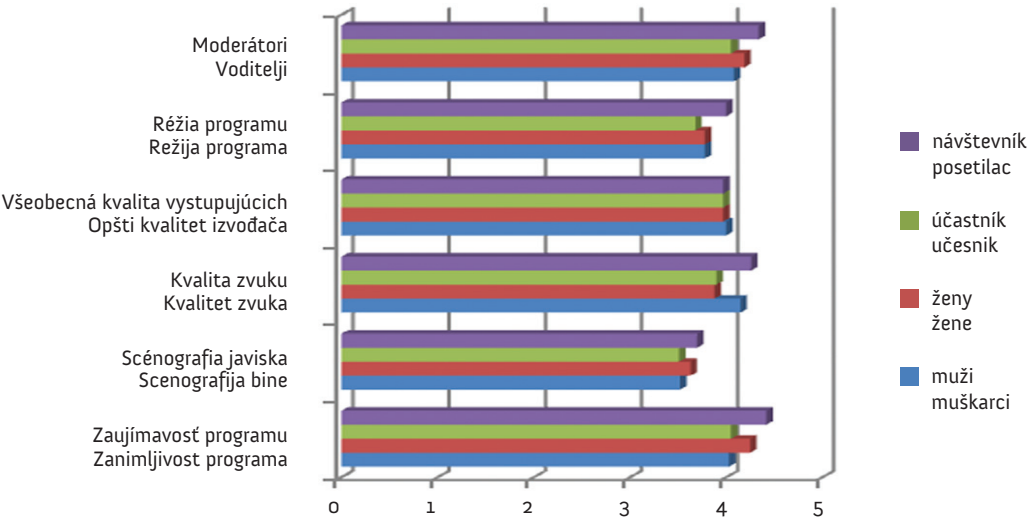
REŽIJA I UMETNIČKA REALIZACIJA PROGRAMA

Jedan ispitanik negativno se izrazio o režiji programa, za razliku od 44 ispitanika koji je vide kao osvežavajuću i pozitivnu promenu. Ipak, i oni koji hvale smatraju da bi ubuduće trebalo obratiti pažnju na kvalitet glumaca, ali misle da je prvi put bilo izuzetno dobro i zanimljivo. Pojedini ispitanici smatraju da je režija i umetnička realizacija programa ovogodišnjeg festivala kopija pojednih festivala u Republici Slovačkoj i sugerišu stavljanje akcenta na originalnost i eksploataciju materijala iz vojvođanske sredine.

KONCERTI NARODNIH IGARA

U tabeli 3 navodimo aritmetičku sredinu odgovora o (ne)zadovoljstvu ispitanika pojedinim aspektima igračkog programa s obzirom na pol i svrhu posete festivala. Polja obeležena žutom bojom (Zanimljivost programa * Svrha posete) znače da primena statističke metode T-test za nezavisne uzorke pokazuje da postoje značajne razlike u zadovoljstvu programom igračkih koncerata s obzirom na svrhu posete. Drugim rečima, posetioci znatno više ocenjuju zanimljivost programa igračkih koncerata u poređenju s učesnicima festivala (vidi grafikon 6).

Tabela 3. Zadovoljstvo igračkim koncertima na osnovu pola i svrhe posete

Grafikon 6. Spokojnosť s tanečnými koncertmi podľa pohlavia a účelu návštevy

V tabuľke č. 4 uvádzame AS odpovedí respondentov podľa zaradenosti do určitej vekovej kategórie. Graficky znázornenú spokojnosť s tanečnými koncertmi vzhľadom na vekovú štruktúru podávame v grafikone č. 7.

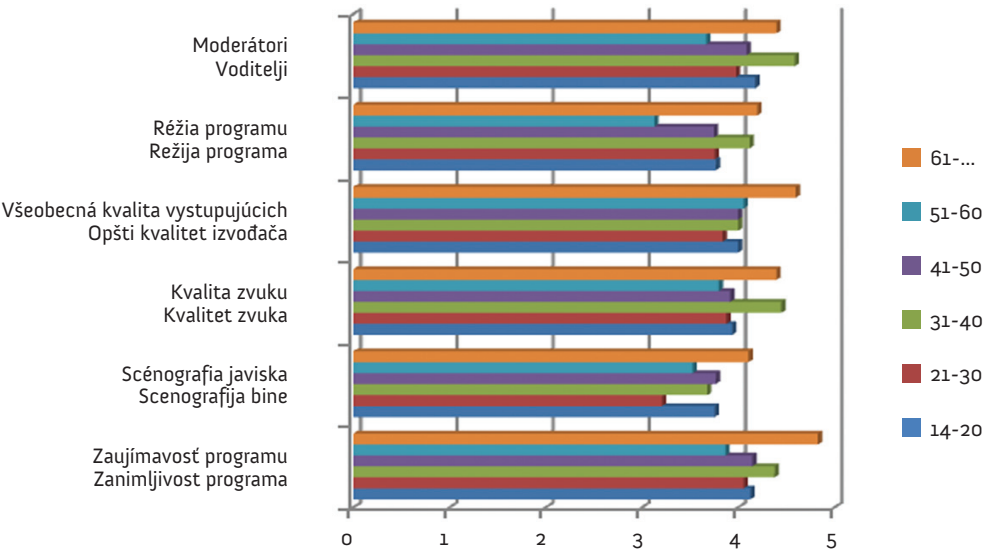
Grafikon 6. Zadovoljstvo igračkim koncertima na osnovu pola i svrhe posete

U tabeli 4 navodi se AS odgovora ispitanika na osnovu pripadnosti određenoj starosnoj kategoriji. Grafički prikaz zadovoljstva igračkim koncertima s obzirom na starosnu kategoriju može se videti u grafikonu 7.

	Vek Starost					
	14 – 20	21 – 30	31 – 40	41 – 50	51 – 60	61 – ...
Zaujímavosť programu Zanimlivosť programa	4.13	4.06	4.38	4.15	3.87	4.83
Scénografia javiska Scenografiajja bine	3.76	3.21	3.68	3.77	3.53	4.11
Kvalita zvuku Kvalitet zvuka	3.94	3.88	4.45	3.92	3.80	4.40
Všeobecná kvalita vystupujúcich Opšti kvalitet izvođača	4.00	3.84	4.00	4.00	4.06	4.60
Réžia programu Režija programa	3.77	3.76	4.12	3.75	3.13	4.20
Moderátori Voditelji	4.18	3.98	4.59	4.09	3.67	4.40
nevyjadrilo sa: nije se izjasnilo:	3	6	2	1	0	0

Tabuľka 4. Spokojnosť s tanečnými koncertmi podľa vekových kategórií

Tabela 4. Zadovoljstvo igrackim koncertima na osnovu starosnih kategorija

Grafikon 7. Spokojnosť s tanečnými koncertmi podľa vekových kategórií

Grafikon 7. Zadovoljstvo igrackim koncertima na osnovu starosnih kategorija

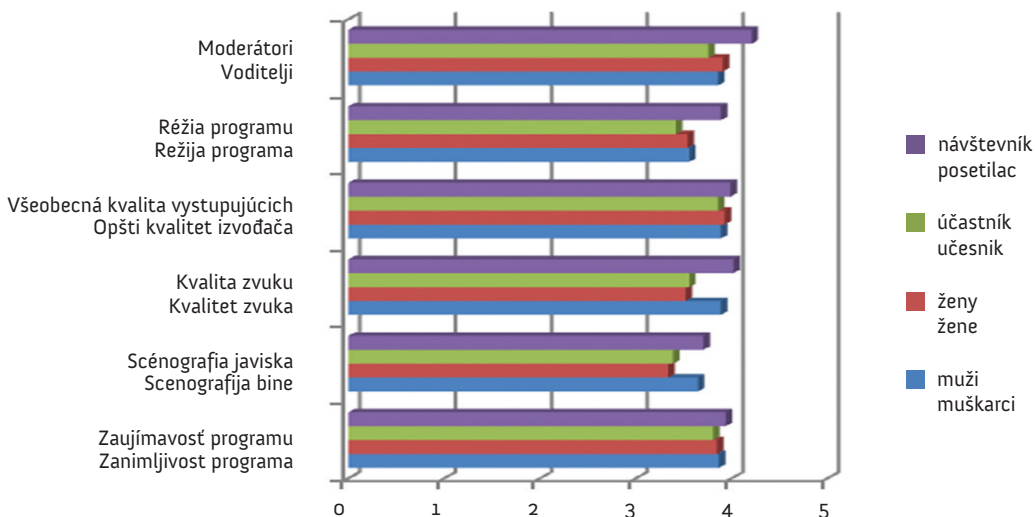
KONCERT SPEVÁCKYCH SKUPÍN A ORCHESTROV

V tabuľke č. 5 uvádzame aritmetický priemer odpovedí na spokojnosť respondentov s jednotlivými aspektmi programu speváckych skupín a orchestrov rozdelených podľa pohlavia a účelu návštevy. Políčka vyznačené žltou farbou (Kvalita zvuku * Účel návštevy), (Réžia programu * Účel návštevy) a (Moderátori * Účel návštevy) znamenajú, že aplikácia štatistickej metódy T – test pre nezávislé vzorky nám poukázala na štatisticky významný rozdiel v spokojnosti so spomenutými aspektmi vzhľadom na účel návštevy. Číže: návštevníci v porovnaní s účastníkmi festivalu oveľa vyššie oceňujú kvalitu zvuku, réžiu programu a moderátorov koncertov speváckych skupín a orchestrov (pozri grafikon 8).

	Pohlavie pol		Účel návštevy svrha posete	
	muži	ženy	účastník	návštevník
Zaujímavosť programu Zanimlivosť programa	3.87	3.85	3.81	3.94
Scénografia javiska Scenografiajja bine	3.65	3.34	3.39	3.71
Kvalita zvuku Kvalitet zvuka	3.89	3.52	3.56	4.02
Všeobecná kvalita vystupujúcich Opšti kvalitet izvođača	3.89	3.93	3.86	3.99
Réžia programu Režija programa	3.56	3.54	3.42	3.89
Moderátori Voditelji	3.86	3.91	3.76	4.21
nevyjadrilo sa: nije se izjasnilo:	17	5	17	5

Tabuľka 5. Spokojnosť s koncertmi speváckych skupín a orchestrov podľa pohlavia a účelu návštevy

Tabela 5. Zadovoljstvo koncertima pevačkih grupa i orkestara s obzirom na pol i svrhu posete

Grafikon 8. Spokojnosť s koncertmi speváckych skupín a orchestrov podľa pohlavia a účelu návštevy

V tabuľke č. 6 uvádzame AS odpovedí respondentov podľa zaradenosti do určitej vekovej kategórie. Graficky znázornenú spokojnosť s koncertmi speváckych skupín a orchestrov vzhľadom na vekovú štruktúru uvádzame v grafikone č. 9.

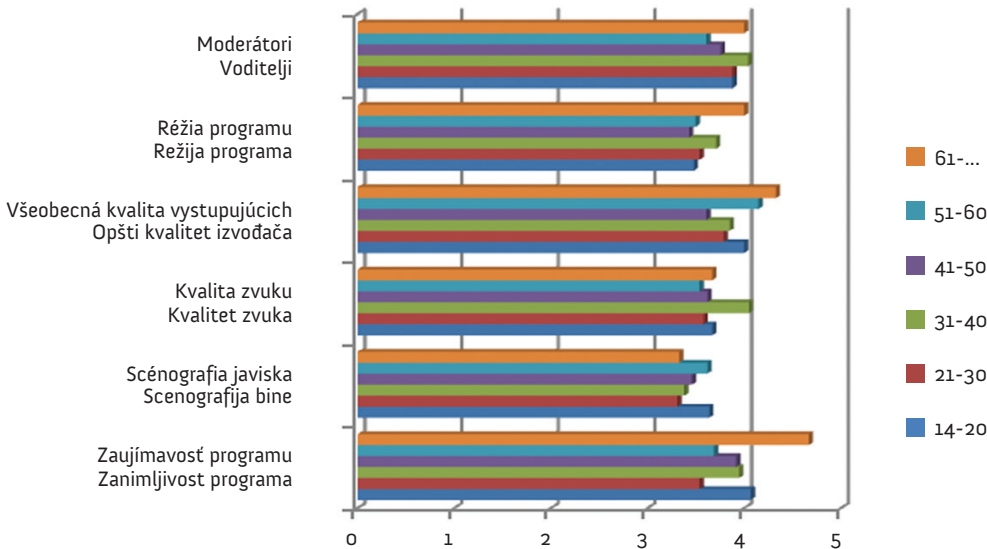
	Vek Starost					
	14 – 20	21 – 30	31 – 40	41 – 50	51 – 60	61 – ...
Zaujímavosť programu Zanimljivost programa	4.07	3.54	3.95	3.92	3.69	4.67
Scénografia javiska Scenografija bine	3.64	3.31	3.38	3.46	3.62	3.33
Kvalita zvuku Kvalitet zvuka	3.67	3.58	4.05	3.62	3.54	3.67
Všeobecná kvalita vystupujúcich Opšti kvalitet izvođača	4	3.79	3.85	3.61	4.15	4.33
Réžia programu Režija programa	3.48	3.54	3.71	3.43	3.5	4
Moderatori Voditelji	3.88	3.88	4.04	3.76	3.61	4
nevyjadrilo sa: nije se izjasnilo:	4	10	3	1	2	2

Tabuľka 6. Spokojnosť s koncertmi speváckych skupín a orchestrov podľa vekových kategórií

Grafikon 8. Zadovoljstvo koncertima pevačkih grupa i orkestara s obzirom na pol i svrhu posete

U tabeli 6 navodimo AS odgovora ispitanika na osnovu pripadnosti određenoj starosnoj kategoriji. Grafički prikaz zadovoljstva koncertima pevačkih grupa i orkestara s obzirom na starosnu kategoriju može se videti u grafikonu 9.

Tabela 6. Zadovoljstvo koncertima pevačkih grupa i orkestara s obzirom na starosnu strukturu

Grafikon 9. Spokojnosť s koncertmi speváckych skupín a orchestrov podľa štruktúry vekových kategórií

Grafikon 9. Zadovoljstvo koncertima pevačkih grupa i orkestara s obzirom na starosnu strukturu

DISKUSIA K TANEČNÉMU KONCERTU A KONCERTU SPEVÁCKYCH SKUPÍN A ORCHESTROV

DISKUSIJA O KONCERTU NARODNIH IGARA I KONCERTU PEVAČKIH GRUPA I ORKESTARA

Z kvantitatívnej analýzy odpovedí 152 respondentov (nevyjadrilo sa 12 ľudí), ktorí sa vyjadrili ohľadom tanečných koncertov, vyplýva dojem celkovej spokojnosti. Aspekt tanečného programu, ktorí ocenili ako najlepší, je jeho zaujímavosť, pričom návštevníci sú štatisticky oveľa spokojnejší ako sami účastníci. Všetkým respondentom sa ďalej najviac páčila moderátorská dvojica, o ktorej sa vyjadrili veľmi pozitívne. Z hľadiska vekových kategórií najspokojnejší sú respondenti najstaršej vekovej kategórie.

K spokojnosti s aspektmi koncertu speváckych skupín a orchestrov sa vyjadrilo 142 respondentov (nevyjadrilo sa 22). Najvyššie boli ocenení moderátori a po nich nasledovala zaujímavosť samého programu. Účel návštevy sa ukázal dôležitým faktorom pri vyjadrovaní spokojnosti s aspektmi koncertu speváckych skupín a orchestrov a tak návštevníci oveľa vyššie ocenili kvalitu zvuku, réžiu programu a moderátorov v porovnaní so samými účastníkmi festivalu. Dôležité je ale povedať, že celková spokojnosť všetkých respondentov s koncertom speváckych skupín a orchestrov je nižšia ako spokojnosť s tanečným koncertom.

Pripomienky, týkajúce sa oboch koncertov, najviac smerovali na veľký hluk a málo miesta počas koncertu speváckych skupín a orchestrov a tanečného koncertu, ktoré sa pre nepriaznivé počasie uskutočnili v uzavretom priestore. Jedna technická pripomienka sa týkala premokania stropu počas spevu v Spomienkovom dome. Respondenti navrhovali, aby sa zrušilo časové obmedzenie a poskytla odborná pomoc folklórnym kolektívom, ktoré nemali očakávanú kvalitu a najmä orchestrom, ktoré nezneli ako „slovenské“. Niekoľkí respondenti navrhli, aby odborná porota bola oboznámená o tom, kde a pri akej príležitosti sa určité piesne už spievali. Treba určiť pôvodný región a o tom prostredníctvom moderátorov informovať aj prítomné publikum.

Najzaujímavejšia otázka, ktorú kladú respondenti, je akú odmenu získavajú víťazné spevácke skupiny a orchestre. Niektorí si myslia, že sa neodmeňovaním speváckych a hudobných kolektívov favorizujú tanečné kolektívy, ktoré majú každoročne zabezpečenú účasť na Podpolianskych slávnostiach v Detve. Dlhodobu je to demotivujúce a tak sami prispievame k zanikaniu tradičných ľudových piesní, speváckych skupín a orchestrov.

SPRIEVODNÉ PODUJATIA

V tabuľke č. 7 uvádzame aritmetický priemer odpovedí na spokojnosť respondentov s jednotlivými programovými náplňami sprievodných podujatí, rozdelených podľa pohlavia a účelu návštevy. Políčka vyznačené žltou farbou (Výstavy * Pohlavie) a (Ľudová veselica * Účel návštevy) znamenajú, že aplikácia štatistickej metódy T – test pre nezávislé vzorky nám poukázala na štatisticky dôležitý rozdiel v spokojnosti s výstavou vzhľadom na pohlavie a dôležitý rozdiel v spokojnosti s ľudovou veseliceou vzhľadom na účel návštevy festivalu. Číže: ženská populácia oveľa vyššie ocenila výstavy v porovnaní s mužmi. Takisto návštevníci oveľa vyššie oceňujú ľudovú veselicu v porovnaní s účastníkmi festivalu (pozri grafikon 10).

	Pohlavie pol		Účel návštevy svrha posete	
	muži	ženy	účastník	Návštevník
Výstavy Izložbe	3.92	4.27	4.02	4.32
Jarmok Vašar	3.65	3.95	3.73	4.00
Ľudová veselica Narodno veselje	4.20	4.38	4.18	4.61
nevyjadrilo sa: nije se izjasnilo:	18	17	25	10

Tabuľka 7. Spokojnosť so sprievodnými podujatiami vzhľadom na pohlavie a účel návštevy

Na osnovu kvalitatívne analize odgovora 152 ispitanika (nije se izjasnilo 12) koji su se izjasnili o igračkim koncertima, stiće se utisak opšteg zadovoljstva. Aspekt igračkog programa koji je najbolje ocenjen je njegova zanimljivost, pri čemu su posetioci statistički znatno zadovoljniji od učesnika. Svim ispitanicima svideo se dvojac voditelja o kojem se su izjasnili vrlo pozitivno. S apekta starosnih kategorija najzadovoljniji su najstariji ispitanici.

Mišljenje o aspektima koncerta pevačkih grupa i orkestara izrazilo je 142 ispitanika (nije se izjasnilo 22). Ovaj put, najbolje su ocenjeni voditelji a sledi zanimljivost samog programa. Svrha posete festivala pokazala se kao važan faktor prilikom izražavanja zadovoljstva aspektima koncerta pevačkih grupa i orkestara, te su posetioci festivala znatno višu ocenu dali kvalitetu zvuka, režiji programa i voditeljima u odnosu na učesnike. Važno je istaći da je kod svih ispitanika opšte zadovoljstvo koncertom pevačkih grupa i orkestara veće od zadovoljstva igračkim koncertom.

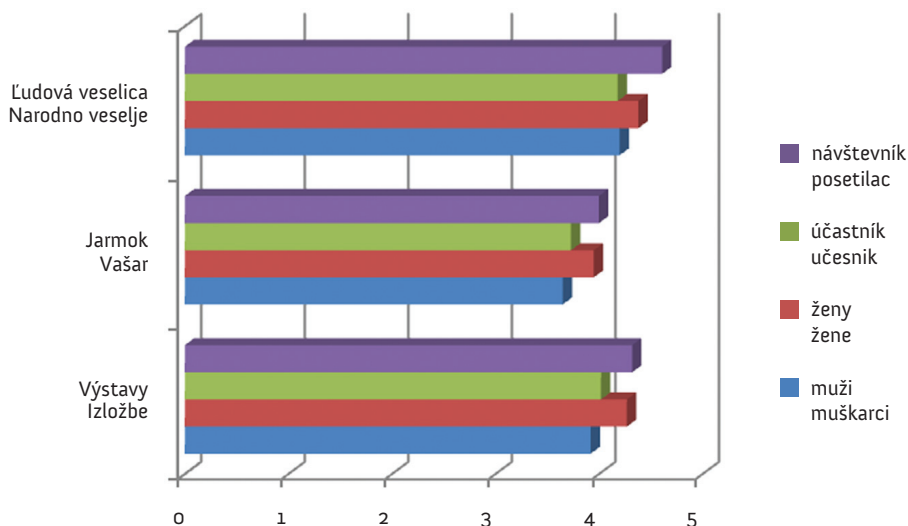
Primedbe koje se tiču oba koncerta najviše su upućivane na veliku buku i mali broj mesta tokom koncerta pevačkih grupa i orkestara, kao i igračkog koncerta, koji su se održavali u zatvorenom prostoru zbog loših vremenskih uslova. Tehničke primedbe odnosile su se na prokišnjavanja plafona u sali tokom koncerta pevačkih grupa i orkestara. Ispitanici su predlagali da se ukine vremensko ograničenje pevačkih numera i da se pruži pomoć folkornim kolektivima koji ne poseduju očekivani nivo kvaliteta, a naročito orkestrima koji nisu zvučali „slovački“. Nekoliko ispitanika predložilo je da se stručni žiri obavesti o tome gde su se pojedine pesme pevale i kojom prilikom, jer važno je poznavati izvorni region i o tome informisati prisutne putem voditelja programa.

Najzanimljivije reakcije ispitanika tiču se nagrada pobedničkih pevačkih grupa i orkestara. Mišljenje pojedinaca je da nenagrađivanje pevačkih i muzičkih kolektiva favorizuje igračke kolektive, koji svake godine imaju obezbeđeno mesto na festivalu u Detvi, u Republici Slovačkoj. Dugogodišnji efekat ovakvog postupka je demotivajući i na taj način doprinosi se zaboravljanju tradicionalnih narodnih pesama i nestajanju pevačkih grupa i orkestara.

PRATEĆE MANIFESTACIJE

U tabeli 7 predstavljamo AS odgovora ispitanika na pitanje zadovoljstva pojedinim programskim sadržajima pratećih manifestacija, s obzirom na pol i svrhu posete. Polja obeležena žutom bojom (Izložbe * Pol) i (Narodno veselje * Svrha posete) znače da je primena statističke metode T-test za nezavisne uzorke pokazala da postojе značajne razlike u zadovoljstvu izložbom s obzirom na pol i značajne razlike u zadovoljstvu narodnim veseljem s obzirom na svrhu posete. Drugim rečima, ženska populacija dala je znatno višu ocenu izložbama u odnosu na mušku. Posetioci su takođe zadovoljniji narodnim veseljem u poređenju s učesnicima festivala (vidi grafikon 10).

Tabela 7. Zadovoljstvo pratećim manifestacijama s obzirom na pol i svrhu posete

Grafikon 10. Spokojnosť so sprievodnými podujatiami vzhľadom na pohlavie a účel návštevy festivalu

V tabuľke č. 8 uvádzame AS odpovedí respondentov podľa zaradenosti do určitej vekovej kategórie. Graficky znázornenú spokojnosť so sprievodnými podujatiami vzhľadom na vekovú štruktúru uvádzame v grafíkone č. 11. Políčka vyznačené žltou farbou znamenajú, že existuje štatisticky dôležitý rozdiel v spokojnosti s výstavami vzhľadom na vek, teda starší účastníci sú oveľa spokojnejší s výstavami v porovnaní s mladšími respondentmi.

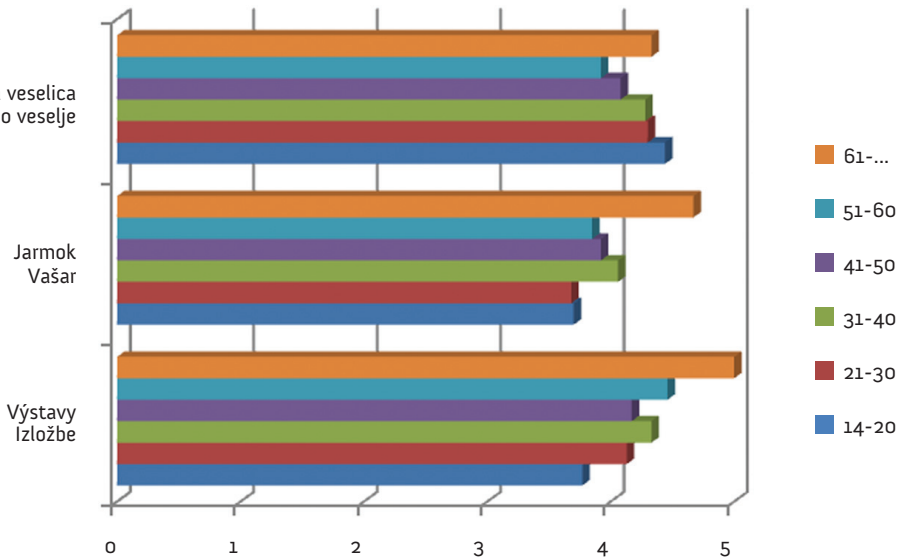
Grafikon 10. Zadovoljstvo pratečím manifestacijama s obzirom na pol i svrhu posete

U tabeli 8 navodimo AS odgovora ispitanika na osnovu pripadnosti određenoj starosnoj kategoriji. Grafički prikaz zadovoljstva igračkim koncertima s obzirom na starosnu kategoriju vidljiv je u grafikonu 11. Polja obeležena žutom bojom znače da primena statističke metode T-test za nezavisne uzorke pokazuje da postoje značajne razlike u zadovoljstvu izložbom s obzirom na starosnu kategoriju, odnosno stariji ispitanici značajnije su zadovoljniji izložbama u poređenju s mladima (vidi grafikon 11).

	Vek Starost					
	14 – 20	21 – 30	31 – 40	41 – 50	51 – 60	61 – ...
Výstavy Izložbe	3.77	4.13	4.33	4.17	4.46	5
Jarmok Vašar	3.7	3.68	4.06	3.92	3.85	4.67
Ľudová veselica Narodno veselje	4.44	4.3	4.28	4.08	3.92	4.33
nevyjadrilo sa: nije se izjasnilo:	7	16	6	2	2	2

Tabuľka 8. Spokojnosť so sprievodnými podujatiami vzhľadom na vekovú kategóriu

Tabela 8. Zadovoljstvo pratečím manifestacijama s obzirom na starosnu kategoriju

Grafikon 11. Spokojnosť so sprievodnými podujatiami vzhľadom na štruktúru vekových kategórií

Grafikon 11. Zadovoljstvo pratečím manifestacijama s obzirom na starosnu kategoriju

DISKUSIA K SPRIEVODNÝM PODUJATIAM

Svoju mienku o sprievodných podujatiach vyjadrilo 129 respondentov (35 sa nevyjadrilo). Najvyššie ocenenie dostala ľudová veselica s veľmi vysokými známkami (nad 4). Hoci získala najlepšie známky, predsa len vyvolala najviac reakcií respondentov, ktorí odsudzovali každoročné uprednostňovanie „hudby na elektriku“ v porovnaní so živou ľudovou hudbou. Ako pozitívny príklad uvádzajú staropazovských Kacúrov a ľudovú hudbu folklórnych súborov zo Slovenska a navrhujú viac lokalít, na ktorých by hudba hrala, a lepšie vybavenie priestoru v prípade nepriaznivého počasia. Hneď za ľudovou veselice nasledujú výstavy, ktoré pozitívne ocenili najmä ženy a respondenti starších vekových kategórií. Aj tu sa objavili pripomienky k slabej reklame jarmoku a jeho pestrosti a veľkosti, a to najmä zo strany mladších respondentov a účastníkov, ktorí buď o výstave

DISKUSIJA O PRATEČIM MANIFESTACIJAMA

Mišljenje o pratečim manifestacijama dalo je 129 ispitanika (nije se izjasnilo 35). Najbolje je ocenjeno narodno veselje s vrlo visokim ocenama (iznad 4). Iako je dobilo najbolje ocene, izazvalo je i najviše reakcija ispitanika koji osuđuju favorizovanje „muzike na struju“ u poređenju sa živom orkestralnom varijantom. Kao pozitivan primer navode se staropazovačke “Kacure” i narodni orkestri folklornih ansambala iz Slovačke. Predloženo je i više mesta na kojima bi svirala muzika, kao i obezbeđivanje većeg prostora u slučaju nepovoljnih vremenskih prilika. Odmah iza narodnog veselja najbolje su ocenjene izložbe koje su naročito pozitivno ocenile žene i stariji ispitanici. I tu su primetili slabu reklamu vašara, njegovu raznolikost i veličinu, naročito mlađi ispitanici i učesnici koji o izložbi i vašaru ili nisu znali, ili nisu stigli da ih posete zbog obaveza, a samim tim i da ih ocene.

Slávnostné defilé účinkujúcich folklórnych súborov na 41. folklórnom festivale Tancuj, tancuj... vo Vojlovici

a jarmoku nevedeli alebo pre zaneprázdnenosť nestihli ich navštíviť a potom aj oceniť. V súvislosti s obsahovou ponukou jarmoku boli navrhnuté stánky s tradičnými slovenskými domácimi jedlami, ktoré by návštevníkom umožnili ochutnať aj niečo než iba „pleskavice“.

Dôležité je spomenúť, že väčšina respondentov vyjadrila sklamanie z nerealizácie Tanečného domu a dúfa, že sa o rok zrealizuje. Dôvod zrušenia Tanečného domu bolo nepriaznivé počasie.

MIESTO KONANIA FESTIVALU

Otázka, či by mal festival zostať v Hložanoch (kde bol založený) alebo má mať putovný ráz, vyvolala reakciu najväčšieho počtu respondentov. Názor, že festival sa má konať každý rok na inom mieste, vyjadrilo až 83 respondentov, zatiaľ čo názor, že by mal byť každý rok v Hložanoch, má 17 respondentov.

KONKRÉTNE NÁVRHY NA ZLEPŠENIE FESTIVALU V BUDÚCNOSTI

Celkovo program väčšina respondentov jednoznačne schvaľuje a negatívne sa o ňom nevyjadruje. Výnimkou je Tanečný dom. Sem patrí samozrejme aj živá ľudová hudba a v jednom konkrétnom návrhu sa uvažuje o zapájaní všetkých ľudových orchestrov, zúčastňujúcich sa na festivale, do spoločnej veselice, ktorá by buď nahradila „hudbu na elektriku“ alebo by dostala svoj vlastný priestor.

Ako bolo spomínané, respondenti navrhujú tematicky bohatší jarmok. Prajú si dielne starých remesiel, v ktorých by okoloidúcich priučili starí majstri. V rámci sprievodných podujatí tiež odznel návrh na výstavu starých fotografií z minulých ročníkov *Folklórneho festivalu Tancuj, tancuj...*

U vezi sa sadržajnom ponudom vašara ispitanici su predložili tezge s tradicionalnom slovačkom domačom kuhinjom koje bi posetiocima pružile mogućnost da okuse i nešto drugo osim pljeskavica.

Važno je spomenuti da je većina ispitanika izrazila razočaranje zbog neodržavanja Škole narodne igre, uz nadu da će iduće godine ideja njenog organizovanja zaživeti. Razlog otkazivanja Škole narodne igre su loši vremenski uslovi.

MESTO ODRŽAVANJA FESTIVALA

Pitanje da li bi festival trebalo da ostane u Gložanu (gde je i osnovan) ili treba da ima putujući karakter izazvalo je reakciju najvećeg broja ispitanika. Mišljenje da festival treba da putuje izrazilo je čak 83 ispitanika, dok 17 ispitanika misli da festival treba svake godine da se održava u Gložanu.

KONKRETNI PREDLOZI ZA POBOLJŠANJE FESTIVALA U BUDUĆNOSTI

Predlog programskog sadržaja koji većina ispitanika jednoglasno podržava i ne izjašnjava se protiv je Škola narodne igre. Njoj pripada i živa narodna muzika, a jedan predlog razmatra uključivanje svih narodnih orkestara koji učestvuju na festivalu u zajedničko veselje, koje bi ili u potpunosti zamenilo „muziku na struju“ ili bi našlo svoje mesto na festivalu.

Kao što je spomenuto, ispitanici predlažu sadržajno bogatiji vašar u okviru kog bi želeli da vide i radionice starih zanata, gde bi prisutne učili stari majstori. U okviru propratnih manifestacija mogao se čuti predlog o realizaciji izložbe starih fotografija s ranije održanih festivala „Tancuj, tancuj...“.

Fajda gajdoval a novosadskí šafárikovci tancovali

Novinkou festivalu boli herecké scény, ktoré uvádzali tanečné súbory

V Trusínovej krčme banda hrala bol názov erdevickej choreografie

Jedna z konkrétnych požiadaviek – ako bolo spomínané – je aj vysielanie festivalového programu „naživo“ a žiadosť, aby záční hostia ostali na programe do konca. Spomína sa aj štandardizácia rozmerov javiska (najmä pódia pre muzikantov) a hľadiska, ďalej výhľadu scénografie ako aj požiadavka, aby moderátori boli oblečení v tradičných ľudových krojoch.

Pokiaľ ide o zúčastnené súbory, respondenti si ich prajú vidieť v čo najväčšom počte, vrátane iných národnostných menšín v Srbsku, a navrhujú festival predĺžiť na dva dni. Do programu by mal byť zaradený aj koncert folklórneho súboru zo Slovenskej republiky, ktorý by sa konal pred festivalom alebo po ňom.

O slávnostnom pochode (defilé) sa viacerí účastníci vyjadrili, že bol príliš dlhý a upozorňujú na potrebu skrátiť jeho dráhu a čas. Odznel aj jeden konkrétny návrh, aby iba dvaja predstavitelia každého spolku išli v defilé a ostatní členovia kolektívu ich čakali pri javisku, kde by sa potom spoločne predstavili publiku. Zároveň pochválili úvodný program a v rámci neho krátke vystúpenie všetkých súborov na javisku.

Niekoľko respondentov mali pripomienky k objektívnosti známkovania, ktoré adresovali odbornej porote, a odznel aj návrh, aby všetci členovia odbornej poroty boli zo Slovenskej republiky a aby sa do poslednej chvíle nevedelo, kto je jej členom. V ďalšom konkrétnom návrhu sa odporúča spôsob známkovania v Lugu v roku 2001, keď členmi poroty boli predstavitelia každého jednotlivého kolektívu.

ZÁVER

Ak berieme do úvahy hodnotenia respondentov celkovo, vidieť, že sú o niečo vyššie ako aritmetický priemer, z čoho ďalej vyplýva, že návštevníci a účastníci tohtoročného Folklórneho festivalu Tancuj, tancuj... boli celkovo viac než spokojní.

Veľmi dôležitá je informácia, že pri známkovaní konkrétnych aspektov programových obsahov v dotazníku bola dodržaná objektívnosť a konzistentnosť. K maximalizácii objektívnosti prispel aj sám zber dát, keď sa respondentom ponúkala možnosť neodpovedať na niektoré položky. Tak nemohlo dôjsť ku skresľovaniu údajov o spokojnosti napr. s jarmokom, lebo respondenti, ktorí ho nenavštívili, ho ani neoznámkovali. Ďalej k objektívnosti prispelo aj spracovanie dát spôsobom *Missing Case Analysis*, keď sa všetkým respondentom, ktorí sa vyjadrili o hocjakom aspekte spokojnosti s programom tanečných koncertov a koncertu speváckych skupín a orchestrov a nevyplnili všetkých šesť položiek, priradila hodnota zodpovedajúca aritmetickému priemeru premennej. Môžeme zodpovedne skonštatovať, že náš terénny výskum bol úspešný a priniesol zaujímavé výsledky, ktoré, veríme, prispesú ku skvalitňovaniu a zveľaďovaniu obsahovej a tematickej ponuky a celkovej úrovne *Folklórneho festivalu Tancuj, tancuj...*

Jedna od želja je direktan televizijski prenos festivala, kao i želja da se zvanice zadrže na programu do kraja festivala. Spominje se i standardizacija dimenzija bine (naročito podijuma za muzičare) i gledališta, izgled scenografije i da voditelji nose tradicionalne slovačke narodne nošnje.

Kada je reč o ansamblima koji su učestvovali na festivalu, ispitanici bi želeli da ih vide u što većem broju, računajući i predstavnike ostalih nacionalnih manjina. Predlog je da se festival produži na dva dana. Po mišljenju ispitanika u mprogram festivala trebalo bi uključiti i koncert folklornog ansambla iz Republike Slovačke, koji bi se održao pre ili posle festivala.

Nekoliko učesnika smatra da je defile suviše dugo trajao i upozoravaju da treba obratiti pažnju na dužinu putanje i vreme koje on iziskuje. Mogao se čuti i predlog da u defileu učestvuju samo dva predstavnika svakog kolektiva, dok bi ih ostali učesnici čekali kod bine, gde bi se onda zajednički prezentovali publici. Ispitanici misle da je potrebno obezbediti vodu tokom defilea. Vrlo je pohvaljen Program otvaranja festivala i kratki nastupi svih ansambala na bini.

Nekoliko ispitanika imalo je primedbe na račun objektívnosti ocenjivanja stručnog žirija i predlažu da žiri ubuduće čine predstavnici iz Republike Slovačke, koji ne bi bili poznati sve do poslednjeg trenutka. Jedan predlog sugerše ocenjivanje poput onog na festivalu u Lugu 2001, kada su članovi žirija bili predstavnici svakog kolektiva.

ZAKLJUČAK

Generalno gledajući rezultate ankete, očigledno je da su nešto viši od teoretske aritmetičke sredine, iz čega proizlazi da su posetio i učesnici ovogodišnjeg festivala „Tancuj, tancuj...“ više nego zadovoljni.

Važno je istaći da je u ocenjivanju pojedinih aspekata programskih sadržaja zadržana objektivnost i konzistentnost. Povećanju objektivnosti doprinelo je i prikupljanje podataka, gde se ispitanicima nudila mogućnost da na neka pitanje ne odgovore. Na ovaj način izbegnuto je falsifikovanje podataka o zadovoljstvu npr. vašarom, jer ispitanici koji ga nisu posetili, nisu morali ni da ga ocene. Objektivnosti je doprinela i obrada podatka tehnikom *Missing Case Analysis*, kojom je svim ispitanicima koji su izneli svoje mišljenje o bilo kom aspektu zadovoljstva programom igračkih ili pevačkih grupa i orkestara, a nisu popunili obaveznih šest stavki, dodeljena vrednost odgovarajuća aritmetičkoj sredini varijable.

Odgovorno možemo da konstatujemo kako je naše terensko istraživanje bilo uspešno i da je donelo zanimljive rezultate koji će, nadamo se, doprineti kvalitetu i poboljšanju programske ponude i nivou slovačkog folklornog festivala „Tancuj, tancuj...“

Príhovor laureátky 31. festivalu slovenskej populárnej hudby Zlatý klúč Maríny Kaňovej

Skupina Deža Bu odmenená druhou cenou odbornej poroty a najväčším počtom sms-iek za skladbu Sama

ZLATÝ KLÚČ 2011

31. ročník *Festivalu slovenskej populárnej hudby Zlatý klúč* sa uskutočnil 16. októbra 2011 v Selenči a uviedol tak do mediálneho sveta nové slovenské skladby. Zároveň predstavil kvalitných mladých interpretov a v revuálnej časti pobavil publikum v sieni Domu kultúry, ale aj pri televíznych obrazovkách RTV Vojvodiny. Odborná porota, ktorá pracovala v zložení Slovenka Benková Martinková, Jana Kubečková Vukovićová a Zoran Kiki Lesendrić, udelila cenu za najlepšiu skladbu Maríne Kaňovej, ktorej pieseň *Sokoly* interpretovala Sabína Trbarová. Speváčka Anna Zoriňanová získala cenu za interpretáciu, zatiaľ čo najlepší text *Ako život žiť* – podľa mienky spisovateľky Viery Benkovej – napísal Juraj Súdi.

Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov podporil hudobnú produkciu festivalu a vydanie CD *Zlatý klúč 2011*. Spoluvydavateľom tejto zvukovej nahrávky, ktorá obsahuje dvanásť nových slovenských skladieb, je Združenie pre ochranu kultúry, tradície a umenia zo Selenče.

Prednes skladby Miloša Simonovića zo Starej Pazovy pod názvom Sny mladosti

Autormi skladieb sú skladatelia Marína Kaňová, Robert Šimon, Martina Trusínová, Juraj Súdi, Jaroslav Glózik, Ervin Zombori, Imre Babinský, Dobroslav Filko, Pavel Ľavroš, Miloš Simonović, Jefimija Zatanovićová a Samuel Kováč. Ich skladby tak na cédečku ako aj na festivale interpretovali mladí talentovaní speváci z radov vojvodinských Slovákov: Sabína Trbarová, Ivan Slávik, Emanuela Švecová, trio – Leonóra Súdiová, Anna Berédiová a Ľudmila Ragová, Jaroslav Glózik, Andrea Lačoková, Ivana Vozárová, Pavel Ľavroš, Michaela Kočišová, Anna Zoriňanová, Renata Lovasová a skupina Deža Bu.

Vydanie obsahuje knižočku všetkých textov piesní od dvanástich autorov. Producentom CD, ktoré bolo nahraté v štúdiu Do – re – mi v Novom Sade, je Aleksandar Banjac. Skladby *Pýtam sa sokolov*, *Biely šál*, *Bojujem proti sebe*, *Ako život žiť*, *Keď ráno príde*, *Kufor spomienok*, *Selina*, *Všade je tma*, *Sny mladosti*, *Bez teba*, *Ak ťa raz pohľady nenájdu* a *Sama* si dnes môžu vypočuť poslucháči Rádia Nový Sad alebo lokálnych rozhlasových staníc, ktoré vysielajú v slovenskom jazyku. Ústav distribuoval totiž CD *Zlatý klúč* aj v roku 2011 týmto médiám.

ZLATÝ KLÚČ 2011.

31. festival slovačke popularne muzike Zlatý klúč (Zlatan kluč) održan je 16. oktobra 2011. u Selenči. Festival je još jednom otvorio vrata novim slovačkim kompozicijama. Ujedno je predstavio kvalitetne mlade izvođače, a u revijalnom delu zabavio je publiku u Domu kulture i gledaoce direktnog prenosa na RTV Vojvodina. Stručni žiri u sastavu Slovenka Benkova Martinkova, Jana Kubečka Vuković i Zoran Kiki Lesendrić nagradu za najbolju kompoziciju dodelio je Marini Kanji, čiju je pesmu *Sokoly* izvela Sabina Trbarova. Solistkinja Ana Zornjan dobila je nagradu za interpretaciju, dok je najbolji tekst *Ako život žiť*, po mišljenju spisateljice Vjere Benkove, napisao Juraj Súdi.

ZKVS je podržao muzičku produkciju festivala i publikovanje CD-a „Zlatý klúč“ 2011. Suizdavač izdanja koje sadrži dvanaest novih slovačkih kompozicija je Udruženje za zaštitu kulture, tradicije i umetnosti Selenča.

Trío v zložení: Leonóra Súdiová, Anna Berédiová a Ľudmila Ragová v prednese piesní Juraja Súdiho Ako život žiť

Pesme potpisuju kompozitori Marina Kanja, Robert Šimon, Martina Trusina, Juraj Súdi, Jaroslav Glozik, Ervin Zombori, Imre Babinski, Dobroslav Filko, Pavel Ljavroš, Miloš Simonović, Jefimija Zatanović i Samuel Kovač. Izvođači pesama su talentovani pevači iz redova vojvođanskih Slovaka – Sabina Trbarova, Ivan Slavik, Emanuela Švecova, trio – Leonora Sudi, Ana Beređi i Ljudmila Rago, Jaroslav Glozik, Andreja Lačok, Ivana Vozar, Pavel Ljavroš, Mihaela Kočiš, Ana Zornjan, Renata Lovas i grupa Deža Bu.

Izdanje sadrži i knjižicu s tekstovima svih kompozicija. Produkciju CD-a snimljenog u Studiju Do-re-mi u Novom Sadu potpisuje Aleksandar Banjac. Na talasima Radio Novog Sada i na lokalnim radio stanicama koje emituju program na slovačkom jeziku, mogu se čuti nove pesme *Pýtam sa sokolov*, *Biely šál*, *Bojujem proti sebe*, *Ako život žiť*, *Keď ráno príde*, *Kufor spomienok*, *Selina*, *Všade je tma*, *Sny mladosti*, *Bez teba*, *Ak ťa raz pohľady nenájdu* a *Sama*. Tim stanicama ZKVS je distribuiraio najnoviji CD „Zlatý klúč“.

LETÍ PIESEŇ, LETÍ

Pri príležitosti 20. výročia založenia *Festivalu populárnej hudby pre deti Letí pieseň, letí* Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov sa osobitne sústredil v roku 2011 práve na toto celomenšinové podujatie.

Trinásty ročník festivalu *Letí pieseň, letí* sa konal 18. decembra v Dome kultúry 3. októbra v Kovačici. Odznelo na ňom osemnásť nových skladieb pre deti. Absolútnym víťazom sa stala skladba *Rokerka* autora Ladislava Petroviča a interpretky Ireny Petrovičovej. Dvojici udelila cenu za skladbu, text a interpretáciu odborná porota (Slovenka Benková Martinková, Ervin Malina a Anička el Sheik), ale aj obecenstvo. Spevákovi sprevádzal orchester pod vedením Jána Petraša a päťdesiatčlenný detský zbor Základnej školy Mladých pokolení z Kovačice vedený Pavlom Tomášom st.

Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov podporil réžiu programu, ktorú mali na starosti Mária Kotvašová Jonašová, Danka Hriešiková a členky Divadelného súboru VHV z Kovačice, a mal na starosti revuálnu časť koncertu, kde si obecenstvo mohlo vypočuť päť skladieb z nového cédečka z výberu piesní doterajších edícií festivalu *Letí pieseň, letí*. Ústav pripravil CD. S jeho vydaním je spätý celý rad aktivít, ktoré sa začali v októbri roku 2011 výzvou na spevácky kasting (výber) pre deti. Nasledoval výber účinkujúcich, zhromažďovanie a výber piesní z doterajších ročníkov festivalu, ako aj nahrávanie CD.

CD *Letí pieseň, letí* vyšlo v decembri roku 2011. Má sedemnášť slovenských piesní pre deti. Piesne interpretovali Martin Ján Javorník, Mia Verešová, Una Amidžićová, Dušana Babinčová, Iveta Kováčová, Marína Cerovská, Silvia Grňová, Sára Balcová, Rebeka Straková, Martin Parkáni, Ema Kočišová, Alexandra Brtková, Zlatko Klinovský, Sára Valentíková, Marko Macho, Iveta Petrovičová, Maja Miloševićová, Daniela Greksová a Irena Nosáľová. Speváci absolvovali seriózny vokálny tréning pod vedením Slovenky Benkovej Martinkovej a v spolupráci s Ervinom Malinom.

Sú tu skladby nasledovných skladateľov: Ján Petraša, Ján Šofranka a Adama Tornoša, Jaroslava Chalupu, Pavla Tomáša st., Jaroslava Glóziky, Samuela Kováča, Ján Kadanca, Marína Kaňovej, Kvetoslavy Benkovej, Rastislava Struhára, Marieny Stankovičovej-Krivákovej, Ján Holúbeka a Jaroslava Fúseka.

Pod hudobnú produkciu sa podpisuje Štúdio Fluid Noise, producentmi sú Valerian Buila a Ervin Malina. Súčasťou vydania je knižička s textami všetkých piesní: *Letí pieseň, letí, Fido, Keď narastiem, budem dáma, Strašidlo, Išla sova na tanec, Mám rada leto, Pocit lásky, Škola volá, Bola raz jedna trieda, Môj svet, U susedov, Májový deň, Láska je sloboda, Najmenšia báseň a Mesiačiková uspávanka*. Ilustrovala ju autorka a dizajnérka Jasmina Simonovičová.

Týmto cédečkom prispel Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov k okrúhlemu výročiu festivalu a sprístupnil tak skladby pre deti v slovenskom jazyku širokému auditóriu, keďže ich dal k dispozícii rozhlasovým staniciam a aj početným deťom a milovníkom slovenskej populárnej hudby pre deti.

LETÍ PESMO LETI

Prílikom obeležavania dvadeset godina od osnivanja festivala popularne muzike za decu „Letí pieseň letí“ (Letí pesmo leti), ZKVS je u 2011. pažnju usmerio upravo na podršku ovoj svemanjinskoj manifestaciji.

13. festival „Letí pesmo letí“ održan je 18. decembra u Domu kulture „3. oktobar“ u Kovačici. Izvedeno je 18 novih kompozicija za decu. Apsolutni pobednik festivala bila je kompozicija *Rokerska* autora Ladislava Petroviča i solistkinje Ireny Petrovičove. Njima je pripala najbolja ocena za kompoziciju, tekst i interpretaciju, kako po mišljenju stručnog žirija (Slovenka Benkova Martinkova, Ervin Malina, Anička el Sheik) tako i po mišljenju publike. Sve pevače pratio je orkestar pod upravom Jana Petraša ali i pedesetočlani dečji hor Osnovne škole „Mlada pokoljenja“ iz Kovačice pod dirigentskom palicom Pavla Tomaša st.

ZKVS je na festivalu finansirao režiju programa, za šta su se pobrinule Marija Kotvašova Jonašova, Danka Hrješik i članice pozorišne grupe VHV iz Kovačice. Zavod je bio nadležan i za revijalni deo koncerta koji se sastojao od pet kompozicija s novog CD-a koji je izašao kao kompilacija dosadašnjih festivala „Letí pesmo letí“. CD je izdao Zavod za kulturu vojvođanskih Slovača a njegovom izdanju prethodila su brojna dešavanja koja su počela još u oktobru 2011. pozivom na audiciju za decu – interpreatore slovačkih pesama. Usledila je audicija, prikupljanje i odabir kompozicija s dosadašnjih festivala i snimanje CD-a.

CD „Letí pesmo letí“ koji je obuhvatio 17 slovačkih novokomponovanih pesama za decu, izašao je u decembru 2011. Kompozicije su izveli Martin Jan Javornik, Mia Vereš, Una Amidžić, Dušana Babinjec, Iveta Kovač, Marina Cerovski, Silvia Grnja, Sara Balcova, Rebeka Straka, Martin Parkani, Ema Kočiš, Aleksandra Brtko, Zlatko Klinovski, Sara Valentčík, Marko Maho, Iveta Petrovič, Maja Milošević, Danijela Greksa i Irena Nosalj. Pevači su pohađali vokalni kurs kod Slovenke Benkove Martinkove i Ervina Maline.

Na kompilaciji su mesto našle kompozicije Jana Petraša, Jana Šofranka i Adama Tornoša, Jaroslava Halupu, Pavla Tomaša st., Jaroslava Glozika, Samuela Kováča, Jana Kadanjeca, Marine Kanjo, Kvetoslave Benkove, Rastislava Struhara, Marijene Stanković Krivak, Jana Holubeka i Jaroslava Fuseka.

Za muzičku produkciju bio je zadužen Studio Fluid Noise i producenti Valerian Buila i Ervin Malina. Sastavni deo izdanja je knjižica koja sadrži tekstove svih pesama: *Letí pieseň letí, Fido, Keď narastiem budem dáma, Strašidlo, Išla sova na tanec, Mám rada leto, Pocit lásky, Škola volá, Bola raz jedna trieda, Môj svet, U susedov, Májový deň, Láska je sloboda, Najmenšia báseň, Mesiačiková uspávanka*. Stranice knjižice bogato su ilustrovane a dizajn potpisuje Jasmina Simonovič.

Ovim CD-om Zavod za kulturu vojvođanskih Slovača doprineo je jubileju festivala novokomponovanih pesama za decu, a ujedno je kompozicije za decu učinio dostupnim za širu javnost pošto je CD poklonio radijskim stanicama na slovačkom jeziku i mnogim ljubiteljima popularne muzike za decu.

Zábery zo speváckeho kastingu a nahrávania detských pesničiek na CD *Letí pieseň, letí*

Za nami je úspešný spevácky kasting pre deti

Pri močiari bocian stojí, Mandarínka Darinka, Vadí nevadí, Môj svet, Školský zvonček, Mamičke, Pes a mačka... sú iba niektoré z piesní, ktoré sa v sobotu 5. novembra veselo ozývali z Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov.

Dôvodom bol spevácky kasting pre deti, na ktorom sa tu zúčastnilo až tridsať mladučkých interpretov z celej Vojvodiny – zo Selenče, Pivnice, Báčskeho Petrovca, Hložian, Nového Sadu, Kysáča, Slankamenských Vinogradov, Dobanoviec, Hajdušice, Jánošíka, Bieleho Blata, Kovačice, Padiny a Starej Pazovy.

A ľahké to veru nemali. Najprv hlavolamy na tému slovenskej vojvodinskej kultúry, ktoré pripravila riaditeľka ústavu Milina Sklabinská, potom seriózna vokálna rozcvička pod vedením profesorky hudby Anny Medveďovej, objektív usilovného kameramana Ľubišu Sremčevića, vystúpenie bez hudobného sprievodu, trampoty s textami a ešte viac s nepriateľkou scény – pani trémou!

Neuveriteľné, ale všetci všetko zdolali na výbornú! Neváhali ukázať svoj talent a hudobné nadanie. A príjemne prekvapili tak odbornú porotu, ako aj svojich rodičov, príbuzných a iných, ktorí ich prišli podporiť. Kolegiálnosť ani teraz nechýbala a silným potleskom sa odmeňovali a podporovali navzájom.

Najcennejšie je, že ukázali odvahu vstúpiť do projektu nahrávania CD-čka. Na ňom sú najkvalitnejšie skladby pre deti z doterajších ročníkov festivalu *Letí pieseň, letí*, ktoré ústav vydá pri príležitosti osláv 20. výročia založenia tohto celomenšinového podujatia.

Odborná porota (Juraj Ferik, Anna Medveďová a Milina Sklabinská) usilovne pracovala a vyberala tých najlepších z výborných. Isto riešila pritom ťažké hlavolamy.

Iza nas je uspešna audicija za decu

Pri močiari bocian stojí, Mandarínka Darinka, Vadí nevadí, Môj svet, Školský zvonček, Mamičke, Pes a mačka, samo su neke dečje pesme koje su se 5. novembra začule iz ZKVS.

Povod za pesmu bila je audicija za decu koja je u Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka dovela čak tridesetoro dece, mlade solo pevače iz cele Vojvodine – Selenča, Pivnica, Bački Petrovac, Gložan, Novi Sad, Kisač, Slankamenački Vinogradi, Dobanovci, Hajdučica, Janošik, Belo Blato, Kovačica, Padina i Stara Pazova.

Deci nije bilo nimalo lako. Na početku dočekala su ih pitanja, zagonetke koje je postavljala direktorka ZKVS Milina Sklabinski o slovačkoj kulturi, usledilo je ozbiljno raspevavanje pod rukovodstvom profesorke muzičkog Ane Medveđ, sve to pratila je kamera Ljubiše Sremčevića, deca su morala da pevaju bez muzičke pratnje, a nastajali su i problemi s tekstovima kao i najvećim neprijateljem scene – neizbežnom tremom.

Nećete verovati, ali svi su vešto savladali zadatke. Deca se nisu ustručavala da pokažu svoj talenat i pevački kvalitet. Prijatno su iznenadila stručni žiri, roditelje, braću, sestre i sve ostale koji su došli da ih podrže. Kolegijalnosti nije nedostajalo, velikim aplauzom nagrađivali su jedni druge.

Deca su pokazala hrabrost i odlučnost da učestvuju u projektu snimanja CD-a najboljih dečjih pesama s festivala „Leti pesmo leti“, koji će izdati ZKVS prilikom proslave dvadesetog jubileja ove slovačke manifestacije.

Stručni žiri (Juraj Ferik, Ana Medveđ, Milina Sklabinski) ovih dana vredno radi i bira najbolje od najboljih. Tako i treba. Neka sad oni rešavaju teške zagonetke.

VÝSTAVNÁ ČINNOSŤ V ÚSTAVE PRE KULTÚRU VOJVODINSKÝCH SLOVÁKOV

Výtvarníctvo má u vojvodinských Slovákov silné zastúpenie. Je tu veľa aktívne tvoriacich akademických umelcov a inštných maliarov, ako aj výtvarných kritikov a organizátorov výtvarného života. Ústav sa úspešne včlenil svojimi projektmi do tohto kultúrneho prúdu a preto aj v roku 2011 využil svoje miestnosti na prezentáciu slovenských umelcov. Prvá výstava sa konala symbolicky 8. marca – na Medzinárodný deň žien. Boli tu vystavené obrazy – kvetinové zátišia – Zuzky Medvedovej, ktorých reštauráciu zabezpečil práve ústav. Táto výstava sa potom v auguste presunula do Modrého salóna Slovenského vojvodinského divadla.

VERNISÁŽ REŠTAUROVANÝCH OBRAZOV ZUZKY MEDVEĐOVEJ

Sava Stepanov, Pavel Čáni, Milina Sklabinská, Vladimír Valentík a Miroslav Nonin

Zuzka Medvedová je symbolom výtvarnej činnosti na našom území. Je známa umeleckými dielami, ktorým venovala celý svoj život. Zobrazujú rôznorodé témy, no meno tejto významnej dolnozemskej maliarky je späté predovšetkým s krajinomalbami, zátišiami, portrétmi.

Zuzka je jednou z prvých slovenských akademických maliarok. Bola skromnou ženou a svojmu životnému, zároveň umeleckému poslaniu venovala všetko úsilie, energiu a um. Už v detstve prejavila veľký záujem o maľbu. Svoj talent v kreslení cibila v každej voľnej chvíli. Neskoršie nastúpila na Umeleckú priemyselnú školu v Záhrebe, ďalšie roky štúdia strávila v Prahe na Akadémii výtvarných umení.

Prelomovým dielom v jej tvorbe bola slovenská svadba v Petrovci. Medvedovej diela sú známe nielen u nás, lež aj za hranicami, najmä na Slovensku. Nachádzajú sa v mnohých múzeách a galériách.

Kvetinové zátišia patria k jej obľúbenej maliarskej tvorbe. Rozširuje nimi širokú paletu maliarskej práce. Mnohé diela sú však ohrozené, preto nie sú dostupné verejnosti a výtvarnému publiku.

Práve preto sa Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov v spolupráci s Galériou Zuzky Medvedovej podujal už po druhýkrát podporiť reštaurovanie týchto obrazov a zachovať tak dôležitú časť kultúrneho dedičstva vojvodinských Slovákov pre budúce generácie. Vernisáž reštaurovaných olejomalieb kvetinových zátiší Zuzky Medvedovej sa uskutočnila 8. marca v priestoroch ústavu. V tento deň, venovaný ženám, sa predstavila práca vojvodinskej Slovenky,

IZLOŽBENA DELATNOST U ZKVS

Slikarstvo kod vojvođanskih Slovaka ima bogatu zastupljenost kako velikim brojem aktivnih akademskih umetnika i naivnih slikara tako i likovnim kritičarima i organizatorima umetničkih događaja. ZKVS je zahvaljujući svojim projektima uspešno uvršten u ovaj svet, što pokazuje činjenica da je i u 2011. godini iskoristio svoj izložbeni prostor za izložbe slovačkih umetnika. Prva izložba otvorena je simbolično 8. marta na Međunarodni dan žena, kada su prostorije Zavoda ulepšali restaurirani cvetni pejzaži Zuzke Medvedove. Ova izložba je u augustu 2011. otvorena i u Plavom salonu Slovačkog vojvođanskog pozorišta.

OTVORENA IZLOŽBA RESTAURIRANIH SLIKA ZUSKE MEDVEĐOVE

V programe vernisáže vystúpila flautistka Miona Ilićová

Zuzka Medvedova je ime koje se često izgovara kao simbol slovačkog vojvođanskog slikarstva. Poznata po svojim delima, ceo život posvetila je umetnosti. Uprkos tome što je na svojim slikama prikazivala razne sadržaje, ime Zuske Medvedove prvenstveno se vezuje za pejzaže, portrete, žanrovske i istorijske studije.

Zuzka je jedna od prvih slovačkih akademskih slikarki, skromna persona, koja je ceo život nastojala da se usavršava u svojoj umetničkoj karijeri. Još kao dete pokazala je interes ali i talenat za slikarstvo, koje je ispunjavalo svo njevo slobodno vreme. Kasnije se usavršavala u Umetničkoj školi u Zagrebu, dok je studije upisala u Pragu, na Akademiji slikarskih umetnosti.

Jedno od njenih najpoznatijih dela je slika na kojoj je prikazala slovačku svadbu u Bačkom Petrovcu. Stvaralaštvo ove slikarke poznato je ne samo kod nas već i u Slovačkoj, gde se njena dela nalaze u nekoliko galerija i muzeja. Cvetni motivi su velika oblast u njenom umetničkom stvaralaštvu. Ipak, mnoga dela zbog oštećenosti nisu dostupna široj javnosti i slikarskoj publici.

Upravo zbog toga Zavod za kulturu vojvođanskih Slova, u saradnji s Galerijom Zuske Medvedove, drugi put je podržao restauraciju jednog broja slika, čime je doprineo očuvanju značajnog segmenta kulturnog nasleđa vojvođanskih Slova. Restaurirane slike Medvedove čine postavku izložbe koja je otvorena 8. marta u izložbenom prostoru Zavoda za kulturu.

U znak praznika posvećenog ženama, ljubiteljima

ktorej meno sa podľa slov riaditeľky Miliny Sklabinskej „zapísalo do dejín kultúry vojvodinských Slovákov zlatými písmenami.“

Pavel Čáni, riaditeľ Galérie Zuzky Medvedovej v Petrovci, v úvode vyzdvihol, že ústav práve prispel k reštaurácii olejomalieb kvetinových zátiší autorky Zuzky Medvedovej a aj spomínanou vernisážou naplňa svoje prvotné poslanie – praktickou činnosťou zveľaďovať kultúrne hodnoty. Potom priblížil prítomným umelkyňu, o ktorej sú napísané dve monografie a veľa textov v Srbsku aj na Slovensku. Podľa neho sa Zuzka Medvedová venovala tematicky prevažne olejomalbami portrétov a etnomotívov.

Výtvarný kritik Vladimír Valentík prítomným oznámil, že v čase vernisáže sa na Slovensku začala jarná aukcia obrazov, medzi ktorými sa vyskytlo aj kvetinové zátišie Zuzky Medvedovej. Aj v tomto kontexte treba oceniť pozoruhodný počet zreštaurovaných obrazov vďaka pochopeniu Ústavu pre kultúru a Galérie Zuzky Medvedovej. Reštaurovanie mal na starosti akademický maliar Miroslav Nonin, ktorý zručne „obnovoval“ obrazy a tak rozširoval počet, ktorý umožňuje samostatnú výstavu tohto klasického žánru – zátišia. Umeleckú atmosféru dotvoril aj hudobný prednes pianistky Ivany Novákovéj a flautistky Miony Iličovej.

Výtvarný kritik Sava Stepanov poznamenal, že Zuzka Medvedová hrá významnú úlohu v dejinách umenia Slovákov, ako to potvrdzujú jej diela vystavené v múzeách v Bratislave, no na druhej strane sa v Novom Sade v múzeu súčasného umenia nenachádza žiadny jej obraz. Práve dielami Zuzky Medvedovej by sa mohla začať podľa S. Stepanova táto situácia meniť, a to aj v širšom vojvodinskom kontexte umenia..

V závere otvorenia výstavy predniesol Pavel Matúch báseň Jána Smreka Kvety, odovzdal všetkým prítomným dámam ruže a zavinšoval im k Medzinárodnému dňu žien.

PRÍHOVORY PRI PRÍLEŽITOSTI OTVORENIA VÝSTAVY REŠTAUROVANÝCH OBRAZOV ZUZKY MEDVEĐOVEJ

ZUZKA A ABSTRAKCIA

Pavel Čáni

Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov, Slovenské vojvodinské divadlo a Galéria Zuzky Medvedovej majú vynikajúcu spoluprácu. Dva roky za sebou financuje ústav reštaurovanie obrazov Zuzky Medvedovej a prezentuje jej dielo usporiadaním takýchto výstav. Pomaly sa tak dostáva na verejnosť Zuzka menej známa, totiž Zuzkine obrazy, ktoré dlhé roky boli v Galérii Zuzky Medvedovej, ale v zlom stave.

Podarilo sa nám akoby zámerne vybrať kytice, ktoré sa prvýkrát v takomto množstve zjavujú ako celistvá expozícia Zuzkiných obrazov. Z tých malých reprodukcii pri obrazoch môžete vidieť, v akom zlom stave boli obrazy pred reštauráciou. Aj ja som prekvapený, ako sa Zuzka zrazu objavila v novom kolorite, v novom svetle. Slová vďaka patria určite Miline Sklabinskej, ktorá pochopila a videla hodnotu Galérie Zuzky Medvedovej. Ďalej by som spomenul Miroslava Nonina, ktorý sa pomaly stáva expertom na Zuzku Medvedovú a ktorému v mene čitateľov výtvarného umenia úprimne ďakujem.

O Zuzke Medvedovej boli napísané dve monografie, dobová tlač ukazuje na to, že záujem o ňu, o jej dielo je veľmi dlhý, a tak doma ako aj na Slovensku je napísaných veľa textov, kritik, súvah a katalógov. Vytvorili sa určité stereotypy, ktoré ukazujú Zuzku takú, ako bola v danej dobe pochopená a akceptovaná. Na začiatku alebo v prvej

slikarstva predstavljeno je delo žene čije ime je, po mišljenju direktorke Zavoda Miline Sklabinski, u istoriju vojvođanskih Slovaka upisano velikim slovima...

Pavel Čanji, direktor Galerije Zuske Medvedove iz Bačkog Petrovca, rekao je da podrškom restauracije slika i otvaranjem ove izložbe Zavod ispunjava osnovni cilj, praktičnu delatnost koja prevazilazi okvire retoričkog poimanja. Prisutnima je približio život i delo međunarodno poznate autorke slika kojoj su posvećene dve monografije i mnogobrojni tekstovi, kako u Srbiji tako i u Republici Slovačkoj.

Po rečima Pavla Čanjija, Zuska Medvedova je prvenstveno slikala portrete i etno motive tehnikom ulja na platnu. Autorka je svojim radom donela svežinu u slovačko slikarstvo i svojevrstu apstrakciju.

Likovni kritičar Vladimír Valenčík prisutne je obavestio da je sat pre početka otvaranja izložbe u Slovačkoj počela prolećna aukcija slika, među kojima se našlo i ulje na platnu sa cvetnim motivima Zuske Medvedove, čija je početna cena 200 evra.

Zahvaljujući Zavodu, Galerija Zuske Medvedove može da se pohvali velikim brojem sličnih restauriranih slika, za koje se pobrinuo akademski slikar Miroslav Nonin. „Vremenom ćemo, uz pomoć ovakvog tima i ovakve delatnosti, moći da priredimo izložbu na kojoj će se naći samo klasičan žanr Zuske Medvedove – mrtva priroda“, rekao je Valenčík.

Nesvakidašnji umetnički doživljaj priredile su pijanistkinja Ivana Novakova i flautistkinja Miona Ilić, koje kao da su zaustavile vreme na ovoj izložbi.

Likovni kritičar Sava Stepanov rekao je da Zuska Medvedova igra značajnu ulogu u istoriji umetnosti Slovačka, a to potvrđuju i dela izložena u muzejima u Bratislavi, dok se u Novom Sadu, u Muzeju savremene umetnosti ne nalazi nijedna njena slika. Upravo uz pomoć dela Zuske Medvedove mogli bismo da objasnimo neke situacije u slikarstvu i to ne samo u slovačkom već i u širem vojvođanskom kontekstu, konstatovao je Stepanov.

Program otvaranja izložbe završen je umetničkim nastupom Pavla Matuha koji je, izgovarajući stihove o ženi i cveću poznatog slovačkog pesnika Jana Smreka, prisutnim damama poklanjao ruže povodom Dana žena.

GOVORI NA OTVARANJU IZLOŽBE RESTAURIRANIH SLIKA ZUSKE MEDVEĐOVE

ZUZKA I APSTRAKCIJA

Pavel Čanji

Zavod za kulturu vojvođanskih Slovačka, Slovačko vojvođansko pozorište i Galerija Zuske Medvedove imaju izuzetnu saradnju. Dve godine zaredom Zavod finansira restauraciju slika Zuske Medvedove i prezentuje njeno delo organizacijom ovakvih izložbi. Na taj način polako prodire u javnost manje poznata Zuska, u stvari njene slike koje su dugo bile u Galeriji Zuske Medvedove, ali u lošem stanju.

Pošlo nam je za rukom, a izgleda kao namerno da smo izabrali bukete koji se prvi put pojavljuju u ovakvom mnoštvu kao kompletna ekspozicija Zuskinih slika. Iz malih reprodukcija pored slika može se videti u kakvom stanju su bile pre restauracije. I sâm sam iznenađen kako se Zuska odjednom pojavila u novom koloritu, novom svetlu. Reči zahvalnosti sigurno pripadaju Milini Sklabinskoj, koja je shvatila i uvidela vrednost Galerije Zuske Medvedove. Takođe bih spomenuo Miroslava Nonina koji polako postaje ekspert za Zuzku Medvedovu i kome u ime ljubitelja likovne umetnosti iskreno zahvaljujem.

polovici dvadsiateho storočia sa akoby očakávalo, že sa Zuzka dostane na akadémiu do Prahy, že bude študovať u profesorov, ktorí učia realizmus, akademický realizmus a že sa vráti k svojim koreňom. Monografia hovorí, že Zuzka mala vzťah k figurácii realizmu, že sa tematicky orientovala na portréty, na krajinomalbu, v rámci ktorých boli aj etnomotívy, no bolo tu aj niekoľko obrazov staršieho typu, pred akadémiou, ktoré akoby naznačili, že Zuzka je aj takou umelkyňou, ktorá pokračuje v určitých tradíciách, ktoré boli aktuálne u Slovákov koncom 19. a na začiatku 20. storočia.

Neviem, či ste si všimli pozvánku na dnešnú vernisáž so zaujímavou, výstižnou grafickou úpravou, za ktorú ďakujeme Anne Maľachovej. Upozorňujem, že upravená Zuzkina reprodukcia, dotvorená technológiou 21. storočia, dala predstavenému výtvarnému dielu novú dimenziu. Výsledok toho posunu je zosúčasnenie a navrstvenie Zuzkinho diela. Ten moment a detail mi ukázal priestor vhodný na inú možnosť analýzy Zuzkinho výtvarného opusu, ktorý zostal nepovšimnutý a zatiaľ neanalyzovaný. Dalo by sa to nazvať Zuzka a abstrakcia.

Stereotyp, že je Zuzka typická maliarka realista, maliarka figurálneho prejavu, orientovaná na portréty, krajinomalbu a kvetinové zátišia, platí. Predsa by som však citoval PhDr. Ladislava Takáča a súhlasil s jeho konštatáciou, že jej realistické videnie nie je popisné, totiž že Medveďovej obrazy vyžarujú predovšetkým maliarkin vnútorný étos úprimnej a

čistej duše a vo všeobecnosti sú autonómnym svetom farieb citlivých reflexií. Teda Zuzku možno brať ako osobu, ktorá rozumela moderne a ktorej sa dokonca aj dotkla, keď ide o tieto kvetinové zátišia. Každý obraz, ktorý má výšku, šírku, bez ohľadu na to, ako hlboko bol realistický, je iba plocha, teda sebaklam, ktorý vďaka umelcovi a jeho obsahu a forme umožní tomu sebaklamu zotrvať, veriť v neho a zažiť ho.

Veda vied – filozofia nám ukazuje, že abstrakcia je základná metóda, teda prístup k poznaniu, ktorá v úvode determinuje hodnoty. Tak aj ozdobené kvetinové zátišia sú už svojou podstatou blízke abstrakcii. Forma v takých kompozíciách takmer úplne preberá dominanciu nad obsahom, fabulou. Je známe, že výtvarné diela sa predovšetkým vnímajú ako vizuálne senzácie a podliehajú estetickým kritériám, resp. odvodeným symbolickým významom. Tak sa kvetinové zátišie dostáva do pozície amalgámu so zreteľom na význam a vplyv. Je to určitým spôsobom rušenie konvencií. Žiada si to od konzumentov námahu, uvedomenie, aprobáciu, že obraz, maľba nie je renesančné okienko do sveta, ale iba plocha, papier, drevo, omietka, plátno... na jednej strane pomaľovaná farebným pigmentom. Znamená to, že kvetinové zátišie je čistá abstrakcia.

Jednoducho povedané, Zuzka Medveďová poznala tendencie, ktoré boli prítomné aj v moderne, ale v nezvyčajne skrytej podobe. Ukázala teda tým nejakým takmer impresionistickým koloritom nielen v týchto kvetinových zátišiach, ale aj v krajinomalbách na sviežosť a na niečo, čo sa oplatí vnímať ako nový pohľad pri ďalších hodnoteniach.

O Zuzki Medveďovej napísané sú dve monografie, stará štampa pokazuje da interesovanie za ňu i njeno delo postoji odavno, tako da je na ovim prostorima i u Slovačkoj napisano mnoštvo tekstova, kritika i informacija u katalogizima. Stvoreni su određeni stereotipi koji pokazuju onakvu Zuzku kakva je u određenom vremenskom razdoblju bila shvaćena i poštovana. Na početku ili u prvoj polovini dvadesetog veka možda se očekivalo da će Zuzka ići na Akademiju u Prag, da će studirati kod profesora koji predaju realizam, akademski realizam i da će se vratiti svojim korenima. U monografiji stoji da je Zuzka težila figuraciji realizma, da se tematski orijentisala na portrete, na pejzaže u okviru kojih su bili etno motivi, no bilo je tu i nekoliko slika starijeg datuma, pre akademije, koje kao da su nagovestile da je Zuzka umetnica koja nastavlja i sledi određene tradicije koje su bile aktuelne kod Slovačka krajem XIX i početkom XX veka.

Ne znam da li ste приметили pozivnicu za današnji vernisáž, interesantnu i dobro grafički obrađenu, zbog čega treba zahvaliti Ani Maljah. Napominjem da je obrađena Zuzkina reprodukcia, potpomognuta tehnologijom XXI veka prezentovanom likovnom delu dala novu dimenziju. Rezultat tog pomeranja je osavremenjivanje i višeslojnost Zuzkinog dela. Taj momenat i detalj pokazali su mi na povoljan prostor za drugačiju mogućnost analize Zuzkinog likovnog opusa koji je ostao u senci i zasad nije adekvatno analiziran. Recimo da bi naziv za to mogao da bude „Zuzka i apstrakcija“.

Stereotyp da je Zuzka tipičan slikar realista, koja teži figuraciji, orijentisana na portrete, pejzaže i mrtvu prirodu gde dominira cveće – stoji. Ipak bih citirao ph. dr Ladislava Takača i složio se s konstatacijom da njeno realističko viđenje nije opisno, u stvari iz slika Medveďove pre svega zrači njen unutrašnji etos iskrene i čiste duše i uopšte one su autonomni svet boja osetljivih refleksija. Dakle, Zuzku možemo smatrati osobom koja je razumela likovni pravac modernu, koji je na neki način dotakla kada je u pitanju mrtva priroda sa cvećem. Svaka slika koja ima visinu, širinu, bez obzira koliko je realistička, ona je samo površina, samoobmana koja, zahvaljujući umetniku i njegovim sadržajima i formi, omogućava da ta samoobmana traje, da joj verujemo i doživljavamo je.

Nauka nad naukama – filozofija, uči nas da je apstrakcija osnovna metoda, odnosno pristup ka spoznaji koja u startu determiniše vrednosti. Tako je i ukrašena mrtva priroda cveća suštinski bliska apstrakciji. Forma u takvim kompozicijama skoro u potpunosti preuzima dominaciju nad sadržajem, fabulom. Poznato je da se likovna dela pre svega doživljavaju kao vizuelne senzacije i podležu estetičkim kriterijumima, izvedenim simboličkim značajem. Tim slučajem mrtva priroda cveća dovodi se u poziciju amalgama s obzirom na značaj i uticaj. To je u neku ruku narušavanje konvencija. Od konzumenata to iziskuje trud, svesnost, aprobaciju da slika nije renesansno prozorče u svet, već samo površina, papir, drvo, malter, platno... s jedne strane iscrtana obojenim pigmentom. To znači da je mrtva priroda cveća čista apstrakcija.

Jednostavno, Zuzka Medveďova poznavala je tendencije koje su se dešavale u moderni, ali na neobičan, prikriven

Je to zvláštna náhoda, že päťsto kilometrov odtiaľ – v Bratislave, pred hodinou, teda o 17.00 hodine, sa v aukčnej spoločnosti začala jarná aukcia obrazov, na ktorej sa predáva vyše tristo obrazov. Medzi nimi je aj jedno kvetinové zátišie Zuzky Medvedovej namaľované v roku 1960. Vyvolávacia cena: dvesto eur. Obrazy, ktoré sa tu prvýkrát predstavujú širšej verejnosti, vďaka Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov sú omnoho cennejšie a zrejme žiaden z nich by nemal vyvolávaciu cenu dvesto eur. Avšak fakt je ten, že umelecký trh je už raz taký, že cena umeleckých diel sa formuje na základe ponuky a dopytu, teda ako aj cena všetkého iného. Zuzka Medvedová nie je veľmi známou maliarkou na Slovensku a práve v tom väzí smutná skutočnosť, že vyvolávacia cena na dnešnej aukcii je iba dvesto eur.

Pokiaľ ide o obrazy, ktoré nám takto vynovené sprostredkoval predovšetkým ústav a pán Nonin, ktorý už po druhýkrát pripravil nové obrazy Zuzky Medvedovej, má Galéria Zuzky Medvedovej už slušný počet obrazov, s ktorými sa môže prezentovať. Teraz by sa už dala zorganizovať aj samostatná výstava zátiší Zuzky Medvedovej, najmä kvetinových zátiší. Keby sme dali dokopy obrazy, ktoré sa nachádzajú v depozitári, a tieto, bola by to jedna celkom solídna expozícia, ktorá by nám ukázala Zuzku Medvedovú v osobitnom svetle – v jednom tradičnom maliarskom žánri, akým je zátišie, špeciálne kvetinové zátišie, ktoré u nej dominuje.

Tí, ktorí poznajú výtvarnú tvorbu Zuzky Medvedovej, vedia, že jej najobľúbenejším motívom v zátišiach boli orgovány. Namaľovala ich nespočetne mnoho. V Galérii Zuzky Medvedovej sú aspoň tri olejomalby orgovánov vhodné na vystavovanie a tu máme ďalší. Teda aj počet obrazov podľa frekvencie motívov napovedá, čím sa Zuzka Medvedová zaoberala. Som rád, že fond obrazov Zuzky Medvedovej sa rozširuje. Ak si dobre pamätám, toto je piata väčšia reštaurácia obrazov. Prvá sa udiala v rokoch 1988 – 89 tesne pred expozíciou 54 obrazov, ktorá bola pripravená v Národnom múzeu v Belehrade. Potom v polovici deväťdesiatych rokov sa reštaurovali ďalšie obrazy, ktoré neboli veľmi poškodené. Ďalšia sa už konala pod patronátom Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov a teraz tu máme najnovšiu.

Verím, že spolupráca s pánom Noninom a s podporou ústavu bude pokračovať. Možno v budúcnosti vrhneme trochu viac svetla na kresby Zuzky Medvedovej, najmä na jej študijné kresby, ktoré vznikali v rokoch 1920 – 22 v Prahe, Záhrebe a Petrovci. Z týchto kresieb sa už konala výstava v lete roku 1992. Od tých čias už uplynulo dvadsať rokov.

Všimnite si, že niektoré z týchto obrazov nie sú dokončené. Na nich ešte chcela zrejme Zuzka Medvedová pracovať, no už nestihla. Mám pocit, že istá nedokončenosť, najmä pokiaľ ide o maľovanie pozadia na jednotlivých obrazoch, je zaujímavá. Estetika existuje aj v prázdnom priestore.

način, dakle tim skoro impresionističkim koloritom, ne samo u ovim mrtvim prirodama cveća već i u pejzažima pokazala je svežinu i nešto vredno truda, kao postupak kod sledećih vrednovanja.

ESTETIKA POSTOJI I U PRAZKOM PROSTORU

Vladimir Valentík

Čudne li slučajnosti da pet stotina kilometara odavde, u Bratislavi, sat pre no što ćemo otvoriti ovu izložbu, dakle u 17 sati u Aukcijskom društvu počela je prolećna aukcija slika, gde se prodaje više od tri stotine slika. Među njima je i jedna mrtva priroda – cveće Zuske Medvedove, naslikana 1960. Početna cena: dvesta evra. Slike koje se ovde prvi put predstavljaju široj javnosti zahvaljujući Zavodu za kulturu znatno su vrednije i sigurno ni jedna ne bi imala istu početnu cenu. Međutim, činjenica je da je umetničko tržište takvo da se cena umetničkih dela formira na osnovu ponude i tražnje, uostalom kao i cena svega ostalog. Zuska Medvedova nije mnogo poznata slikarka u Slovačkoj i zbog toga je tužna činjenica da je početna cena na današnjoj aukciji samo dvesta evra.

Što se tiče slika koje nam je u novom svetlu posredovao pre svega Zavod i gospodin Miroslav Nonin koji je već drugi put pripremio nove slike Zuske Medvedove, Galerija Zuske Medvedove ima zadovoljavajući broj slika kojima može da se reprezentuje. Naročito je interesantno da bi već sada mogla da se organizuje i samostalna izložba mrtvih priroda Zuske Medvedove, a naročito mrtvih priroda cveća. Kada bismo zajedno stavili slike koje se nalaze u depozitaru i ove, bila bi to jedna sasvim lepa ekspozicija koja bi nam predstavila Zusku Medvedovu u sasvim novom svetlu ili u jednom tradicionalnom slikarskom žanru kakav je mrtva priroda, uz to i mrtva priroda cveća koja dominira.

Oni koji poznaju likovno stvaralaštvo Zuske Medvedove znaju da, što se tiče mrtve prirode, najomiljeniji motiv su joj bili jorgovani, naslikala je nebrojeno mnogo slika na ovu temu. U Galeriji Zuske Medvedove ima najmanje tri ulja na platnu s jorgovanima koja su pripremljena da se pokažu javnosti, a ovde ih ima još. Dakle, na neki način i broj slika u poređenju s frekvencijom motiva slaže se s tim čime se Zuska Medvedova bavila. Zahvalan sam na tome što se fond njenih slika znatno povećava. Ako me pamćenje dobro služi, ovo je peta veća restauracija njenih slika. Prva je bila 1988–89, nešto pre no što je izložba 54 slike bila pripremljena za Narodni muzej u Beogradu. Zatim, polovinom devedesetih godina, restaurirane su još neke slike koje nisu bile mnogo oštećene. Sledeća restauracija bila je pod patronatom Zavoda za kulturu, a sada imamo i najnoviju.

Nadam se da će se saradnja s gospodinom Noninom i Zavodom nastaviti. Možda ćemo ubuduće malo više pažnje posvetiti crtežima Zuske Medvedove, naročito crtežima sa studija, koji su nastali 1920–21–22. godine u Pragu, Zagrebu i Petrovcu. Ovi crteži izloženi su 1992. Od tada je prošlo skoro 20 godina.

Obratite pažnju na to da neke od ovih slika nisu dovršene, njih je Zuska Medvedova verovatno planirala da dovrši, da još slika, međutim, nije imala vremena. Čini mi se da, zahvaljujući radu gospodina Nonina to i ne smeta, čak imam utisak da nedovršenost, naročito kada govorimo o slikanju pozadine na pojedinim slikama, daje im posebnu draž. Estetika postoji i u praznom prostoru.

Jubilant Jaroslav Šimovič a účastníci programu vernisáže herec Radoje Čupić a pianistka Marina Kaňová

Prítomným sa prihovorili Sava Stepanov, Vladimír Valentík, Milína Sklabinská a Jaroslav Šimovič

RETROSPEKTÍVNA VÝSTAVA OBRAZOV JUBILANTA JAROSLAVA ŠIMOVIČA

V Ústave pre kultúru vojvodinských Slovákov počas jubilejných 50. slovenských národných slávností bola 4. augusta 2011 vernisáž retrospektívnej výstavy výtvarných diel Jaroslava Šimoviča pri príležitosti jeho 80. narodenín. Na vernisáži prítomných privítala a do umeleckého sveta Jaroslava Šimoviča uviedla riaditeľka ústavu Milína Sklabinská. O jeho umeleckej tvorbe hovoril výtvarný kritik Sava Stepanov. Ďalší kritik Vladimír Valentík poznamenal, že „Jaroslav Šimovič celý život pátral po ideálnom obraze... bol vždy emočne naladený a v plnom vzťahu s obrazom.“

Aj keď sa tvorba Jaroslava Šimoviča najčastejšie spája s abstraktným výtvarným prejavom, na jeho obrazoch dominuje aj figuratívnosť. Práve túto atmosféru, ktorú príjemca vníma na Šimovičových obrazoch, dotvorila autorskými skladbami pianistka Marina Kaňová. Úryvok z interview s Jaroslavom Šimovičom z roku 1985, v ktorom výtvarník vyjadril vlastné vnímanie výtvarného umenia, prečítal herec Radomir Čupić.

Návštevníci mali príležitosť si pozrieť vyše tridsať diel umelca. Medzi nimi *Salaš, Jánošík, Kupido, Cyril a Metod, Sen letnej noci, Praha, Holuby, Noemov koráb*. Organizátormi retrospektívnej výstavy boli Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov a Galéria Zuzky Medvedovej. Výstava trvala tri mesiace. Za ten čas sa predali tri obrazy.

Pri tejto príležitosti Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov s finančnou podporou Národnostnej rady slovenskej národnostnej menšiny vydal katalóg s prierezom umeleckej tvorby Jaroslava Šimoviča, ktorý pripravil Vladimír Valentík. Odtlačíme ho v tomto Majáku:

Vladimír Valentík:

Popredný výtvarný umelec z radov vojvodinských Slovákov, dnes už osemdesiatnik Jaroslav Šimovič, sa narodil 24. apríla 1931 v Kysáci. Ešte na základnej škole v Petrovci upozornil Ján Čajak ml. na jeho výtvarné nadanie, ktoré bolo možné sledovať neskôršie aj na petrovskom gymnáziu, najmä v kresliarskom krúžku vedeného Olgou Garayovou-Babylonovou a Vjačeslavom Vovom Rovnevim. Jaroslav Šimovič už vtedy ilustroval časopis *Sunac* a neskôršie svoje ilustrácie poskytoval aj *Hlasu ľudu*, *Ľudovému kalendáru* a časopisu pre deti *Naši pionieri*. Roku 1953 pre Slovenské národné slávnosti vypracoval plagát, ktorý sa používal aj neskôr.

Prvú samostatnú výstavu svojich prác usporiadal v Petrovci roku 1954, keď skončil Vyššiu pedagogickú školu (odbor kreslenie a matematika) v Novom Sade a začal učiť na petrovskom gymnáziu. Jeden rok strávil aj na Akadémii úžitkového umenia v Belehrade a potom ako výtvarný pedagóg pracoval v Šide, Rume a od roku 1961 aj v Novom Sade. Roku 1971 sa stal členom Združenia výtvarných umelcov Srbska (ULUS), respektíve Vojvodiny (ULUV). Od roku 1975 tvorí vo svojom ateliéri na Petrovaradinskej pevnosti, kde vytvára jedinečný výtvarný svet. Okrem maliarstva sa zaoberá aj tapisériou.

RETROSPEKTIVNA IZLOŽBA LIKOVNIH RADOVA JUBILANTA JAROSLAVA ŠIMOVIČA

U izložbenom prostoru Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka, u okviru programa jubilarnih 50. slovačkih narodnih svečanosti, otvorena je izložba likovnih radova Jaroslava Šimoviča povodom njegovog osamdesetog rođendana. Izložba je priređena 4. avgusta 2011.

Prisutnima se obratila i u likovni svet slikara Jaroslava Šimoviča posetioce je uvela direktorka Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka Milína Sklabinská. O umetničkom stvaralaštvu ovog slovačkog vojvođanskog slikara govorio je likovni kritičar Sava Stepanov, koji je približio bogatu strukturu radova J. Šimoviča.

U nastavku večeri likovni kritičar Vladimír Valentík napomenuo je kako je *Jaroslav Šimovič celog života tragao za idealnom slikom... uvek je emotivno raspoložen i u potpunosti posvećen slici koju stvara, jer možda je upravo ona njegov idealni rad...*

Iako se umetnički rad Jaroslava Šimoviča najčešće spaja s apstraktnim umetničkim izrazom, u njegovim slikama dominira i figuracija. Upravo tu atmosferu koju posmatrač nalazi na Šimovičevim slikama, autorskim kompozicijama prikazala je pijanistkinja Marina Kanja.

Glumac Radomir Čupić pročitao je intervju s Jaroslavom Šimovičem iz 1985, u kome je autor iskazao viđenje svog umetničkog izraza.

Posetioци su imali priliku da vide više od 30 izloženih radova Jaroslava Šimoviča: *Salaš, Janošik, Kupido, Ćirilo i Metodije, San letnje noći, Prag, Golubovi, Nojeva barka* i dr. Organizatori retrospektivne izložbe bili su Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka i Galerija Zuzke Medvedove. Izložba je bila otvorena tri meseca, a za to vreme prodane su tri slike ovog umetnika.

Povodom izložbe ZKVS je, uz finansijsku pomoć Nacionalnog saveta slovačke nacionalne manjine izdao katalog, u kojem je objavljen presek umetničkog rada Jaroslava Šimoviča. Tekst koji je objavljen u katalogu objavljujemo i čitaocima ovogodišnjeg „Majaka“.

Vladimír Valentík:

Poznati slikar iz redova vojvođanskih Slovaka, Jaroslav Šimovič, rođen je 24. aprila 1931. u Kisaču. Još u osnovnoj školi u Bačkom Petrovcu, Jan Čajak ml. uvideo je njegov talenat, koji se kasnije razvijao i u petrovačkoj Gimnaziji u okviru slikarske sekcije kojom su rukovodili Olgja Garajova-Babilonova i Vjačeslav Vov Rovnev. Jaroslav Šimovič je već tada ilustrovaо časopis *Sunac*, a kasnije svoje ilustracije objavljivao je i u slovačkom nedeljniku *Glas naroda* (Hlas ľudu), *Narodnom kalendaru* i dečjem časopisu *Naši pioniri* (Naši pionieri).

Prvu samostalnu izložbu imao je u Petrovcu 1954, nakon završetka Više pedagoške škole (smer slikanje i matematika) u Novom Sadu, kada se zaposlio u petrovačkoj gimnaziji. Jednu godinu je pohađao studije na Akademiji primenjene umetnosti u Beogradu, zatim je kao likovni pedagog radio u Šidu i Rumi, a od 1961. i u Novom Sadu. Godine 1971.

Realizoval vyše štyridsať samostatných výstav, najmä v Novom Sade, a samostatne vystavoval aj v Bratislave roku 1989. Za výtvarnú tvorbu sa mu dostalo viacerou uznani a cien, z ktorých uvedieme Cenu novosadského salónu (2000), renomovaného vojvodinského výtvarného podujatia a Cenu Cyrila Kutlíka za celoživotné dielo (2001).

Jeho výtvarnú tvorbu charakterizuje vyhľadávanie námetov a tém v minulosti a v rôznych kultúrnych tradíciách. Pozornosť v tvorbe často venoval gréckej a rímskej antike, egyptskej a iným starovekým civilizáciám, ale aj slovenskej historickej tradícii. Námety vyhľadával Jaroslav Šimovič aj v literatúre Shakespeara, Goetheho, Turgeneva alebo Tolstého. Tiež si vyskúšal v maliarskych cykloch témy z poľnohospodárstva, šachu a pod. Z jeho maliarskej orientácie do minulosti vznikajú figurálne kompozície, portréty a panorámy ako jedinečná individuálna výtvarná reflexia milénia poznačená šimovičovskou atmosférou obrazu.

Tvorbu Jaroslava Šimoviča spoznáme podľa jedinečného vyblednutého a šedého koloritu, ktorý jeho výtvarný prejav podfarbuje akousi jemnosťou a snivou vzdušnosťou. Funkciu tejto základnej emócie majú aj voľné pohyby štetcom pri štylizácii čiastočne redukovaných tvarov.

Jaroslav Šimovič siaha aj po abstraktnom výtvarnom prejave, zachovávajúc podstatné charakteristiky svojho umeleckého prejavu. Voľnejším pohybom štetca a dôsledný v kolorite zachováva základnú atmosféru, či nádych výtvarného prejavu, utvárajúc osobitý abstraktný výraz pôsobivých emócií. Zabehaná bipolarita výtvarného prejavu Jaroslava Šimoviča vyúsťuje do nekonečného pátrania po ideálnom obraze.

postao je član Udruženja likovnih umetnika Srbije (ULUS) odnosno Vojvodine (ULUV). Od 1975. slika u svom ateljeu na Petrovaradinskoj tvrđavi, gde stvara jedinstveni umetnički svet. Pored slikarstva bavi se i tapiserijom.

Priredio je oko četrdeset samostalnih izložbi prvenstveno u Novom Sadu, a 1989. imao je i samostalnu izložbu u Bratislavi. Nagrađen je mnogim priznanjima i nagradama, među kojima izdvajamo Nagradu novosadskog salona (2000), renomirane vojvođanske manifestacije i Nagradu Cirila Kutlika za životno delo (2001).

Njegov slikarski izraz karakteriše traganje za pričama i temama iz prošlosti i raznim kulturnim tradicijama. Svoju pažnju on često usmerava na grčku i rimsku antiku, egipatsku civilizaciju i druge drevne civilizacije, ne izostavljajući ni slovačku istorijsku tradiciju. Šimoviča često inspirišu i književna dela Šekspira, Getea, Turgenjeva i Tolstoja. Okušao se i u likovnim ciklusima s temom poljoprivrede, šaha i dr. Iz njegovog slikarskog osvrta u prošlost nastaju figuralne kompozicije, portreti i vedute kao svojevrsno individualno slikarsko ogledalo milenijuma, obeleženo jedinstvenom šimovičevskom atmosferom umetničkog dela.

Prepoznatljivost dela Jaroslava Šimoviča leži upravo u jedinstvenom izbledelom, sivom koloritu koji na njegovom radovima ostavlja trag nežnosti i snoviđenja. U funkciji osnovne emocije su i njegovi gestualni pokreti četke pri stilskoj realizaciji delimično redukovanih oblika.

U delu Jaroslava Šimoviča naziru se i motivi apstraktnog likovnog izraza, pri čemu i dalje čuva osnovne karakteristike svog umetničkog stvaralaštva. Učestala bipolarnost umetničkog izraza Jaroslava Šimoviča spaja se u jedan put i beskonačno traganje za idealnom slikom, rekao je Vladimir Valenčik koji je svečano otvorio izložbu.

Paľo Bohuš

Vladimír Hurban Vladimírov

SLOVENSKÍ VOJVODINSKÍ KULTÚRNI DEJATELIA OKOM VÝTVARNÉHO UMELECA PAVLA POPA

V oblasti výtvarného umenia sa začala v Ústave pre kultúru vojvodinských Slovákov v roku 2011 prvá fáza projektu, ktorého výstupom sú zrealizované portréty Karola Miloslava Lehotského, Vladimíra Hurbana Vladimírova, Michala Milana Harminca a Paľa Bohuša. Autorom diel je akademický maliar Pavel Pop.

Projektom chceme umelecky oživiť spomienky na osobností z kultúrnej minulosti vojvodinských Slovákov, spropagovať ich u nás aj v zahraničí a zároveň podnietiť súčasnú tvorbu v oblasti výtvarného umenia. Portréty popredných kultúrnych dejateľov autora Pavla Popa sa dnes nachádzajú vo výstavnom priestore Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov a ich vznik finančne podporil Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí.

Akademický grafik a maliar Pavel Pop, ktorého výtvarné dielo zaradila odborná kritika do imaginatívneho realizmu, vypracoval v roku 2008 cyklus kresieb podobizní najväčších svetových výtvarných umelcov a ich najznámejších výtvarných diel. Podobne pracoval aj na tomto projekte a vytvoril maľby, na ktorých umelecky stvárnil Karola Miloslava Lehotského (1879 – 1929), prvého akademicky vzdelaného maliara z radov vojvodinských Slovákov, Vladimíra Hurbana Vladimírova VHV (1884 – 1950), evanjelického farára a najznámejšieho slovenského dramatika na tomto území, Paľa Bohuša (1921 – 1997), barda slovenskej dolnozemskej poézie a Michala Milana Harminca (1869 – 1964), najaktívnejšieho slovenského architekta, pôsobiaceho vo viacerých európskych krajinách, priekopníka slovenskej modernej architektúry. Výber osobností mala na starosti trojčlenná komisia v zložení Dr. Samuel Čelovský, Vladimír Valentík a Milana Sklabinská, ktorú vymenovala Správna rada Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov.

Naša ustanovizeň plánuje v roku 2012 uskutočniť druhú fázu tohto projektu, ktorým sa doplní kolekcia portrétov pripravená na vystavovanie u nás aj v zahraničí. Potvrďovať historické fakty súčasnou umeleckou tvorbou je významný počin, ktorý prospeje slovenskej menšine pri propagácii svojich bohatých kultúrnych dejín tak v Srbsku, ako aj v zahraničí, osobitne v Slovenskej republike.

POZNATE LIČNOSTI VOJVOĐANSKIH SLOVAKA OKOM LIKOVNOG UMETNIKA PAVELA POPA

U oblasti slikarstva ZKVS je 2011. započeo prvu fazu projekta čiji rezultat su naslikani portreti Mihala Milana Harminca, Karola Miloslava Lehotskog, Vladimira Hurbana Vladimirova i Palja Bohuša. Autor dela je akademski slikar Pavel Pop.

Cilj ovog umetničkog oživljavanja istorijskih ličnosti vojvođanskih Slovaka bio je da doprinese boljoj prezentaciji slovačke kulture kod nas i u inostranstvu, ujedno i da podrži savremeno stvaralaštvo vojvođanskih Slovaka. Portreti istaknutih ličnosti u oblasti kulture autora Pavla Popa sada se nalaze u izložbenom prostoru Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka, a njihovo nastajanje finansijski je podržao Ured za Slovake u inostranstvu.

Akademski slikar i grafičar Pavel Pop, koga stručnjaci uvrštavaju u imaginativni realizam, u 2008. naslikao je ciklus portreta najvećih svetskih umetnika i njihovih dela. U tom smeru nastavlja i u ovom projektu, stvara slike na kojima predstavlja ličnosti slovačke vojvođanske kulture: Karol Miloslav Lehotski (1879–1929), prvi akademski slikar vojvođanskih Slovaka, Vladimir Hurban Vladimirov VHV (1884–1950), evangelistički sveštenik i dramski pisac, Paljo Bohuš (1921–1997), bard slovačke vojvođanske poezije, Mihal Milan Harminc (1869–1964), aktivan slovački arhitekta u nekoliko evropskih zemalja, preteča moderne arhitekture u Slovačkoj. To su portreti naslikani tehnikom ulja na platnu. Ove ličnosti izabrala je tročlana komisija u sastavu dr Samuel Čelovski, Vladimir Valenčík i Milana Sklabinski, koje je 18. januara 2011. imenovao Upravni odbor ZKVS.

Naša ustanova u 2012. planira da realizuje i drugu fazu ovog projekta kojom će se upotpuniti kolekcija portreta spremna za izlaganje u zemlji i inostranstvu. Afirmisanje istorijskih činjenica pomoću modernog stvaralaštva značajan je poduhvat koji će doprineti slovačkoj manjini da univerzalnim jezikom, jezikom umetnosti, propagira i promovise svoje bogato kulturno nasleđe, kako u Srbiji tako i u inostranstvu, a posebno u Republici Slovačkoj.

ÚSTAV PRE KULTÚRU VOJVODINSKÝCH SLOVÁKOV PREDSTAVIL SVOJU ČINNOSŤ V NOVOM PAZARE

S cieľom rozvíjať povedomie a zdôvodniť úlohu a funkcie národnostných rád národnostných menšín príslušníkom ostatných národnostných spoločenstiev v Srbsku sa v ostatnom období pripravil celý rad akcií a programov z oblasti vzdelávania, informovania, úradného jazyka, písma a kultúry národnostných menšín. Vzhľadom na to, že bošnjačku národnostnú menšinu, ktorá je koncentrovaná v oblasti Sandžak, očakávajú v najbližšej dobe nové voľby do Národnostnej rady, Organizácia pre spoluprácu a bezpečnosť v Európe (OSCE) prostredníctvom Misie v Srbsku usporiadala v Novom Pazare tri okrúhle stoly, kde sa hľadali východiská a možné riešenia pre zveľadenie a rozvoj spomínaných oblastí bošnjačského spoločenstva.

Milina Sklabinská, Jelena Jakanovićová, Dinko Gruhonjić a Miroslav Keveždi

Jeden z týchto okrúhlych stolov sa konal 28. marca 2011 v Novom Pazare s názvom *Kultúra menšinových spoločenstiev – rozvoj kultúrnych politík a spravovanie kultúrnymi ustanovizňami*. Popredné osobnosti a kultúrni pracovníci z radov Bošniakov sa oboznámili s praxou z Vojvodiny, kde dobre funguje dvanásť národnostných rád a kde od roku 2008 pôsobí päť menšinových ústavov kultúry.

O tom, ako pracuje Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov a aké programy rozvíja s cieľom ochrany, zveľadenia a rozvoja slovenskej kultúry v Srbsku, hovorila riaditeľka Milina Sklabinská. Moderátor okrúhleho stola žurnalista Dinko Gruhonjić osobitne vyzdvihol portál, ktorý táto ustanovizeň prevádzkuje ako výborný spôsob prezentovania kultúrneho potenciálu slovenskej menšiny. O práci národnostných rád hovoril riaditeľ Ústavu pre kultúru vojvodinských Rusínov Miroslav Keveždi, ktorý zdôraznil význam najvyšších legálnych a legitímnych menšinových ustanovizní pri kreovaní a implementovaní kultúrnej politiky menšiny. Prítomní predstavitelia bošnjačských ustanovizní kultúry mimoriadne ocenili prácu oboch ústavov, prezentácie vyhodnotili ako veľmi užitočné a netajili sa ani sympatiami voči slovenskej kultúre, ktorú pokladajú za rozvinutú a usporiadanú.

V diskusii sa hovorilo o výzvach, s ktorými sa stretáva bošnjačka komunita v oblasti kultúry, najmä pri zabezpečovaní odbornej práce na poli bošnjačskej kultúry. Relevantné inštitúcie a odborná garancia sú pri zachovaní dedičstva, ale aj rozvoja súčasného umenia, veľmi dôležité. V takom ovzduší bude možné hovoriť aj o prípadnom Ústave pre kultúru Bošniakov. Predstavitelia kultúrnych ustanovizní a kultúrni dejatelia z Nového Pazaru majú záujem o pozitívne skúsenosti z práce Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov.

ZKVS JE PREDSTAVIO SVOJU DELATNOST U NOVOM PAZARU

S cieľom da rozvíja svest i konkretnije definiše ulogu nacionalnih saveta nacionalnih manjina pripadnicima nacionalnih grupa u Srbiji, u poslednje vreme realizovan je niz programa i sadržaja u oblastima kojima se nacionalni saveti bave – obrazovanje, informisanje, kultura i službena upotreba jezika i pisma nacionalnih zajednica. S obzirom na to da bošnjačku nacionalnu manjinu koja je koncentrisana u oblasti Sandžaka u bliskoj budućnosti očekuju novi izbori u Nacionalnom savetu, Organizacija za saradnju i bezbednost u Evropi (OSCE), posredstvom Misije u Srbiji održala je do sada tri okrugla stola u Novom Pazaru, u okviru kojih su se tražila moguća rešenja za unapređenje i razvoj pomenutih oblasti bošnjačke zajednice.

Účastníci konferencie

Jedan ovakav okrugli sto održan je 28. marta 2011. u Novom Pazaru, sa temom "Kultura manjinskih zajednica – razvoj kulturnih politika i upravljanje ustanovama kulture". Kulturna javnost Bošnjaka, tačnije istaknute ličnosti i kulturni radnici iz redova Bošnjaka, imali su priliku da čuju primere dobre prakse iz Vojvodine, u kojoj su sedišta dvanaest nacionalnih saveta, a od 2008. i pet manjinskih Zavoda za kulturu.

O tome kako posluje Zavod za kulturu vojvođanskih Slováka i kakve programe razvija u cilju očuvanja, unapređenja i razvoja slovačke kulture u Srbiji, govorila je direktorka ove ustanove Milina Sklabinski. Voditelj okruglog stola novinar Dinko Gruhonjić posebno je istakao internet portal ove ustanove, definišući ga kao odličan način prezentovanja celokupnog kulturnog potencijala jedne manjine. O radu Nacionalnih saveta u oblasti kulture govorio je direktor Zavoda za kulturu vojvođanskih Rusina Miroslav Keveždi, koji je istakao značaj najviših legalnih i legitimnih manjinskih ustanova kada je reč o kreiranju i implementaciji kulturne politike jedne manjine. Prisutni predstavnici bošnjačkih ustanova kulture ocenili su rad oba Zavoda kao izvanredan, a prezentacije kao veoma korisne. Nisu tajili simpatije prema slovačkoj kulturi koju smatraju razvijenom i uređenom.

U opsežnoj debati bilo je reči o izazovima s kojima se sreće bošnjačka zajednica u oblasti kulture kao i o mogućim rešenjima koja bi obezbedila kontinuiran i stručan rad na polju bošnjačke kulture. Saradnja relevantnih institucija i stručnost garanti su očuvanja nasleđa ali i razvoja savremenih umetničkih formi. U takvom okruženju stvorice se uslovi za osnivanje Zavoda za kulturu Bošnjaka, o čemu već postoji razrađen/izrađen elaborat, koji bi mogao da postane aktuelan u narednom periodu.

S obzirom na veliko interesovanje predstavnika ustanova kulture i kulturnih radnika iz Novog Pazara, slične inicijative i uzajamne razmene pozitivnih iskustava verovatno će se nastaviti i u budućnosti.

MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA

MEĐUNARODNA SARADNJA

Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov podporoval v roku 2011 medzinárodnú spoluprácu slovenskej enklávy vo Vojvodine s jej materskou krajinou, ale aj s inými štátmi. Spolupracoval s viacerými zahraničnými ustanovizňami, inštitúciami a organizáciami. Na prvom mieste treba spomenúť Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí. S ním sme spoločne v Bratislave zorganizovali Dolnozemský jarmok a následne sa zúčastnili na medzinárodnej konferencii Slovak Connection, kde predstavili svoje názory na fungovanie slovenskej kultúry a informovania aj Slováci z Ameriky, Kanady, Írska, Nemecka, Česka, Rumunska a Maďarska. Ústav okrem toho nadviazal spoluprácu s Katedrou manažmentu kultúry a turizmu Filozofickej fakulty Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre, s Jazykovedným ústavom a Ústavom slovenskej literatúry Slovenskej akadémie vied a zároveň zintenzívňoval spoluprácu so Slovákami z Dolnej zeme.

Radi unapređenja i razvijanja saradnje slovačke manjine u Vojvodini s njenom matičnom zemljom i drugim državama, ZKVS je u 2011. sarađivao s brojnim inostranim institucijama, ustanovama i organizacijama. Reč je prvenstveno o Uredu za Slovake u inostranstvu, s kojim smo u Bratislavi organizovali manifestaciju Vašar Slovaka sa Donje zemlje, a zatim učestvovali i na međunarodnoj konferenciji „Slovak Connection“ na kojoj su referate u oblasti kulture i informisanja izneli i Slovaci iz Amerike, Kanade, Irske, Nemačke, Češke, Rumunije i Mađarske. ZKVS je gradió partnerstva i sa Katedrom za menadžment kulture i turizma UKF u Nitri, Lingvističkim zavodom SAN i Zavodom za slovačku književnost SAN, a ujedno je intenzivno sarađivao sa Slovacima iz Donje zemlje.

ĎALŠIA SPOLUPRÁCA ÚSTAVU PRE KULTÚRU VOJVODINSKÝCH SLOVÁKOV S VEDECKÝMI A VZDELÁVACÍMI INŠTITÚCIAMI NA SLOVENSKU

Počas dvojdnového pobytu v Slovenskej republike navštívila delegácia Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov Jazykovedný ústav SAV, Ústav slovenskej literatúry SAV a Katedru manažmentu kultúry a turizmu FF UKF v Nitre.

Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov si predsavzal v treťom roku svojej činnosti realizovať projekty v spolupráci s inštitúciami v Slovenskej republike, ktoré majú prispieť k rozvoju kultúry vojvodinských Slovákov. Delegácia v zložení Vladimír Valentík – predseda Správnej rady ÚKVS, Samuel Čelovský – člen Správnej rady ÚKVS a Milina Sklabinská – riaditeľka ÚKVS rokovala začiatkom februára 2011 s predstaviteľmi vedeckých a vzdelávacích ustanovizní na Slovensku.

Pracovné rozhovory sa začali v Nitre. Na Katedre manažmentu kultúry a turizmu Filozofickej fakulty Univerzity Konštantína Filozofa prijal delegáciu vedúci katedry prof. PhDr. Jaroslav Čukan, CSc. Prítomní boli ďalej odborný asistent Boris Michalík a docent Ladislav Lenovský, ktorí sa podieľajú na terénnych výskumoch slovenskej enklávy vo Vojvodine, aktuálne v Boľovciach, a pripravili už publikácie z výskumnej činnosti v Erdevíku a v Pivnici. Na stretnutí sa dohodlo, ako sa ústav zapojí do tejto výskumnej

JOŠ JEDNA SARADNJA ZKVS S NAUČNIM I OBRAZOVNIM USTANOVAMA U SLOVAČKOJ

Tokom dvodnevnog boravka u Republici Slovačkoj , delegacija ZKVS posetila je Lingvistički zavod i Zavod za slovačku književnost Slovačke akademije nauka kao i Katedru za menadžment kulture i turizma UKF u Nitri.

U trećoj godini delatnosti Zavod za kuturu vojvođanskih Slovaka odlučio je da učvrsti saradnju sa ustanovama u Republici Slovačkoj i da realizuje projekte koji doprinose razvoju kulture vojvođanskih Slovaka. U skladu s tim delegacija ZKVS u sastavu Vladimir Valenćik – predsednik Upravnog odbora ZKVS, Samuel Čelovski – član Upravnog odbora i Milina Sklabinski – direktorka ZKVS, sastala se sa predstavnicima naučnih i obrazovnih ustanova u Slovačkoj.

Prvi sastanak održan je u Nitri na Katedri za menadžment kulture i turizma UKF, kod šefa katedre Jaroslava Čukana. Prisustvovali su i asistent Boris Mihaljik i docent Ladislav Lenovski, koji istražuju slovačku enklavu u Vojvodini. Trenutno radě istraživanja u Boľevcima, a pre toga su kao rezultat istraživanja u Erdeviku i Pivnicama izdali dve publikacije. Na sastanku je odlučeno da ZKVS učestvuje u ovim istraživačkim projektima i da se razvije saradnja u oblasti pripreme i izdavanja monografija o mestima koja nemaju ovakve publikacije. Ovaj tim će pružiti stručnu pomoć i u realizaciji Leksikona mesta naseljenih Slovacima u Srbiji

Vladimír Valentík, Pavol Žigo, Milina Sklabinská a Dana Hučková

Milina Sklabinská, Boris Michalík, Jaroslav Čukan a Samuel Čelovský

Stretnutia sa zúčastnil aj Miroslav Dudok

činnosti a ako bude vyzeráť spolupráca vo výskume ďalších lokalít. Pracovníci katedry pomohli odbornými radami aj pri vydávaní knihy Slováci v Srbsku z aspektu kultúry. Zároveň sa rokovalo o možnostiach študijných stáží študentov tejto katedry v ústave.

Delegácia sa ďalej stretla s riaditeľom Jazykovedného ústavu SAV v Bratislave prof. PhDr. Pavlom Žigom, DrSc., a s riaditeľkou Ústavu slovenskej literatúry SAV Mgr. Danou Hučkovou, CSc. Hovorili spolu o možnostiach prípravy slovensko-srbského a srbsko-slovenského slovníka. Na tomto rokovaní sa zúčastnil aj prof. PhDr. Miroslav Dudok, CSc., pedagóg Katedry slovanských filológií Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave a zároveň Katedry slovakistiky Filozofickej fakulty v Novom Sade. Išlo o prvé stretnutie tohto druhu, na ktorom sa konštatovalo, že sú dobré predpoklady na začatie odborných prác na príprave slovníka. Dohodli sa formy logistickej podpory kompetentných ustanovizní (Jazykovedný ústav) ako aj možnosti zabezpečenia finančných prostriedkov (ÚKVS).

NAVŠTÍVILA NÁS DELEGÁCIA ÚRADU PRE SLOVÁKOV ŽIJÚCICH V ZAHRANIČÍ

Ladislav Čáni, Martin Štrbka, Katarína Mosnáková a Anna Struhárová

S cieľom zintenzívniť spoluprácu medzi dolnozemskými Slovámi a Úradom pre Slovákov žijúcich v zahraničí v Bratislave navštívil Maďarsko, Rumunsko, Srbsko a Chorvátsko predseda úradu JUDr. Milan Vetrák, PhD., spolu s Martinom Štrbkom, vedúcim teritoriálneho, informačného, mediálneho, medzinárodného a kultúrneho odboru (TIMMKO), a hovorcom úradu Ľudovítom Pomichalom.

V Novom Sade delegáciu privítali predstavitelia slovenských redakcií Rádiotelevízie Vojvodiny ako aj Novinovo-vydavateľskej ustanovizne Hlas ľudu, Národnostnej rady slovenskej národnostnej menšiny, ako aj Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov.

Riaditeľka Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov Mgr. Art. Milina Sklabinská predstavila hosťom zo Slovenska činnosť, ciele a vízie tejto ustanovizne a najmä stratégiu pri zveľaďovaní kultúry vojvodinských Slovákov. Jednou z preferovaných tém bola príprava v poradí už štvrtého Stretnutia dolnozemských Slovákov – Na jarmoku, ktorého hlavným organizátorom bol v roku 2011 Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí, zatiaľ čo Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov mal na starosti koordináciu účastníkov tohto podujatia zo Srbska.

s aspekta kultúre. Razmatrala sa i možnosť stažiranta studenata s ove Katedre u ZKVS.

Radi príprave slovačko-srpskog i srpsko-slovačkog rečnika, delegacija ZKVS posetila je Lingvistički zavod "Ljudovít Štur" SAN, gde se sastala s direktorom ove ustanove Pavelom Žigom i Danom Hučkovom, direktorkom Zavoda za slovačku književnost SAN. Sastanku su prisustvovali i Miroslav Dudok, profesor na Katedri slovenske filologije FFUK u Bratislavi i na Katedri za slovački jezik i književnost u Novom Sadu. Bio je to prvi sastanak u vezi s ovim projektom gde su prisutni ustanovili da postoje realne mogućnosti za početak pripreme rečnika. Logističku podršku pružiće kompetentne ustanove (Lingvistički zavod) a finansije će obezbediti ZKVS.

POSETILA NAS JE DELEGACIJA UREDA ZA SLOVAKE U INOSTRANSTVU

Milan Vetrák, Ľudovít Pomichal, Martin Štrbka a Milina Sklabinská

U cilju jačanja saradnje između Slovaka sa Donje zemlje i Ureda za Slovake koji žive u inostranstvu, predsednik Ureda Milan Vetrak, Martin Štrbko, zadužen za teritorijalno, informativno, medijsko, međunarodno odeljenje i odeljenje za kulturu i portparol Ureda Ľudovít Pomihal, posetili su četiri države u kojima živi slovačka nacionalna manjina – Mađarsku, Rumuniju, Srbiju i Hrvatsku.

U Novom Sadu delegaciju Ureda dočekali su predstavnici slovačkih redakcija Radio-televizije Vojvodine i predstavnici Novinsko-izdavačke ustanove „Hlas ľudu“. Delegacija je bila u poseti Nacionalniom savetu slovačke nacionalne manjine i Zavodu za kulturu vojvođanskih Slovaka.

Direktorka Zavoda Milina Sklabinski, u razgovoru s predsednikom Ureda Milanom Vetrakom, predstavila je delatnost Zavoda, ciljeve i vizije ove ustanove kao i načine unapređenja kulture vojvođanskih Slovaka. Jedna od glavnih tema bila je priprema četvrte manifestacije Susret Slovaka sa Donje zemlje – Na vašaru, čiji je glavni organizator 2011. Ured za Slovake koji žive u inostranstvu, dok je ZKVS pripala funkcija kooordinatora učesnika ove manifestacije iz Srbije.

Výrobca huslí Ján Nemček z Kovačice

Aradáčske meškárky

DEŇ ZAHRAŇIČNÝCH SLOVÁKOV A DOLNOZEMSKÝ JARMOK V BRATISLAVE

Ľudí, ktorí sa hlásia k slovenskej národnosti za hranicami materskej krajiny, je chvályhodný počet. Na upevňovanie a zveľaďovanie vzťahov medzi zahraničnými Slovákmi a Slovenskou republikou rozhodla Národná rada Slovenskej republiky venovať pamätný deň, ktorý je zároveň štátnym sviatkom Slovenskej republiky – je to 5. júl, sviatok sv. Cyrila a sv. Metoda. V tento deň sa konala najväčšia prezentácia kultúry a života Slovákov žijúcich v zahraničí, v roku 2011 pod záštitou predsedníčky vlády Slovenskej republiky Ivety Radičovej. Záujemcovia z Bratislavy, ale aj z iných častí Slovenska, si mohli pozrieť rozmanité kultúrne podujatia.

V prvý deň osláv (4. júla) bola vo foyeri novej budovy Úradu vlády Slovenskej republiky vernisáž výstavy obrazov akademického maliara Pavla Čániho, ktorý patrí medzi popredných maliarov Vojvodiny. O diele autora sa zmienili podpredsa vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva a národnostné menšiny Rudolf Chmel a predseda Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí Milan Vetrák. Konceptu výstavy predstavil výtvarný kritik Vladimír Valentík. Otvorenie prijemnil hudobný prednes kvarteta v zložení: Ján Brtko, Michal Harin, Filip Štrauch a Juraj Tomka.

Nasledujúci deň sa pri základnom kameni Pamätníka slovenského vstáťhovalectva v Sade Janka Kráľa uskutočnilo stretnutie s kultúrnym krajským programom, na ktorom odznali aj oficiálne slávnostné príhovory. Súčasťou Dňa zahraničných Slovákov bol aj štvrtý ročník Stretnutia dolnozemsých Slovákov – Na jarmoku. Do jeho organizácie bol priamo zapojený Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov.

Stretnutie Dolnozemsých Slovákov – Na jarmoku bolo 5. júla 2011 v Starej tržnici na Námestí Slovenského národného povstania v Bratislave. Dolnozemský jarmok sa tak po prvýkrát uskutočnil na Slovensku, kde si početní návštevníci mohli pozrieť krásu dolnozemsých ľudových krojov, zručnosti ľudovomeleckých výrobcov, insitných maliarov a remeselníkov. Okrem toho si mohli hostia pochutnať na tradičných slovenských gastronomických špecialitách z Dolnej zeme.

Na jarmoku boli zo Srbska prítomní predstavitelia z Báčky,

DAN SLOVAKA U DIJASPORI I VAŠAR SLOVAKA SA DONJE ZEMLJE U BRATISLAVI

U svetu živi puno Slovaka. Radi učvršćivanja i unapređivanja inostranih odnosa, Slovačka Republika je Slovacima u inostranstvu posvetila dan koji će biti i državni praznik u matičnoj zemlji. To je 5. jul, ujedno i praznik sv. Ćirila i Metodija. Na ovaj dan u Slovačkoj se održava niz manifestacija koje reprezentuju kulturu i život Slovaka iz inostranstva.

Ove godine građani Republike Slovačke mogli su da posete razne kulturne događaje. Cela manifestacija organizovana je pod patronatom potpredsednice Vlade SR Ivete Radičove.

Dana 4. jula, u foajeu nove zgrade Vlade Republike Slovačke svečano je otvorena izložba slika akademskog slikara Pavla Čanjića, koga likovna kritika svrstava među najpoznatije umetnike vojvođanskih Slovaka. O njegovom delu govorio je likovni kritičar Vladimir Valenćik, zatim se prisutnima obratio potpredsednik Vlade Republike Slovačke za ljudska i manjinska prava Rudolf Hmel kao i predsednik Ureda za Slovake u inostranstvu Milan Vetrak. Otvaranje je upotpunio umetnički program, odnosno muzički nastup kvarteta – Jan Brtko, Mihal Harin, Filip Štrauh i Juraj Tomka.

Sledeći dan je kod spomenika Slovačkog iseljeničtva u parku Janka Kralja u Bratislavi održan svečani govor propraćen kulturnim programom. Nastupili su članovi SKPD „Ďetvan“ iz Vojlovice/Pančeva i solista Adam Stupavski iz Gložana. Sastavni deo Dana Slovaka u dijaspori bila je i četvrta manifestacija Susreti Slovaka sa Donje zemlje – Na vašaru, u čiju organizaciju je uključen i Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka.

Stará tržnica na Námestí Slovenského národného povstania v Bratislave, v ktorej sa konal jarmok

Manifestacija Na vašaru održana je u centru Bratislave, na trgu SNP. Prvi put su posetioci ovog putujućeg festivala mogli da vide lepote narodnih nošnji Slovaka iz Mađarske, Rumunije i Srbije, njihove zanate, slikare naivne umetnosti i drugo. Prisutni su mogli da probaju tradicionalne specijalitete Slovaka sa Donje zemlje.

Učesnici manifestacije Na vašaru iz Srbije bili su Slovaci iz Bačke, Banata i Srema, tačnije iz Bačkog Petrovca, Kisača, Araca, Stare Pazove, Gložana, Kovačice, Belog Blata, Selenče, Pivnica, Vojlovice i Novog Sada. Posetioci su

Vystúpenie folklórneho súboru SKOS Detvan z Vojlovíc

Banátu a Sriemu, konkrétne z Báčskeho Petrovca, Kysáča, Aradáča, Starej Pazovy, Hložian, Kovačice, Bieleho Blata, Selenče, Pivnice, Vojlovice a Nového Sadu. Návštevníci obdivovali *priadky, pierkarky, metliarov, šúpoliarov, tokárov, výrobcov huslí, vinárov* atď. Zároveň vojvodinskí Slováci ponúkali *petrovskíe klbásky, kysácku sármu, pirohe, rezance, opekance, šušťovníke, ťufy, rejtešu, makový koláč, pampúche, lepňau, herouke, trutule* a mnohé iné dobroty slovenských kuchárov a gazdiniek zo Srbska. Na javisku sa o dobrú náladu starali Aradáčske meškárky, orchester Rosička a so scénickým prejavom sa predstavili členovia SKOS-u Detvan z Vojlovice a KUS-u Jednota z Hložian. Vtipné a pútavé scény zo sedliackeho života vojvodinských Slovákov zahráli herci Zuzana Tárnociová a Ondrej Brna.

Výstava fotografií pod názvom Ženy na dedine

Počas Dňa zahraničných Slovákov bola aj výstava fotografií pod názvom *Ženy na dedine* ako výsledok spolupráce profesorov a študentov Akadémie umenia v Novom Sade. Výstava má putovný charakter, bola organizovaná viac ako desaťkrát v rôznych mestách Srbska. Fotografie približujú bohatú tvorbu dedinských žien.

Okrem nás sa predstavil na Dolnozemskom jarmoku folklórny súbor Salašan pod vedením Čabianskej organizácie Slovákov v Maďarsku a Demokratického zväzu Slovákov a Čechov v Rumunsku, spevokol Čabianska ružička, gitaristky, ako aj rôzni majstri ľudových remesiel. Podávali sa tiež slovenské jedlá z Maďarska a Rumunska.

Hlavným organizátorom Stretnutia dolnozemských Slovákov bol Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí. Partnerom zo Srbska bola Národnostná rada slovenskej národnostnej menšiny. Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov bol spoluorganizátorom podujatia Na jarmoku 2011. Koordinoval príchod účastníkov z Vojvodiny, ktorí hodnotným programom nielen zabávali prítomných, ale im aj predstavili ľudovú kultúru Slovákov, žijúcich na území Srbska vyše 250 rokov.

mogli da vide razne zanate i rukotvorine i da okuse poznati petrovački kulen, kisačku sarmu, rezance, čufte, kolač s makom, krofne i mnoge druge specijalitete kuvara i domaćica iz Srbije. Na pozornici su dobru atmosferu priredile "Aradačke meškárke", narodni orkestar „Rosička“, članovi SKPD „Detvan“ iz Vojlovice/Pančeva i KUD „Jedinstvo“ iz Gložana. Voditelji programa bili su glumci iz Bačkog Petrovca Zuzana Tarnociova i Ondrej Brna.

Záber z otvorenia Dolnozemského jarmoku

Priredena je i izložba fotografija „Žene na selu“, koja je nastala kao rezultat saradnje studenata i profesora na Akademiji umetnosti u Novom Sadu. Izložba je prethodno bila postavljena u nekoliko gradova Srbije. Postavaka je imala za cilj da prikaže bogatu delatnost seoskih žena, ovaj put Slovakinja iz Vojvodine.

Na vašaru su učestvovali i Slovaci iz Mađarske i Rumunije. Pored zanata i tradicionalnih jela, prikazali su i igre i pesme iz Nadlaka (Folklorni ansambl „Salašan“), Bekeščabe (hor "Čabianska ružička" i gitaristi) i dr.

Členky spolku žien Slovenka z Hložian

Glavni organizator IV Susreta Slovaka sa Donje zemlje je bio Ured za Slovake u inostranstvu, dok je njegov partner u projektu iz Srbije bio Nacionalni savet slovačke nacionalne manjine. Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka kao suorganizator potudio se da posetiocima manifestacije Na vašaru 2011. prikaže najkvalitetnije sadržaje slovačke narodne kulture, koja se na teritoriji Srbije čuva i neguje više od 250 godina.

SLOVAK CONNECTION

Inštitúcie si uvedomujú všestranný rozvoj a nespochybniteľnú silu internetových médií, preto si dnes budujú komplexné portály s cieľom podrobne informovať o problematike, ktorej sa venujú. Internetové médium nepozná geografické vzdialenosti. Je ako šité na mieru menšinovým komunitám, lebo umožňuje ich rýchle a komfortné prepojenie. Mnohé z komunit Slovákov žijúcich mimo hraníc Slovenskej republiky si už vybudovali alebo budujú vlastné internetové stránky či portály. Predstavitelia tých, ktoré už dosiahli v tom úspechy, sa stretli na podnet Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí v dňoch 10. – 11. októbra 2011 v Bratislave na odbornom seminári *Slovenské prepojenie – Slovak Connection*. Bola to príležitosť, aby sa autori portálov navzájom informovali o svojich doterajších výsledkoch, ale aj na to, aby hľadali možnosti vytvorenia spoločného portálu, pracovne nazvaného Slovenské zahraničie.

SLOVAK CONNECTION

S obzirom na rozvoj i nesumnívi značaj internet medijs, mnoge ustanove počele su da grade kompleksne portale s ciljem da pruže detaljne informacije o problematici kojom se bave. Internet mediji koji ne poznaju geografske razdaljine idealni su za manjinske zajednice, jer im omogućavaju brzo i komforno spajanje, zbog čega su i mnogi Slovaci koji žive van matične zemlje formirali ili formiraju veb stranice ili internet portale. Predstavnici slovačkih ustanova koje imaju uspeh u ovoj oblasti sastali su se u Bratislavi 10. i 11. oktobra 2011. na stručnom seminaru „Slovak Connection“, koji je organizovao Ured za Slovake u inostranstvu. Bila je to prilika da se autori portala međusobno informišu o postignutim rezultatima, kao i da traže mogućnosti za stvaranje zajedničkog portala „Slovačka dijaspora“.

Osnove ovog „superportala“ u uvodnom delu seminara predstavio je predsednik Ureda za Slovake u inostranstvu

Momentka zo seminára Slovak Connection

Rysujúce sa kontúry budúceho superportálu predstavil v úvode predseda Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí Milan Vetrák, čím podnikl prítomných do podnetnej diskusie. Záujem o tvorbu tohto portálu má Slovenská agentúra pre cestovný ruch (www.slovakia.travel) či časopis Cestovateľ (www.cestovatel.eu), aj keď o konkrétnych formách spolupráce sa bude hovoriť až v neskorších etapách vývoja portálu. Mimoriadnym prínosom bola prítomnosť tímu mladých odborníkov z organizácie Next Generation Leaders of Slovakia (NGLS), ktorú vedie Ivana Sendecká. Vypočuli si plány úradu, oboznámili sa s už realizovanými projektmi zahraničných Slovákov a na základe vlastných skúseností a odbornosti prispeli k formovaniu projektu. Zároveň to bola dobrá príležitosť nadviazať nové kontakty a dohodnúť spoluprácu medzi odborníkmi rôznych zameraní zo Slovenska a Slováckmi žijúcimi v zahraničí.

Treťou významnou časťou seminára boli prezentácie internetových stránok a portálov, ktoré zahraniční Slováci už prevádzkujú v Amerike, Kanade, Írsku, Nemecku, Česku, Rumunsku, Maďarsku a v Srbsku. S ohľadom na osobitosti týchto slovenských zahraničných komunit sa navzájom od seba odlišujú aj samé internetové médiá. Najčastejšie ide o informatívne portály, ktoré informujú verejnosť o živote danej komunity, poskytujú osožné informácie, ktoré uľahčujú život krajanov, ale aj vzdelávajú či účinne zviditeľňujú vlastné špecifiká.

Jozef Starosta z Kanady predstavil internetový portál Slovo z Britskej Kolumbie (www.sk-bc.ca), ktorý prevádzkujú od roku 2002 a chcú informovať verejnosť o slovenských komunitách, žijúcich v tejto oblasti, a zároveň publikovať

Milan Vetrák, nakon čega se razvila diskusija koja je donela mnoge stručne savete. Za formiranje ovakvog portala pokazali su interesovanje i subjekti kao što su Slovačka agencija za turizam www.slovakia.travel ili časopis „Cestovatelj“ www.cestovatel.eu, iako bi konkretne forme saradnje trebalo da budu definisane tek u kasnijim etapama razvoja ovog portala. Veliki doprinos konferenciji dali su mladi stručnjaci koji čine tim organizacije Next Generation Leaders of Slovakia NGLS pod rukovodstvom Ivane Sendecke. Oni su s velikim interesovanjem pratili planove Ureda kao i već realizovane projekte Slovaka u inostranstvu i na osnovu sopstvenih iskustava i kompetencija značajno su doprineli debati o novom portalu. Bila je to prilika da se steknu nova poznanstva, razmene kontakti i započne saradnja stručnjaka iz raznih oblasti iz Slovačke sa Slovacima koji žive u inostranstvu.

Treći ključni momenat seminara bile su prezentacije internet stranica i portala koji su u vlasništvu Slovaka iz Amerike, Kanade, Irske, Nemačke, Češke, Rumunije, Mađarske i Srbije. S obzirom na specifičnosti i osobnosti ovih slovačkih zajednica u svetu, razlikuju se i njihovi internet mediji. Najčešće su to informativni portali koji imaju zadatak da informišu javnost o životu pojedine zajednice, pruže korisne informacije koje doprinose poboljšanju života Slovaka u inostranstvu, ali i da edukuju ili u punoj meri predstave sopstvene specifičnosti.

Jozef Starosta iz Kanade predstavio je internet portal „Slovo“ iz Kolumbije www.sk-bc.ca koji postoji od 2002. i informiše javnost o slovačkim zajednicama koje tamo žive, a objavljivao je i elektronsku verziju časopisa „Slovo“ iz Velike Britanije. O stranicama Slovaka u USA govorio je Peter Petrik

elektronicky časopis Slovo z Britskej Kolumbie. O stránkach Slovákov v USA hovoril Peter Petrik a vyzdvihol najmä stránky www.slovakchicago.org a www.slovakny.com či www.csplanet.com, kde možno nájsť informácie o živote Slovákov, ale aj Čechov v Amerike. Z ďalekej Austrálie prišiel na seminár Andrej Bučko, redaktor Rádia SBS Austrália, ktorý má na starosti slovenské vysielanie a ktorý sa podobne ako aj ďalší účastníci seminára aktívne zúčastní na budovaní superportálu slovenského zahraničia.

Maroš Karabinoš žije v Írsku. Na seminári bol veľmi aktívny. Prítomným predstavil portály www.irsko.exil.sk, www.slovakcentre.ie a www.slovakkinireland.ie, na ktorých si veľa Slovákov, odchádzajúcich do Írska za lepšími životnými podmienkami, nájde dôležité informácie, ktoré im pomáhajú v novom prostredí. Slovensko-nemecký klub prevádzkuje webovú stránku www.slovenskyklub.eu, ktorá informuje Slovákov v Nemecku o aktuálnych aktivitách a udalostiach tejto komunity. Stránku predstavil Štefan Bujalka.

Dolnozemskej trojici tvorili novinár Imrich Fuhl z Maďarska, Vladimír Dolinay z Rumunska a Milina Sklabinská zo Srbska. Vzhľadom na to, že ide o komunity, ktoré na týchto územiach žijú už takmer tri storočia a ktoré si za ten čas vytvorili svoju autochtónnu kultúru, ich internetové portály publikujú rozvinutejšiu menšinovú infraštruktúru, týkajúcu sa kultúry, školstva, informovania, miest a dedín, v ktorých žijú a pod. V tomto zmysle predstavila Milina Sklabinská komplexný portál Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov www.slovackizavod.org.rs, ktorý v slovenčine, srbčine a angličtine mapuje všetky kultúrne piliere vojvodinských Slovákov a potom šíri všetko zmapované internetovou formou na verejnosť. Vďaka dvojročnej systematickej práci sa stal portál dôležitou databázou slovenskej kultúry a vďaka nemu sa verejnosť podrobne dozvedá o činnosti ústavu a o slovenskej vojvodinskej kultúre.

Imrich Fuhl predstavil portál www.luno.hu, ktorý sám založil a ktorý je predĺženou rukou Ľudových novín, informatívneho týždenníka Slovákov v Maďarsku. Dnes Imrich Fuhl zakladá ďalší nezávislý portál www.oslovma.hu. Vďaka Vladimírovi Dolinayovi, vyslanému učiteľovi k Slovákom v Rumunsku, vznikol pútavý portál pod názvom Slováci v Rumunsku – romantika u krajanov. Portál je na adrese www.slovacivrumunku.sk/index.php a slovom

koji je pohvalio stranice kao što su www.slovakchicago.org, www.slovakny.com ili www.csplanet.com, gde možemo naći informacije o životu kako Slovaka tako i Čeha u Americi. Iz Australije je na seminar stigao Andrej Bučko, urednik Radija SBS Australija koji je odgovoran za sadržaj na slovačkom jeziku. Bučko se kao i drugi učesnici seminara aktivno uključio u izgradnju budućeg superportala slovačke dijaspor.

Maroš Karabinoš živi u Irskoj, a pored učešća na seminaru prisutnima je predstavio i portale www.irsko.exil.sk, www.slovakcentre.ie i www.slovakkinireland.ie, gde brojni Slovaci koji odlaze u Irsku mogu da nađu važne informacije za lakše snalaženje u novoj sredini. Slovačko-nemački klub je vlasnik veb stranice www.slovenskyklub.eu koja ima cilj da informiše Slovake u Nemačkoj o aktuelnim dešavanjima u ovoj zajednici. Stranicu je predstavio Štefan Bujalka koji je tehnički održava, a brine i o njenom sadržaju.

Donja zemlja imala je tri predstavnika: novinar Imrich Fuhl iz Mađarske, Vladimír Dolinaj iz Rumunije i Milina Sklabinski iz Srbije. S obzirom da su to zajednice koje na ovim prostorima žive gotovo tri veka i koje su za to vreme stvorile autohtonu kulturu, internet portali ovih zajednica bave se već razvijenom manjinskom infrastrukturom koja se odnosi na kulturu, školstvo, informisanje, mesta u kojima se nalaze Slovaci i sl. U tom smislu Milina Sklabinski predstavila je kompleksan portal Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka www.slovackizavod.org.rs koji na slovačkom, srpskom i engleskom jeziku mapira sve kulturne tačke vojvođanskih Slovaka i uz pomoć interneta afirmiše sve što mapira. Zahvaljujući dvogodišnjem sistematskom radu, ovaj portal je postao svojevrsna baza podataka slovačke kulture, koja informiše širu javnost o radu Zavoda i uopšte o slovačkoj kulturi.

O portalu www.luno.hu govorio je autor Imrich Fuhl. To je portal koji objavljuje članke informativnog nedeljnika Slovaka u Mađarskoj „Narodne novine“. Ime Imriha Fuhla danas se vezuje i za osnivanje nezavisnog portala www.oslovma.hu. Zahvaljujući Vladimíru Dolinaju, profesoru koji radi među Slovacima u Rumuniji, stvoren je privlačan portal pod nazivom Slovaci u Rumuniji – romantika za zemljake. Portal se nalazi na adresi www.slovacivrumunku.sk/index.php a kao takav tekstualno i vizualno kvalitetno predstavlja brojnu slovačku manjinu u ovoj zemlji.

Účastníci seminára

O portáli ÚKVS hovorila riaditeľka Milina Sklabinská

a obrazom kvalitne pokrýva kultúru početnej slovenskej menšiny v tejto krajine.

Ak zoberieme do úvahy potenciál zahraničných Slovákov ako aj pomoc a podporu odborníkov zo Slovenska, Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí má dobrú príležitosť a možnosť vytvoriť jedinečné miesto vo virtuálnom priestore, na ktorom sa bude stretávať slovenský svet, žijúci na rozličných, aj najvzdialenejších miestach vo svete. Vďaka modernému a atraktívnemu dizajnu a vyváženému uverejňovaniu predovšetkým kvalitných informácií, pútavých a živých fotografií, video a audio dokumentov atď. by mohli byť všetci na Slovensku, ktoré nezabúda na svojich krajanov, aj my Slováci v zahraničí (a napokon aj verejnosť v iných štátoch) bohatší o vzácné vzájomné poznatky a informácie.

Imajući u vidu da postoje kako dijaspora koja se bavi ovom problematikom tako i adekvatna pomoć i podrška stručnjaka iz Slovačke, Ured za Slovake u inostranstvu ima mogućnost da formira jedinstveno mesto u virtuelnom svetu koje okuplja Slovake na kilometrima udaljenim mestima. Modernim i atraktivnim dizajnom i dobrim balansom kvalitetnih informacija, primamljivih i zanimljivih fotografija, video i audio dokumenata, svima nama bile bi pristupačne korisne informacije o Slovacima koji žive u inostranstvu, ali i o Slovačkoj koja ne zaboravlja svoju dijasporu.

Vladimír Valentík, Milina Sklabinská a Svetlana Zolňanová

Katarína Melegová Melichová, Pavel Hlásznik a Anna Medved'ová

SPOLOČNÉ UCHÁDZANIE SA O DOLNOZEMSKÉ PROJEKTY V ROKU 2012

„Každoročné pravidelné stretávanie dolnozemsých Slovákov prináša čoraz kvalitnejšie projekty a čoraz viac úspešných podujatí, ktoré spájajú Slovákov zo Srbska, Rumunska a Maďarska. Ich cieľom je zachovávať a prezentovať slovenské tradície, jazyk a kultúru.“ Aj takto zneli závery stretnutia, ktoré bolo 5. decembra 2011 v maďarskom Segedíne a na ktorom sa zúčastnili Janko Fúzik, predseda Celoštátnej slovenskej samosprávy v Maďarsku, Anna Ištvanová, úradujúca predsedníčka Čabianskej organizácie Slovákov, Pavel Hlásznik z Demokratického zväzu Slovákov a Čechov v Rumunsku, Vladimír Valentík, podpredseda Národnostnej rady slovenskej národnostnej menšiny v Srbsku, Milina Sklabinská, riaditeľka Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov, Svetlana Zolňanová z ASP, Katarína Melegová Melichová, predsedníčka Matice slovenskej v Srbsku, tiež ďalší predstavitelia troch slovenských komunít v regióne.

Prítomní zhodnotili projekty realizované v uplynulom roku. Bolo ich dvadsaťtri a takmer všetky (okrem niektorých, ktorým sa nedostalo finančnej podpory) boli úspešne zrealizované a posunuli spoluprácu Slovákov na vyššiu úroveň. Dohoda o spoločných projektoch, s ktorými sa Slováci z Maďarska, Rumunska a Srbska budú uchádzať o finančné prostriedky na Úrade pre Slovákov žijúcich v zahraničí v roku 2012, zahŕňa dvadsaťpäť projektov, vrátane spomínaných dvoch jarmokov v Čabe a v Bratislave.

Národnostná rada slovenskej národnostnej menšiny v Srbsku sa bude uchádzať o prostriedky na organizovanie Seminára slovenských dolnozemsých pedagógov, Choreografického kurzu pre Slovákov na Dolnej zemi, tiež na prípravu Výstavy moderného slovenského dolnozemsého výtvarného umenia. Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov aj naďalej bude požadovať prostriedky na zdokonaľovanie portálu dolnozemsých Slovákov, ako aj na organizáciu dolnozemsého jarmoku v Bratislave. Asociácia slovenských pedagógov sa uchádza o prostriedky na Letný zborový kemp a na Rozhlasovú súťaž pre mladých recitátorov, zatiaľ čo Matica slovenská v Srbsku bude žiadať prostriedky na Stretnutie slovenských dolnozemsých učiteľov a na Tvorivú dielňu mladých slovenských umeleckých tvorcov z Dolnej zeme.

Kontinuita v práci by mala zaručiť v budúcnosti výber tých najúspešnejších projektov, ktoré sa ukážu ako produktívne tak z odbornej stránky, ako aj z pohľadu širšej verejnosti dolnozemsých Slovákov pri uľahčovaní úsilia zachovávať svoj slovenský pôvod a prenášať slovenské tradície na mladých.

ZAJEDNIČKO KONKURISANJE ZA PROJEKTE SLOVAKA SA DONJE ZEMLJE U 2012. GODINI

Kontinuirani sastanci Slovaka sa Donje zemlje iz godine u godinu donose kvalitetnije projekte i veći broj uspešnih manifestacija koje udružuju Slovake iz Srbije, Rumunije i Mađarske u cilju očuvanja i prezentacije slovačke tradicije, jezika i kulture. Bio je to i jedan od zaključaka sa sastanka koji je organizovan 5. decembra 2011. u Segedinu. Sastanku su prisustvovali Janko Fuzik, predsednik Državne slovačke samouprave u Mađarskoj, Ana Ištvanova, predsednica Čabjanske organizacije Slovaka, Pavel Hlasnjik isperd Demokratskog saveza Slovaka i Čeha u Rumuniji, Vladimír Valentík, potpredsednik NSSNM u Srbiji, Milina Sklabinski, direktorka ZKVS, Svetlana Zolnjan isperd ASP, Katarina Melegova Melihova, predsednica Matice slovačke u Srbiji kao i drugi predstavnici slovačke manjine u regionu.

Prisutni su najpre vrednovali projekte realizovane u tekućoj godini. Bilo ih je ukupno 23, od kojih samo neki nisu dobili finansijsku podršku. Projekti su uspešno realizovani i doprineli da saradnja među Slovacima iz pomenutih država bude na višem i kvalitetnijem nivou. Na sastanku je dogovoreno da Slovaci iz Mađarske, Rumunije i Srbije u 2012. godini na konkursu Ureda za Slovake u inostranstvu konkurisu sa 25 zajedničkih projekata u koje se ubrajaju i dva vašara u Čabi i Bratislavi.

Kada je reč o Srbiji, Nacionalni savet slovačke nacionalne manjine želi da konkuriše projektima „Seminar slovačkih pedagoga sa Donje zemlje“, „Koreografski kurs za Slovake na Donjoj zemlji“ i organizacija Izložbe modernog slovačkog slikarstva. Zavod za kulturu vojvođanskih Slovaka i ubuduće planira da potražuje sredstva za portal kulture Slovaka sa Donje zemlje, kao i za organizaciju vašara u Bratislavi. Asocijacija slovačkih pedagoga pišaće projekte za Letnji horski kamp i Radijsko takmičenje mladih recitatora, dok Matica slovačka u Srbiji planira da konkuriše projektom „Susret slovačkih učitelja sa Donje zemlje“ i „Radionica za mlade umetnike – Slovake sa Donje zemlje“.

Kontinuitet u radu ubuduće bi trebalo da doprinese selekciji najuspešnijih projekata koji su se, kako za stručnu tako i za širu javnost Slovaka sa Donje zemlje, pokazali kao instrument koji ovdašnjim Slovacima značajno olakšava postupak u očuvanju identiteta i prenošenju slovačkih tradicija na mlade generacije.

PODPORILI SME

PODRŽALI SMO

NA KRÍDLACH JUBILEA

ÚKVS finančne podporil tlač knihy pod názvom Na krídlach jubilea, ktorú v roku 2011 vydal Miestny odbor Matice slovenskej v Novom Sade. Ide o publikáciu, ktorá dokumentuje dvadsaťročnú činnosť tohto MO MS a o ktorej vydanie sa pričínila redakcia pod vedením Jaroslava Feldyho. Kniha je rozdelená do troch obsahovo premyslených celkov, ktoré nasledujú hneď po úvodných slovách predsedu MO MS NS J. Feldyho a predsedníčky Matice slovenskej v Srbsku Kataríne Melegovej Melichovej. Zverejnené texty dokumentujú plodnú prácu novosadského MO MS, jeho jednotlivé obdobia činnosti a podávajú portréty záslužných matičiárov. Významnú časť knihy tvoria aj prednášky, ktoré odzneli na niektorých zo 148 realizovaných matičiarskych posedení.

NA KRILIMA JUBILEJA

ZKVS je finansijski podržao štampu knjige pod nazivom „Na krilima jubileja“, koju je 2011. godine izdao Mesni odbor Matice slovačke u Novom Sadu. Radi se o publikaciji koja beleži dvadesetogodišnju delatnost MOMS-a, a za njeno izdanje bila je zadužena redakcija na čelu sa Jaroslavom Feldijem. Knjiga je podeljena u tri sadržajne celine koje slede odmah nakon uvodnih reči predsednika MOMS NS, Jaroslava Feldija, i predsednice Matice slovačke u Srbiji, Katarine Melegove Melihove. Objavljeni tekstovi prikazuju plodan rad novosadskog MOMS-a, pojedinačne faze delatnosti, i beleže portrete njegovih počasnih članova. Značajan deo knjige čine tekstovi sa predavanja koja su realizovana na nekima od 148 tradicionalnih večeri članova MOMS-a.

DEVÄŤDESIAT ROKOV ŽENSKÉHO SPOLKU V KOVAČICI (1920 - 2010)

Kniha, ktorá spracúva a širšej verejnosti predstavuje 90-ročnú púť Ženského spolku v Kovačici, vyšla na začiatku roka 2011 s finančným príspevom našej ustanovizne. V publikácii sú zverejnené rôznorodé príspevky z dejín jedného z našich najstarších spolkov, presnejšie píše sa tu o začiatkoch ženského združovania sa, o pôsobení kovačických žien v 20. a 30. rokoch minulého storočia a v druhej polovici 20. storočia, ako i o čiastočne pozmenenej, ale nadovšetko bohatej náplni práce v poslednom desaťročí pôsobenia Ženského spolku v Kovačici. Redaktorkou vydania je Zuzana Čížiková.

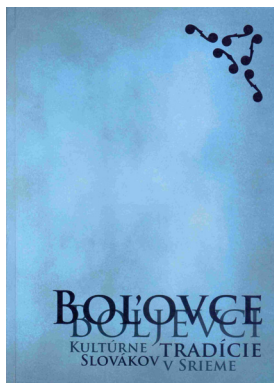

DEVEDESET GODINA UDRUŽENJA ŽENA U KOVAČICI (1920-2010)

Knjiga koja objedinjuje i široj javnosti prezentuje devedesetogodišnju delatnost Udruženja žena u Kovačici izašla je početkom 2011. godine uz finansijsku podršku naše ustanove. U publikaciji su objavljeni raznovrsni radovi o istoriji jednog od naših najstarijih udruženja, od samih početaka udruživanja žena, zatim o delovanju kovačkih žena tokom dvadesetih i tridesetih godina 20. veka i tokom njegove druge polovine, kao i o delimično izmenjenoj ali prevashodno bogatoj delatnosti u poslednjoj dekadi rada Udruženja žena u Kovačici. Urednica izdanja je Zuzana Čížik.

BOĽOVCE – KULTÚRNE TRADÍCIE SLOVÁKOV V SRIEME

V roku 2011 Slovenské vydavateľské centrum z Báčskeho Petrovca a Filozofická fakulta Univerzity Konštantína Filozofa z Nitry vydali prvú monografiu Boľoviec. Kniha vyšla ako výsledok výskumno-vedeckej činnosti tímu Filozofickej fakulty UKF, ktorým koordinuje vedúci Katedry manažmentu kultúry a turizmu profesor Jaroslav Čukan. Kniha obsahuje osem kapitol podpísaných a utormi zo Srbska a zo Slovenska. Monografia ponúka bohatý prehľad údajov z rôznych oblastí života Slovákov žijúcich v Boľovciach, ktoré sú podložené terénnym výskumom, ale i početnými fotografiami. Celkový obraz tradícií Slovákov žijúcich v Boľovciach dotvára i Spevník ľudových piesní ako i slovník nárečových výrazov z tohto územia.

BOLJEVCI – KULTURNE TRADICIJE SLOVAKA U SREMU

Godine 2011. Slovački izdavački centar iz Bačkog Petrovca i Filozofski fakultet Univerziteta Konstantina Filozofa u Njitrí (Slovačka) izdali su prvu monografiju mesta Boljevci. Knjiga je rezultat naučno-istraživačkog rada tima sa Filozofskog fakulteta UKF kojim koordinira šef Katedre za menadžment kulture i turizma, profesor Jaroslav Čukan. Knjiga sadrži osam poglavlja autora iz Srbije i Slovačke. Monografija nudi detaljan pregled informacija iz raznih oblasti života Slovaka iz Boljevaca, koji proizlaze iz terenskog istraživanja, a ilustrovani su brojnim fotografijama. Celokupnu sliku tradicija Slovaka koji žive u Boljevcima popunjava i zbirka narodnih pesama i rečnik dijalektoloških izraza sa tih prostora.

V ÚSTAVE PRE KULTÚRU VOJVODINSKÝCH SLOVÁKOV BOLO...

DOGODILO SE U ZAVODU...

ZIMA S KNIHOU 2011

Vítázoslav Hronec, Vladimír Valentík a Ján Marko

Tradičná akcia Slovenského vydavateľského centra *Zima s knihou* sa v roku 2011 začala 16. februára v Ústave pre kultúru vojvodinských Slovákov. Na večierku boli predstavené knihy, ktoré vyšli vo vydavateľskom centre v roku 2010, s osobitným dôrazom na dve publikácie: *Chrestomatiu slovenskej vojvodinskej poézie* a *Spätný pohľad na Lexikón slovenských vojvodinských vysokoškolských učiteľov a vedcov*. Obe knihy vyšli v spolupráci s ústavom. Hostami boli autori týchto knižných vydání Vítázoslav Hronec a Ján Marko.

ZIMA SA KNJIGOM 2011.

Návštevníci podujatia

Tradicionalna akcija Slovačkog izdavačkog centra *Zima sa knjigom* 2011. godine počela je 16. februara u prostorijama Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka. Pažnja je bila usmerena na prezentaciju izdanja SIC u 2010. godini, sa posebnim akcentom na dve publikacije koje su objavljene u saradnji sa ZKVS, *Hrestomatija slovačke vojvođanske poezije* i *Još jedan pogled na Leksikon slovačkih vojvođanskih akademskih profesora i naučnika*. Povodom toga, gosti akcije bili su autori izdanja, Vičazoslav Hronec i Jan Marko.

STRETNUTIE S NADÁCIOU MILANA RASTISLAVA ŠTEFÁNICA

Záber zo stretnutia

V Ústave pre kultúru vojvodinských Slovákov predstavila svoju činnosť 16. septembra 2011 Nadácia M. R. Štefánika zo Slovenskej republiky, ktorá existuje od roku 1992. Jej predstavitelia Dušan Bakoš (predseda), Ján Fuska a Pavel Šesták informovali prítomných o vzniku a znovupostavení pamätníka Milana Rastislava Štefánika v Bratislave. Večierok zorganizoval Miestny odbor Matice slovenskej v Novom Sade.

ŠUSRET SA FONDACIJOM „M. R. ŠTEFANIK“

Ženská spevácka skupina SKC P. J. Šafárika z Nového Sadu pod vedením Janka Zorjana spestrila stretnutie

U prostorijama ZKVS je dana 16. septembra 2011. održana promocija delatnosti Fondacije „M. R. Štefanik“ iz Slovačke, koja postoji još od 1992. Predstavnici Fondacije, Dušan Bakoš (predsednik), Jan Fuska i Pavel Šestak, predstavili su brojnim posetiocima kako je nastao i kako je ponovo postavljen spomenik Milanu Rastislavu Štefaniku u Bratislavi. Događaj je organizovao Mesni odbor Matice slovačke u Novom Sadu.

LITERATÚRA V KONTAKTOCH

Vedecká konferencia *Literatúra v kontaktoch* bola výsledkom dvojročného bilaterálneho projektu Ústavu slovenskej literatúry Slovenskej akadémie vied v Bratislave a Oddelenia slovakistiky Filozofickej fakulty Univerzity v Novom Sade. Konala sa 14. októbra 2011 v sieni Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov. Odznali tu referáty na rozličné témy z oblasti literatúry, kultúry a kultúrnych dejín. Predniesli ich Mgr. Dana Hučková, CSc., doc. PhDr. Erika

KNJIŽEVNOST U KONTAKTU

Naučna konferencija „Književnost u kontaktu“ rezultat je dvogodišnjeg bilateralnog projekta Zavoda za slovačku književnost Slovačke akademije nauka u Bratislavi i Katedre za slovakistiku Filozofskog fakulteta u Novom Sadu. Na konferenciji su predstavljeni referati napisani o raznim temama u oblasti književnosti, kulture i istorije kulture. Njihovi autori su Mgr. Dana Hučkova, CSc., doc. PhDr. Erika Brtanjova, PhD. a Mgr. Ljubica Somolaiova, PhD. iz Zavoda

Účastníci vedeckej konferencie Literatúra v kontaktoch

Dana Hučková, Michal Harpán a Jarmila Hodoličová

Spoločná fotografia zúčastnených literátov

Brťánová, PhD., a Mgr. Ľubica Somolayová, PhD., z Ústavu slovenskej literatúry Slovenskej akadémie vied v Bratislave a prof. Dr. Michal Harpán, prof. Dr. Samuel Čelovský, prof. Dr. Jarmila Hodoličová a prof. Dr. Adam Svetlík z Oddelenia slovakistiky Filozofickej fakulty v Novom Sade.

za slovačku književnost Slovačke Akademije nauka i prof. dr Mihal Harpanj, prof. dr Samuel Čelovski, prof. dr Jarmila Hodolič i prof. dr Adam Svetljik sa Katedre za slovakistiku Filozofskog fakulteta u Novom Sadu.

VEČIEROK VĚNOVANÝ 85. NARODENINÁM SPISOVATEĽA JÁNA LABÁTHA

Príhovor Jána Struhára k jubileu spisovateľa Jána Labátha

Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov zorganizoval 13. októbra 2011 večierok venovaný 85. narodeninám spisovateľa Jána Labátha. Súborné dielo *Povedky*, ktoré vyšlo v Slovenskom vydavateľskom centre, predstavil jeho riaditeľ Vladimír Valentík. Odborný príspevok na tému *Edícia Korene a Ján Labáth* predniesol Viťazoslav Hronec. Celkovú básnickú tvorbu spisovateľa zhodnotila Zuzana Čížiková. Večierok spestrila klavírna virtuózka Marína Kaňová, ktorá – inšpirovaná literárnou tvorbou Jána Labátha – skomponovala prednesenú skladbu. Výber z básní oslávenca recitoval spisovateľov vnuk Rastislav Labáth. Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov vydal pri tej príležitosti bibliofíliu Jána Labátha s názvom *Sprisahanci*. S autorovým podpisom ju dostali všetci prítomní na podujatí.

PREZENTÁCIA KNIHY MAJERA

Prezentácia knihy *Majera*, ktorú zostavil Pavel Matúch a ktorá vyšla pri príležitosti 60. životného jubilea režiséra Ľuboslava Majeru, sa uskutočnila v Ústave pre kultúru vojvodinských Slovákov 20. decembra 2011. O knihe hovoril zostavovateľ P. Matúch, zatiaľ čo o Ľuboslavovi Majerovi ako významnej osobnosti divadelného sveta hovorili teatrologička a profesorka na Akadémii umenia v Novom Sade Vesna Krčmarová a publicista Ďorđe Randelj. Krátkym hereckým prednesom spríjemnili večierok herec Srbského národného divadla Miodrag Petrović a ochotnícky herec Ján Žolnaj. Návštevníci si mohli pozrieť dokumentárnu putovnú výstavu o živote a tvorbe režiséra, ktorej autormi sú Vladimír Valentík a Pavel Matúch.

KNJIŽEVNO VEČE POVODOM 85. ROĐENDANA PISCA JANA LABATA

Ján Labáth

Zavod za kulturu vojvodanskih Slovaka je 13. oktobra 2011. organizovao veče posvećeno 85. rođendanu pisca Jana Labata. U okviru večeri bila je održana i promocija njegove najnovije knjige, sabranih dela Jana Labata, pod nazivom *Pripovetke*, u izdanju Slovačkog izdavačkog centra, čiji se direktor Vladimir Valenćik prisutnima obratio sa nekoliko reči. Referat „Edicija Koreni i Jan Labat“ predstavio je Vićazoslav Hronec, dok je o celokupnoj poeziji Jana Labata govorila Zuzana Čížik. Veče je upotpunila pijanistkinja Marina Kanjova, koja je napisala kompoziciju inspirisana delom Jana Labata, dok je odlomke iz njegove poezije kazivao Rastislav Labat, književnikov unuk. Tom prilikom ZKVS je izdao bibliofiliju Jana Labata *Sprisahanci*, a svi prisutni na književnoj večeri dobili su po jedan njen primerak.

PREZENTACIJA KNJIGE „MAJERA“

Prezentacija knjige *Majera* autora Pavela Matuha, koja je objavljena povodom 60. rođendana reditelja Ljuboslava Majere, održana je 20. decembra 2011. u Zavodu za kulturu vojvodanskih Slovaka. Knjigu je predstavio sam autor, dok su o Ljuboslavu Majeri, kao o ličnosti iz pozorišnog sveta, govorili Vesna Krčmar, teatrolog i profesor na Akademiji umetnosti u Novom Sadu i Ďorđe Randelj, publicista. Kratkim performansom veče su upotpunili glumac Srpskog narodnog pozorišta Miodrag Petrović i amaterski glumac Jan Žolnaj. Prisutni su mogli da pogledaju i dokumentarnu izložbu o životu i delu reditelja, čiji su autori Vladimir Valenćik i Pavel Matuh.

ADRESÁR INŠTITÚCIÍ, USTANOVIZNÍ, ZDRUŽENÍ, KULTÚRNYCH STREDÍSK A KULTÚRNO-UMELECKÝCH SPOLKOV VOJVODINSKÝCH SLOVÁKOV

ADRESAR INSTITUCIJA, USTANOVA, UDRUŽENJA, KULTURNIH CENTARA I KULTURNO-UMETNIČKIH DRUŠTAVA VOJVOĐANSKIH SLOVAKA

Národnostná rada slovenskej národnostnej menšiny Nacionalni savet slovačke nacionalne manjine uSrbiji

Bulevar Mihajla Pupina 1/IV
21 000 Novi Sad
Tel./fax: 021/42 29 89
E-mail: office@rada.org.rs
URL: www.rada.org.rs
Predsedníčka: Anna Tomanová
Makanová

Matica slovenská v Srbsku Maticka slovačka u Srbiji

Maršala Tita 18
21 470 Bački Petrovac
Tel./Fax: 021/780 248
E-mail: msjbp@stcable.net
Predsedníčka: Katarína Melegová
Melichová

Slovenské vydavateľské centrum Slovački izdavački centar

14 VÚSB 4-6
21 470 Bački Petrovac
Tel./Fax: 021/780 159
E-mail: svcentrum@stcable.rs
Riaditeľ: Vladimír Valentík

Slovenské vojvodinské divadlo Slovačko vojvođansko pozorište

Kollárova 4
21 470 Bački Petrovac
Tel.: 021/780 040
Fax: 021/780 444
E-mail: svdivadlo@stcable.net
Riaditeľka: Jaňa Urbančeková Fejzulahi

Ustanovizeň pre kultúru, informovanie a vzdelávanie Kultúrno- informačné stredisko Kysáč Ustanova za kulturu, informisanje i obrazovanje Kulturno-informativni centar Kisač

Slovenská 22
21 211 Kisač
Tel./Fax: 021/827 642
E-mail: kis.kysac@gmail.com
Riaditeľka: Anna Chrtánová Leskovac

Dom kultúry 3. oktobra Dom kulture 3. oktobar

Maršala Tita 46
26 210 Kovačica
Tel.: 013/661 112, 013/660 666
E-mail: dkulture@gmail.com
Riaditeľ: Ján Marko

Dom kultúry Michala Babinku Dom kulture Mihala Babinke

Námestie oslobodenia 1
26 215 Padina
Tel.: 013/667 235
E-mail: dkmb@panet.rs
Riaditeľka: Anna Sládečeková

Stredisko pre kultúru Stará Pazova Centar za kulturu Stara Pazova

Svetosavska 27
22 300 Stara Pazova
Tel. 022/312 114, 022/311 104
E-mail: czkstpazova@ptt.rs,
centarzakulturu.starapazova@gmail.com
URL: www.czkstarapazova.com
Riaditeľ: Alexander Bako

Knižnica Štefana Homolu Biblioteka Ščefana Homole

Narodne revolucije 9
21 470 Bački Petrovac
Tel.: 021/781 335
E-mail: shomolu@stcable.net
Riaditeľka: Jarmila Stojmirovičová

Obecná knižnica Kovačica Opštinska biblioteka Kovačica

Maršala Tita 48
26 212 Kovačica
Tel.: 013/662 471, 013/660 800
E-mail: biblioteka.kovacica@gmail.com
URL: www.biblioteka-kovacica.org.rs
Riaditeľka: Mária Ďurišová

Slovakistická vojvodinská spoločnosť Slovakističkovojvođansko društvo

Dr. Zorana Đinđića 2
21 000 Novi Sad
Tel.: 021/401 220
Fax: 021/455 046
E-mail: tyr@neobee.net
Predseda: Michal Týr

Múzeum vojvodinských Slovákov Muzej vojvođanskih Slovaka

M. Tita 23
21 470 Bački Petrovac
Tel.: 021/781 377
E-mail: muzejvs@stcable.net
Riaditeľ: Pavel Čáni

Galéria Zuzky Medveďovej Galerija Zuzke Medveđove

Kollárova 4
21 470 Bački Petrovac
Tel.: 021/781 377
E-mail: muzejvs@stcable.net
Riaditeľ: Pavel Čáni

Galéria insitného umenia Kovačica Galerija naivne umetnosti Kovačica

Masarikova 65
26 210 Kovačica
Tel: 013/661 157, 013/660 500
E-mail:
galerijanaivneumetnosti@gmail.com
URL: www.naivnaumetnost.com
Riaditeľka: Mária Raspirová

Nadácia Babka Kovačica Fondacija Babka Kovačica

Masarykova 65
26 210 Kovačica
Tel.: 013/661 631, 063/661 522
E-mail: pavel.babka@babka.rs
URL: www.babka.rs
Riaditeľ: Pavel Babka

Asociácia slovenských spolkov žien Asocijacija slovačkih udruženja žena

Maršala Tita 20
21 470 Bački Petrovac
Tel.: 063 887 65 95
E-mail: assz.bp@gmail.com
Predsedníčka: Viera Miškovicová

Divadlo VHV Petrovec Pozorište VHV Petrovac

Kollárova 4
21 470 Bački Petrovac
Tel.: 063 88 56 040
E-mail: divadlo@vhv.rs,
vhvpet@stcable.rs
URL: www.vhv.rs
Riaditeľ: Ján Černák

Ochotnícke divadlo Janka Čemana v Pivnici

Amatersko pozorište Janka Čemana u Pivnicama

Vojvodinská 25
21 469 Pivnice
Tel: 021 756 550
E-mail: jceman@eunet.rs
URL: www.dida.co.rs
Predseda: Mirko Gedra

Art centrum chlieb a hry Art centar hleba i igara

Slovenski trg 2
22 300 Stara Pazova
Tel./Fax: 022/314 413
E-mail: info@miroslavbenka.com
URL: www.miroslavbenka.com
Riaditeľ: Miroslav Benka

KOS Mladost
KPD Mladost
Kukučínova 16
23 207 Aradac
Tel.: 064/454 3993
E-mail: kudmladostaradac@gmail.com
Predsedníčka: Marína Malová

Slovenský dom MO MS
Slovački dom MO MS
Šafárikova 1
21 400 Bačka Palanka
Tel.: 021/751 121
E-mail: momsjpg@eunet.rs
Predseda: Juraj Beláni

KUS Petrovská družina
KUD Petrovačka družina
Kolarova 3
21 470 Bački Petrovac
Tel.: 021/782 215, 063 533 897
E-mail: kveta@neobee.net
Predsedníčka: Kvetoslava Benková

Folklorný súbor pri MO MS Biele Blato
Folklorna grupa pri MO MS Belo Blato
Ive Lola Ribara 15
23 205 Belo Blato
Tel.: 023/889 931
E-mail: jarmila.hromcik@grad.zrenjanin.rs
Predsedníčka: Jarmila Hromčíková

KUS Sládkovič
KUD Sladkovič
Braće Gavrajić 1
11 275 Boljevaci
E-mail: boljevaci.kudsladkovic@gmail.com
Predseda: Ján Maglovský ml.

SKOS v Erdevíku
SKPD u Erdevíku
Masarikova 2
22 230 Erdevik
Tel: 022/755 004
E-mail: oberedi@gmail.com
Predseda: Andrej Berédi

SKUS Jánošík
SKUD Janošik
Maršala Tita 5
26 362 Janošik
Tel.: 013/647 343
E-mail: veronkao8@gmail.com
URL: www.kusjanosik.co.rs
Predseda: Ivan Listmajer

Kultúrno-umelecké stredisko Zvolen
Kulturno-umetnički centar Zvolen
Maršala Tita 85
21 472 Kulpin
Tel.: 021/786 561, 062/22 34 60
E-mail: kuszvolen@gmail.com
Predseda: Michal Čiliak

**Slovenské vojvodinské kultúrno-
umelecké folklórne stredisko Krajan
- Vojvodina**
**Slovački vojvođanski kulturno-
umetnički folklorni centar Krajan -
Vojvodina**
Národnej revolúcie 20
21 470 Báčsky Petrovec
Tel: 062/22 34 60
E-mail: krajan.vojvodina@gmail.com,
mciliak@gmail.com
URL: www.krajan-vojvodina.rs
Predseda: Michal Čiliak

KUS Štefánik
KUD Štefanik
Maršala Tita 13
25 234 Lalić
Tel: 025/870 030, 065 67 999 16
E-mail: mzlalic@ecpwireless.net
Predseda: Dušan Párnický

KUS Mladost
KUD Mladost
Maršala Tita 60
21 315 Lug
Tel.: 064/505 34 49
E-mail: haborivana@gmail.com
Predsedníčka: Ivana Habrová

SKUS Jednota
SKUD Jedinstvo
Svetog Save 74
22 240 Šid
Tel.: 022/712 854, 063 553 635
E-mail: skudjednotasid@gmail.com
Predseda: Vladimír Čáni

KUS Bratstvo
KUD Bratstvo
Slovenská 5
26 370 Hajdučica
Tel.: 013 864 194
E-mail: pilip.d@ptt.rs
Predseda: Michal Hrudka

SKOS Šafárik
SKPD Šafarik
Ugrinovačka 120
11 272 Dobanovci
Tel.: 063/585 211
Fax: 011/84 65 110
E-mail: kpdsafarik@hotmail.com,
kpdsafarik@beotel.net
URL: www.kpdsafarik.co.rs
Predseda: Želko Čapel'a

SKOS Detvan
SKPD Detvan
Spoljnostarčevačka 127
26 000 Vojlovica-Pančevo
Tel.: 063 58 10 40
E-mail: oravectereza@gmail.
com, mihalspisjak33@hotmail.com
URL: www.detvan.com
Predseda: Miroslav Oravec

KUS Jána Kollára
KUD Jana Kolar
Maršala Tita 124
21 425 Selenča
Tel.: 021/774 114
E-mail: kud_jkolar@abakusbp.net
Predseda: Rastislav Rybársky

SKUS Pivnica
SKUD Pivnice
Vojvodinská 82
21 469 Pivnice
Tel./fax.: 021/756 098
E-mail: skuspiv@eunet.rs
URL: www.skuspivnica.org.rs
Predseda: Valentín Michal Grňa

**Slovenské kultúrne centrum P. J.
Šafárika**
Slovački kulturni centar P. J. Šafarik
Vuka Karadžića 2/a
21 000 Novi Sad
Tel./fax: 021/524 459
E-mail: safarikns@gmail.com
URL: www.safarik.org.rs
Predseda: Pavel Kríž

KOS Jednota
KPD Jedinstvo
Maršala Tita 58
21 412 Gložan
Tel./fax: 021/788 122, 065/47 88 122
E-mail: mzglozan@hotmail.rs
Predseda: Michal Hataľa

SKUS hrdinu Janka Čmelíka
SKUD heroja Janka Čmelika
Čirila i Metodija 11
22 300 Stara Pazova
Tel./fax: 022 310 676
E-mail: skushjc96@gmail.com
URL: www.skushjcmelik.rs
Predsedníčka: Anna Lepšanićová

Komorný zbor Zvony
Kamerni hor Zvona
Štefániková 48
21 425 Selenča
Tel.: 021 774 139, 063 448 977
E-mail: zvony@neobee.net
Predseda: Juraj Súdi

Komorný zbor Musica Viva
Kamerni hor Musica Viva
XIV VÚSB 7-9
21 470 Bački Petrovac
Tel.: 021/780 614
E-mail: leaf@stcable.net
Predsedníčka: Mariena
Stankovićová-Kriváková